

SAMUYILA MÄDƏMBE MƏNCAU

Maləmce mənıa a tunəi ama **Samuyila mädəmbe** ka bangcau mala nggađi a Isərayila twal a bākú mala akasəla aban ká mala amurəma. Nggađi mənıa aba do-yiləmu mala nzali Isərayila ka, kàrikì-rəi aban aburana tărú: Samuyila, masələata bwa atà akaba kasəla; Sawul, murəm mädəmbe mala Isərayila; andə Dauda, mənana agya male andə agir mənana kum bamurì abaləia sə yi eauwe a buno-murəm ngga, à tabəli abaləarəia andə acau mala adoyiləmu mala Samuyila andə Sawul.

Múrcau mala maləmce mənıa, kəla mala acili acau-barabara mənana à giləia aba Kùrcau Mə'e ka, nda mənana ama doməsəcau aban Bakuli ka kə yinə lidəmbe, sə mgbikiru ka kə yinə gir'murmwana. Mənıa ka à bangnji bwāng aba cau mala Yahweh aban Eli pəris mənana ama: <<Mə nə gusələ abwana mənana à gusələam ngga, sə abwana mənana à bəsəkiam ngga, mə nə pəkcea-ba.>> (1Sam 2:30.)

Aba mənıa yì maləmce ka, à ləmdəa səm an-zongcau mala gingnə do ma'səm ani: (1) Bakuli ka pà nə vwakibui arə abwana male dāng; ko bə agir swárkiô, kəla mənana pǎ a nza mala Eli andə amuna-burana male ka, Bakuli kə yinə tsəkbaləu, kəla mənana pè nə bəl Samuyila ka. (2) Bakuli ka à pà nə gandə tsəie púp, ko à nə swárí aba kutan bə kpata agir mənana səm earkiyice ka dāng, səama yì ka nə bwali abwana mənana à gūli arəi sə à

kə alta pàk nê male ka. (3) Nggearə peri ma'səm aban Bakuli ka pànə boaro dāng bə səm kpapì andə okiru raka. (4) Ləmdəa mala bwa a nza ka, kəgìr na aban Bakuli dāng; gìr mənana Bakuli earkiyice ka nda babum mənana dārri arə túró male ka. (5) Abwana mənana à deki mbali bə gingnə do malea ka, à nə pakkì bamúrià məbāne mana kúti məbāne mənana à nə pakkì bià bwapəndəa ka.

Agir mənana a baləi ka

Lo mala Samuyila kəla kasəla mala Isərayila 1:1--3:1-21

Amə'Filisti bwal Akwati Kùrcəu sə à nyesəi 4:1--6:20

Samuyila yálmúr Isərayila sə à díce murəm 7:1--8:22 3

Sawul, murəm mədəmbe mala Isərayila 9:1--11:15

A'lwa mala Sawul andə mgbikiru male 13:1--15:35

Lo mala Dauda kəla murəm Isərayila 16:1--17:58

Sawul pàk mbali sə alte nə wal-lú Dauda 18:1--24:22

Lú mala Sawul andə amuni 31:1-13

Elkana andə amə'bala male a Shilo

¹ Bə bwabura nakam lulləi ama Elkana. Tárri nda Jeroham, kə-məbwabure nda Elihu, sə tár-kə-mə-bwabure ka nda Tohu, a nggurkwar mala Zuf, bwa'Eferat. Yì ka do a Rama, bə nggea-là aba nzali múr ankono mala Ifərem.

² Ndanə amaməna bari, Hana andə Penina. Penina ka ndanə amuna, sə Hana ka pànə kə muna dāng.

³ Bwabura mēnia ka kə pur a nggea-là male koya pələa ace ká peri andə pà gir'nkila aban Yahweh, Mətala Abangŋo, a Shilo. Hofni andə Finehas, amuna-burana bari mala Eli ka, à nda ka apəris mala Yahweh kano.

⁴ Koya pwari sə Elkana nə pà gir'nkila ka, kə pē māmí Penina andə koyan atà amuni amuna-burana andə amuna-maməna kāmbe mala nyama.

⁵ Sə Hana ka kə pe wi akāmbe bari,* acemənana kə earce Hana, kat andə amani ama Yahweh pè wi bəlmuna raka.

⁶ Pàk ka bīmama kə altacau arəi, nə lulbumi acemənana Yahweh pè wi bəlmuna raka.

⁷ Anggo sə gīrní lidəmba pələa anzəm pələa. Bə kusə shen sə wari a bala mala Yahweh ka, anggo gbal sə bīmama nə nggə lulbumi. Acemani ka, Hana nə nggə bua sə pà nə li gīrlina đang.

⁸ Sə Elkana burí ka banggi wi ama, <<Hana, palang sə a kə bua? Sə palang sə a kə li gīrlina đang? Sə palang sə a pàk bumkidikea? Ən kúti amuna-burana lum a bano re?>>

⁹⁻¹⁰ A bə pwari anzəm mana à malna li gīrlina sə à nuna gīr a Shilo ka, Hana lo. Nda aba bumpina məlime, sə pakhiwi aban Yahweh nə sukkimərəm kərkər. Aba mənə anggo ka, Eli pəris ka, nda aban do a buno male a nkanggari kpangbang-kunkurəm mala ndà mala Yahweh.

¹¹ Pələa Hana pàcau nə-shambum ama, <<We

* **1:5 1:5** *akāmbe bari* Abea maləmce gilə ama kāmbe mwashat, sə abea ka ama kāmbe məboarne mwashat.

Yahweh mana a Karban Kat nà Gulo ka,[†] bə̀ aba mäsəcau awu nà sən tanni mem, mim guro mò, sə awu nà denyinə mim, baləo pà nà lorəām, mim guro mò dāng, sə awu nà pām, mim guro mò, muna-bwabura ka, mə nà nyesəi mə nà po wi we Yahweh, abalə anonggio mala do-yiləmu male kat, sə kə nkembu pa nà je múrí dāng.>>

¹² Lang lidəmba nà pakhiwi abadəm Yahweh ka, Eli soa mäsəi kə sən kúni.

¹³ Hana na aban nacau a babumi; kə am-burkuni na à kə dəurə ka, sə gí ka à oè dāng. Acemani ka, Eli twali ama mba-wali nà walo.

¹⁴ Sə Eli banggi wi ama, <<Nə sau lang sə awu nà ueo aba walo-mba? Nying nu mùr-anap mò.>>

¹⁵ Sə Hana ka eari wi ama, <<Awo, bwaməgule mem, Mə nda bwama mənana yiləmem na aba zunggəli ka. Ən nu kə mùr-anap ko mba dāng. Mə nda rə ú bumam a badəm Yahweh.

¹⁶ Kəa twalam, mim guro mò kəla bwama məbane dāng; ən mal pwari yi pur ado mə ndaban ləmdə buanəbum andə bumkidikea məgule mem aba hiwi.>>

¹⁷ Pələa Eli pà eare ama, <<Kyane aba rəpwala, sə bə̀ Bakuli mala Isərayila po zəmba mô mənana a alte a baní ka.>>

¹⁸ Pələa Hana bang ama, <<Bə̀ guro mò kum earmúru a mäsəo.>> Pələa bwame oa o male sə kya lili sə baməsəi panzəa.

¹⁹ Pələa à lo nà dəmbari dídyal sə à peri abadəm Yahweh; sə à nyar a bala malea a Rama. Elkana yi súrə māmí Hana, sə Yahweh denyinə Hana.

[†] **1:11 1:11** *Yahweh mana a Karban Kat nà Gulo ka ko* <<Yahweh mə'sàrə amə'wa mala kuli>>

²⁰ Lang anonggio yi karna ka, muna kpa a bum Hana sə bəl muna-bwabura, sə tsəki wi lulləu ama Samuyila, acemənana bang ama, <<Ən zəmbi aban Yahweh.>>

Hana pà Samuyila aban Bakuli

²¹ Lang bə bəkú kàrna ka, bwabura man, yi Elkana ka wari andə bala male kat ace pà gîr'nkila mala koya pələ, sə ace lumsə pəcau nə-shambum male aban Yahweh.

²² Səama Hana ka wari dang. Banggi burí ama, <<Anzəm mənana ən kasəna muna a kiura ka, sə mə nə kənəi, mə nə ləmdəi abadəm Yahweh, sə yi ka nə ue kano ba do-yiləmu male kat.>>‡

²³ Burí Elkana banggi wi ama, <<Pək gîr mənana boaro kutibani a bano ka; kúndə shebə a kasəni a kiura ka; bə Yahweh tsək cau male bə yi lumsəo.>> Nda bwame uəo sə ləsə muni she lang kasəni a kiura ka.

²⁴ Sə lang kasəni a kiura ka, twali atə, atārəia andə muna-jamnda mənana mbule tărú ka, andə tyang lum mala muku alkama, andə sambəram mana lumsəi nə mür-anap ka. Sə twal Samuyila aba kyauwe male yinəi a bala mala Yahweh a Shilo.

²⁵ Pələ à pwanmyal muna-jamndə, sə à yinə mune aban Eli.

²⁶ Pələ Hana bang ama, <<Ida, bwaməgule mem, kəla mənana a ndakam nəyiləmu ka, mə nda bwama mənana ən cam kani abadəmbo, aban pakhiwi aban Yahweh ka.

‡ **1:22 1:22** *nə ue kano ba do-yiləmu male kat.* Amaləmcə-nggú mala amə Ibəru tsəi ama: *Ən paní bə duk bwa Nazir abalə anonggio mala do-yiləmu male kat.*

²⁷ Ən pakhiwi ace muna mənəia ka, sə Yahweh panam zəmba mem mənana ən warinəi a baní ka.

²⁸ Acemani ka, ən paní Yahweh. Aba do-yiləmu male kat ka, ən nyingrəni Yahweh.>>

Pələa à peri aban Yahweh a baní.

2

Hiwi bwangsəban mala Hana

¹ Sə Hana pakhiwi ama:

Babumam pək banboarnado kərkər aban Yahweh!

Njawe* mem kuməna loasəbān atəcau mala Yahweh!

Kunam nə nacau nə məsəkəng-kəngə arə abiam-məbura,

acemənana ən nggə pək-banboarnado aba amsəban mō.

² Kəbwa pà kàm məfele kəla Yahweh dāng!

Kəbè pà kàm dāng she we!

Sə kə Tali pa kàm kəla Bakuli ma'səm dāng.

³ Kəa wu hatəki nacau twəlbamúrū kərkər dāng, sə kəa dəki acau gusələ-múrū pur a kuno dāng!

Acemənana Yahweh ka Bakuli mala sələe na, sə nəbani sə à kə karəki atúró mala abwana.

⁴ À bungina anta mala akanggərang-bwa, sə amə'tanggigya ka à marəia nə rəcandəa.

⁵ Abwana mənana à dəm dídyal ka, à mak bamuria ace ndəmo bətikulyak, sə abwana mana nzala walia ka, à dʷanyí dəm dāng.

* **2:1 2:1** Njawe ko <<Rəcandəa>>

Nggearə nkombi ka, bəlna amuna tongno-nong-
bari,
sə bʷama mənana ndanə amuna pas ka,
duməna-pwari'pwari.†

6 Yahweh kə wal-lú sə kə pa yiləmu;

kə sulə bwa a Shewol‡ sə kə loasə bwa.

7 Yahweh kə tsək bwa a tər, sə kə tsək bwa bə duk
məkume;

kə kyauwiki bwa, sə kə gusələ bwa.

8 Kə loasə amə'tər bəà purî bá tú,

sə amətapwasəa ka kə pusəia aba gígí,

ace tsəia bəà do andə aməgulo,

sə bəà kum libala mala buno boarbwa.

Akusəba mala banza ka à mala Yahweh na;
amúria sə tamsə banza.

9 Kə yál kusə amə'do-məsəcau male,

sə amə'bealbikea ka nə tsəa kunia nə pwal
aba pəndəa.

Pà nə rəcandəa sə bwa nə duk-gbani dang.

10 Amə'binəcau arə Yahweh ka, à nə arkia gucik-
gucik;

nə im arəia a kuli.

Yahweh nə bashi banza kat;

nə pè murəm male rəcandəa;

nə loasə bù bwa male mənana tàrì ka.

11 Pələa Elkana nyar a là a Rama. Sə muna ka ueo
ace pàkkî Yahweh túró abadəm Eli pəris.

Caubikea mala amuna-burana mala Eli

12 Amuna-burana mala Eli ka, abwana məbane
na. À sùrə Yahweh dang

† 2:5 2:5 Balli gbal aba: Isha 54:1. ‡ 2:6 2:6 Shewol ko <<bembe,
ko ban mala alú>>

¹³ sə à tsəkiria arə anggurcau amur agir mənana boaro apəris nê dīce aban abwana ka dāng. A kún mani ka, lang bwa na aban pà gir'nkila ka, mətúró-bala mala pəris nê yiu nê shokali-soa-nyama. Lang nyama narə bəla a bəsa ka,

¹⁴ nê yia zubi shokali-soa-nyama aba nkenye, ko muna-nkwaring, ko kwangiri, ko nggea-nkwaring. Gír mənana kat shokali-soa-nyama loasəi ka, pəris nê twali ace bamurì. Mənia ka nda gír mənana à kə pakki amə'lsərayila mənana kat à yiu a pà gir'nkila a Shilo ka.

¹⁵ Amur mənə ka, Škaniama à nê pisə mùrú-nyama ka, mətúró-bala mala pəris nê yiu sə nê banggi bwa mənana pàkiyi gir'nkila ka ama, <<Pà nyama mənana à nê twani ace pəris ka, acemənana pà nê ak nyama mənana à lambəni ka dāng she məpwale.>>

¹⁶ Sə bə bwe banggi wi ama, <<Kúndəô bəà pisə mùruí peatu, sə awu nê twal gír mənana a earce ka,>> nê bang ama, <<Awo, duməna púp awu nê pà adyan! Bə a pa raka, mə nê twali nê rəcandəa.>>

¹⁷ Mənia yì caubikea mala alaggana mənə ka gul kərkər a məsə Yahweh, acemənana pəgir aban Yahweh ka à pəkce-bà.

Samuyila a Shilo

18 A bàkú mæno ka Samuyila yì muna ka lidamba nè pàkki Yahweh túró, kə oasə efot mala nggubyou linən.*

19 Koya pələa ka nggè nè pàkki wi muna daura-múrbi sə nè yinai wi nai lang yiu atà burí ace pà gir'nkila mala koya pələa ka.

20 Pələa Eli nè tsəki Elkana andə māmí bù sə nè bang ama, <<Bə Yahweh loasəò amuna nè bù bwama man a kúnì mənana zəmba ace aban Yahweh ka.>> Anzəm mæno ka sə à nè o a là.

21 Məsəcau Yahweh bwamur Hana, sə kum bəlmuna sə bəl amuna-burana tərú andə amuna-maməna bari. Sə muna yì Samuyila ka gulo a bədəm Yahweh.

Eli nunkir amuna-burana male

22 A bàkú mæno ka Eli ena kutsuk, sə camarə ok cau mala gír mənana kat amuna-burana male kə pakki Isərayila kat, andə mənana ama à kə nongginə amaməna mana à kə yiu a pàktúró a kún Tara ban-kpapi ka.

23 Sə banggi amuna-burana male ama, <<Palang sə wu kə pakki agir kəla amənia ka? Ən nggə oe a kún abwana mənia kat acau mala agir məbike mənana wu kə pea ka.

24 Awo, amunem; cau mənana ən nggə oè kə mesəe abalə abwana mala Yahweh ka, məboarne na dang.

25 Bə bwa pàkkî bì caubikea ka, Bakuli nè kùtí anrea ace giləki càu, səama bə bwa pàkkî Yahweh caubikea ka, yana bwé nè pwanzali acei?>> Sə

* 2:18 2:18 efot mala nggubyou linən ko <<adaura pəris>>

yià ka, à ginə kwakikiria arə cau mala tárria, acemənanana kàne mala Yahweh na nə wal-luia.

²⁶ Aba mənə anggo ka, muna yì Samuyila ka lidəmba nə gulo aba nggūrəu, sə aba earmúrú aban Yahweh andə abwana.

²⁷ Pələa bə bwa mala Bakuli yiu aban Eli sə banggi wi ama, <<Mənia ka nda cau mala Yahweh, <Ən ləmdə bamúrəm bwāng aban bala mala keò, lang à nda a Masar abata Firona ka re?

²⁸ Ən tərì abalə atau mala Isərayila kat bə duk pəris mem, ace eauwe amur gyanğan mem, ace pəboro mala pisə muku-gir loasə yele mə'rəmboarne, sə bə oasə efot abadəmbam ngga re? Ən pə bala mala keò apagir kat mala bəsa, mənana amə Isərayila kə yinəia abanam ngga.

²⁹ Sə palang sə wun kat wu bəsəkice agir'nkila mem andə apagir mem mənana ən tsək nzongcau nəma bəà yinəia a mənia yì bando mem ngga? A gusələce amunio amuram nə earia wia bəà twal aməboarne kat abalə akoya pəgir mənana abwana mem amə Isərayila yinəia ka, ace ləsə bamuria bəà nyange?>

³⁰ <<Acemani ka, Yahweh, Bakuli mala Isərayila kə bang ama: <Ən pacau nəma bala mò andə nggurkwar mò bəà lidəmba nə kutio andə puro abadəmbam tətək.> Səama, adyan ngga Yahweh kə na ama: <Pə mə nə dəki bə pək anggo dəm dāng. A kún mani ka, mə nə gusələ abwana mənana à gusələam ngga, sə abwana mənana à bəsəkiam ngga, mə nə pəkcea-ba.

³¹ Kwakikiro, anonggio na kə yiu mənana abaləia ka, mə nə wal-lú koya lo-bwa muna-

bwabura a bala mò andə nggurkwar mò, mənana nè tsəa à pà nè kum jamgula dəm a bala mò raka.

³² Sə məsəo nè sən tanŋi məkwanbanì mala bala peri mem. Məboarne nè yiu amur Isərayila, sə a bala mò ka, kə bwa pà nè bik apələa mala ẽ dəm dāng, arə anza kat.

³³ Bwa mwashat atə aməkeo mənana mə nə deki bə lidəmba nè túró pəris amur gyangŋan mem ngga, nə duk nte sə do male nə pà aba tímúrû. Aməkeo kat nə wũ a lo-bwa malea.

³⁴ Sə mənìa yì gîr mənana nè kum amuna-burana mô bari, yia Hofni andə Finehas ka, nè dupô gîr'ləmdəa: yia kəm à nè wũ aba pwari mə'mwashati.

³⁵ << Sə mə nə loasəi bamúrām pəris mə'məsəcaunì, mənana nè pāk gîr kəla mana nda a bumam andə denyicau mem ngga. Mə nə tamsə bala-pəris male kàngkàng,[†] sə nə pāk túró-pəris abadəm bwa mem mana ən tārì ka tātək.[‡]

³⁶ Sə bwa mənana kat ueo nəyiləmu a nggurkwar mò ka, nè ká aban pəris mənə ka ace zəmbi wi gbatali bolo-azərfa andə đurəo ndəmo, sə nə bang ama: Ida, twalam a bə bantúró pəris ace mənana mə kum gîrlina mana mə nə lì ka.> >>

3

Yahweh tunə Samuyila

[†] **2:35 2:35** *tamsə bala-pəris male kàngkàng ko <<mə nə eari wi bə kum amuna andə amə'kau mənana à nè duk apəris ka>>* [‡] **2:35 2:35** *bwa mem mana ən tārì ka tātək; balli aba: 2Sam 22:51; Ang 18:50; 89:20.*

¹ Adyan ngga muna, yì Samuyila ka, ndarə pakki Yahweh túró a badəm Eli. *Arə abákú məno ka, Yahweh kə nacau nə abwana tūtù dāng; sə səna ka làkkì dāng.

² A bè dù, Eli mənana aməsəi kə sənban dəm pepè raka, ndaban nongɲo a ban mənana nong-giyi kam ngga,

³ sə pitəla mala Bakuli ka,[†] à malaká limi dāng. Sə Samuyila ka, ndaban nongɲo a ndà mala Yahweh, a ban mənana Akwati mala Bakuli pàk kàm ngga.

⁴ Pələa Yahweh tunə Samuyila, sə Samuyila ear ama, <<Mə ndya ka!>>

⁵ Pələa bangɲa wari aban Eli sə ne wi ama, <<Mə ndya ka, a tunəam.>>

Sə Eli banggi wi ama, <<Ən tunəo dāng. Nyare kya nongnə-nongɲo.>> Nda nyare nongnə-nongɲo ka.

⁶ Yahweh nyare tunəban ama, <<Samuyila!>> Sə Samuyila lo wari aban Eli sə ne wi ama, <<Mə ndya ka, a tunəam.>>

Sə Eli banggi wi ama, <<Ən tunəo dāng, munem; nyare kya nongnə-nongɲo.>>

⁷ Samuyila ka sələ ama Yahweh na kə tunəi ka dāng, acəmənana cau mala Yahweh malaká yiu a baní akə fara anggo dāng.

⁸ Pələa Yahweh tunə Samuyila dəm tàruia tunəban. Samuyila lo wari aban Eli sə ne wi ama, <<Mə ndya ka, a tunəam!>>

Nda Eli yi sələa ama Yahweh na kə tunə mune ka.

* **3:1 3:1** Balli aba: Ang 74:9; Amo 8:11. † **3:3 3:3** Balli aba: Pur 27:21.

9 Acemani ka, Eli banggi Samuyila ama, <<Nyare kya nongnə-nongŋo, sə bə tunəno dəm ngga, ne wi ama, <Nacau, Yahweh, guro mò na kə ueo ka.> >> Nda Samuyila nyare wario kya nongnə-nongŋo a ban nongŋo male ka.

10 Sə Yahweh yiu yi came, sə tunəban kəla mana a dəmbe ka, ama, <<Samuyila! Samuyila!>>

Samuyila pələa ear ama, <<Nacau, guro mò na kə ueo ka!>>

11 Pələa Yahweh banggi Samuyila ama, <<Səni, Mə ndo mə nə pək begir a Isərayila; bwa mana kat okce ka, nə gəggəli.

12 A pwari mənə ka, mə nə lumsə cau mənana ən ne amúr Eli andə bala male ka, twal a tite aban ká masələate.

13 Ən bangŋəni wi nəma mə ndo mə nə bəshì bala male tətək, ace caubikea mənana sələce ka, acemənana amuni ‡bang caukyaauwikiban amur Bakuli, sə gimbia dāng.

14 Acemani ka, ən kángir aban bala mala Eli ama, <Caubikea mala bala mala Eli ka, à pa nə shawudí nə gír'nkila ko pàboro dāng tətək.> >>

15 Nda Samuyila nongŋo bà dəmbari. Pələa mənŋi akúnda mala bala mala Yahweh. Sə Samuyila ka bangciu pàkki wi arə ne Eli mənə yi səna ka.

16 Sə Eli tunə Samuyila ama, <<Samuyila, munem!>>

Sə Samuyila eari wi ama, <<Mə ndya ka.>>

17 Eli dī ama, <<Mana Yahweh banggo? Ida, kəa səmbərəàmì dāng. Bakuli nə bəshio kərkər yi

‡ 3:13 3:13 Balli aba: Mat 12:31-32; Luk 12:10.

mənana bə a səmbərəəm kəcau mana banggo ka!
>>

¹⁸ Nda Samuyila ne wi cê kat ka. Səmbərəi wi kə cau dāng. Eli pələa bang ama, <<Yi nda Yahweh. Bə pək gır mənana səni nda məboarne a məsəi ka.>>

¹⁹ Samuyila lidəmba nə gulo, sə Yahweh na atè. Kə cau male kpa a nzali dāng.

²⁰ Amə Isərayila puppup, twal a Dan aban ká Biyasheba yi sələa ama, Samuyila ka, məbangnəa mala Yahweh na nə məsəcau.

²¹ Yahweh lidəmba nə pusərəi a Shilo; ləmdərəi a Shilo aban Samuyila nə cau male.

4

Amə'Filisti ak Akwati Kùrcau

¹ Sə cau mala [Yahweh nə kún] Samuyila yiu aban amə Isərayila kat. A bəkú mənə ka, amə'Isərayila wari a munəo arə amə'Filisti. À kya tsək kàtti malea a Ebeneza, sə amə'Filisti tsək kàtti malea a Afek.

² Amə'Filisti tsadī a kúnarəia a nzong ban-je munəo ace ká arə Isərayila. Lang munəo candə ka, amə'Filisti gandə amə'Isərayila, à wal-lú aburana mala amə'Isərayila kəla abwana á-ine a bəwan lwa.

³ Lang amə'lwa nyarəna a kàtti ka, abwana-məgule mala Isərayila bang ama, <<Palang sə Yahweh eari amə'Filisti sə à li səm a munəo yalung? Bə səm kyane bə səm twal Akwati Kùrcau mala Yahweh a Shilo, bə səm yinəi kani, ace mənana bə pà atà səm, sə bə amsə səm a babù abisəm aməbura.>>

⁴ Nda à tūr aburana a Shilo, sɛ à kya twal Akwati Kùrcau mala Yahweh Mɛtala Abangɲo, mənana do a buno-murəm a nre ka *acerup ka. Amuna-burana bari mala Eli, yia Hofni andə Finehas ka, à nda kano atà Akwati Kùrcau mala Bakuli.

⁵ Lang à yinanə Akwati Kùrcau mala Yahweh aba kàt̩ti ka, Isərayila kat buà-gāwàn məcandəe gandəa nzali gəggəli.

⁶ Sə lang amə'Filisti ok gi buà-gāwàn ngga, à bang ama, <<Mana nda bá mən̩ia yi gāwàn məcandəe aba kàt̩ti mala amə'lbəru ka?>> Lang à yi sələa ama, Akwati Kùrcau mala Yahweh yina aba kàt̩ti ka,

⁷ bangciu pàkki amə'Filisti, acemənana à bang ama, <<Abakuli yina a kàt̩ti malea! Caukwanban nə səm! Kəgìr kəla man kum səm a kə fara dāng!

⁸ Caukwanban nə səm! Yana nə amsə səm a bəbù abakuli mə'rəcandəe man? Amənia ka, à nda ka abakuli mənana à wal amə'Masar nə koya ulang agir'murmwana a bəbondɔ ka!

⁹ Wu cam kàngkàng, wu duk aburana,† wun amə'Filisti, bə ana raka wun nə duk aguro mala amə'lbəru, kəla mana à duk aguro mə'wun ngga! Wu duk aburana sɛ wu munəo!>>

¹⁰ Nda amə'Filisti munəo, sɛ à gandə Isərayila, sɛ koya bɔwabura ka, bangɲa nyare a gumli male. À wal-lú amə'Isərayila kərkér: asoje-kusəu á-lumi-tàrú (30,000) wu a kun-munəo.

¹¹ Akwati Kùrcau mala Bakuli ka, Amə'Filisti é à umnəi, sɛ amuna-burana mala Eli bari, yia Hofni

* **4:4 4:4** Balli gbal aba: Pur 25:22; 2Sam 6:2; Ang 80:1; 99:1. † **4:9 4:9** wu duk aburana ko <<cam wara kəla aburana>>

andə Finehas ka, à wal-luia.

Lú mala Eli

¹² Akə pwari mənə ka, bə bwabura bwa'Benjami bangña a kun-munəo sə yiu a Shilo nə gír'nggūrəu məsange arəi nə tú a bamuri.

¹³ Lang yi bik ka, Eli naban do yak, amúr buno male a gírí kun-nda aban sən njar, baləi kə kasəki atəcau mala Akwati Kùrcəu mala Bakuli. Lang bwabure kùtí afa nggea-là sə bangce gír mənana kumban ngga, nggea-là kat so bua gəu.

¹⁴ Eli ok bua-woi'woi sə dīban ama, <<Mana nda bá mənía yì zunggəli mala ban ngga?>> Pələa bwabure larri yiu, sə banggi Eli cê.

¹⁵ (Eli ka ndanə apələa lumi-tongno-nong-ine-bwamdə-tongno-nong-tàrú (98), sə anggur-məsəi wuna, acemani ka kə sənban pepè dāng.)

¹⁶ Bwabure ne Eli ama, <<Mə nda bwa mənana ən pur a kun-munəo ka; ən bangña a kun-munəo yalung.>>

Eli dī ama, <<Mana kumban, munem?>>

¹⁷ Bwabure eari wi ama, <<Isərayila bangña a badəmba amə'Filisti, sə à wal-lú amə Isərayila nə nggea walban! Amuna-burana mô bari, Hofni andə Finehas ka à walnia, sə Akwati Kùrcəu mala Bakuli ka, amə'Filisti angnəni!>>

¹⁸ Lang bangcau mala Akwati Kùrcəu mala Bakuli ka, kara Eli nyare kpa nətəkwari amúr buno male a nkanggari bankutio, myali bunno, sə wǔ, acemənana enà sə dəmbərya. Eli ka nda məbashi amúr Isərayila mala apələa lumi-ine.

Lú mala mālá Finehas

19 Nkil Eli, mālá Finehas ka ndanə muna a bumi, sə pwari gbashi male gbashina tù. Lang ok cau ama Akwati Kùrcau mala Bakuli ka à anghəni, sə nkili-məbwabure andə burí ka à wuna ka, kara kùndə a nzali sə gbashi. Səama kwanban mala gbashi bākì.‡

20 Sə lang malanə wù ka, amaməna mənana à ndaban came amurí ka à ne wi ama, <<Cè bangciu pàkkô dāng! A bəlna muna-bwabura!>> Sə yì ka, nyesəia wia kəcau ko tsəkiri dāng.

21 Pələa tsəki mune lulləu ama Ikabot,§ bāləi ama, <<Boarəwa mala Bakuli nyìngghənà Isərayila.>> Pà mənəia yì lulləu ka acemənana à gbamina Akwati Kùrcau mala Bakuli arə amə'Isərayila, sə ace lú mala nkili-məbwabure andə burí.

22 Bang ama, <<Boarəwa mala Bakuli nyìngghənà Isərayila, acemənana Akwati Kùrcau mala Bakuli ka, à gbamini.>>

5

Akwati Kùrcau mala Bakuli pə amə'Filisti tanni

1 Anzəm mana amə'Filisti anghəna Akwati Kùrcau mala Bakuli ka, à twali a Ebeneza sə à warini a Ashdot.

2 Pələa amə'Filisti twal Akwati Kùrcau mala Bakuli sə à yinəi a ndà mala *Dagon, sə à kya tsəi a nkanggari Dagon.

‡ 4:19 4:19 kara kùndə a nzali sə gbashi. Səama kwanban mala gbashi bākì. ko <<kara kùndə a nzali sə gbashi, acemənana kwanban mala gbashi bākì.>> § 4:21 4:21 Səni gbal aba: 1Sam

14:3. * 5:2 5:2 Səni gbal aba: Akas 16:23.

³ Lang banfana ka, amə Ashdot lo nə dəmbari sə à yi səni ka, Dagon kpana nə bəməsəi a nzali abadəm Akwati Kùrcau mala Yahweh. Nda à twal Dagon sə à tsəi a bancame male.

⁴ Sə lang banfana dēm ngga, à lo nə dəmbari sə à yi səni ka, Dagon kpana nə bəməsəi a nzali abadəm Akwati Kùrcau mala Yahweh, bəmur Dagon andə abui kəm na aban nongɲo a bankutio, à bungina. Kə nggunrə Dagon na ue ka.

⁵ Mənia ka nda gír mənana tsəa sə apəris mala Dagon andə abwana mana kat à kə kúti a ndà mala Dagon a Ashdot ka, à kə tsək kusəia amur bankutio a ndà mala Dagon raka bà yalung.

⁶ Bù Yahweh sulə nə-dəmbərya amúr abwana mana à ndanədo a Ashdot ka, sə yinəia wia gír'mur'mwana amúrià, sə koea nə kwano rəu-mwarkya, nggearə Ashdot andə amuna-là male.

⁷ Lang abwana mala Ashdot sən gír mənana kə kumia ka, à bang ama, <<Akwati Kùrcau mala 'Bakuli mala amə'Isərayila bəkəa ue a ban səm dāng, acemənana bui suləna nə gír'mur'mwana kərkər amúr səm sə amúr Dagon, bakuli ma'səm! >>

⁸ Nda à túrban sə à ramba amə'yálmurû kat mala amə'Filisti abanbwaná, sə à día ama, <<Mana səm nə pang nə Akwati Kùrcau mala 'Bakuli mala amə'Isərayila?>> À ear ama, <<Bè səm yinə Akwati Kùrcau mala 'Bakuli mala amə'Isərayila a Gat.>> Nda à yinə Akwati Kùrcau mala 'Bakuli mala amə'Isərayila abanì ka.

⁹ Səama lang à warina nài kano ka, bù Yahweh sulə amúr nggea-là mənə gbal, mənana turia aba nggea kàrmúrû ka. Rəu-mwarkya sakki arə

abwana mala nggea-lê, amuna andə abwaməgule kat.

¹⁰ Pələa à tasə Akwati Kùrcəu mala Bakuli a Ekəron. Səama lang Akwati Kùrcəu mala Bakuli bwaləna Ekəron ngga, amə Ekəron túr kunia a bua ama, <<À yinanə Akwati mala Bakuli mala amə'Isərayila aban səm ace wal-lú səm andə abwana ma'səm!>>

¹¹ Nda à túrbə sə à ramba amə'yálmurû mala amə'Filisti kat abanbwaná sə à bang ama, <<Wu nyesə Akwati mala Bakuli mala amə'Isərayila bə nyar a ban mənana pùr kam ngga, ace mənana bə kəa wal-lú səm andə abwana ma'səm dāng.>> Kàrmúrû mala lú yi sulə amur nggea-là mənə puppup atəcau mala gir'murmwana mana yiu amúrià nə bù Bakuli ka.

¹² Abwana mənana à wù raka, à bwal nə kwano rəu-mwarkya, sə bua mala nggea-lê lo a kuli.

6

Amə'Filisti nyesə Akwati Kùrcəu

¹ Lang Akwati Kùrcəu mala Yahweh pàngŋəná azongŋə tongno-nong-bari a nzali mala amə'Filisti ka,

² Amə'Filisti tunə apəris andə amə'bángnə-bángna sə à día ama, <<Mana səm nə pang nə Akwati Kùrcəu mala Yahweh? Wu bangga səm lang sə səm nə nyesə man yì Akwati Kùrcəu mala Yahweh a ban mənana pùr kam ngga?>>

³ À ear ama, <<Bə wun nə nyesə Akwati Kùrcəu mala Bakuli mala Isərayila ka, wu kəa nyesəi nə bāləi atarəi dāng; kobə lang le ka wu nyesəi nə

*pàgir mala mbwegìr ace kumcau. Anggo ka, sə wun nə kum twalbanì, sə wun nə bwalta gír mana tsəa sə buì loapi múr wun raka.>>

⁴ Pələa à dīban ama, <<Ya ulang pàgir mala mbwegìr ace kumcau na səm nə tasəi wi?>>

Apəris andə amə'bánǵnə-bánǵna nyesəia wia ama, <<Lakkì mala amə'yálmurû mala amə'Filisti ka, à nda tongno. Acemani ka, wu tasə abənzál mala rəu-mwarkya mala bolo-njengəlan tongno andə abənzál mala ankwam mala bolo-njengəlan tongno, acemənanə mənə ka, nda mwashat andə gír'murmwana mana kum wun andə amə'yálmurû ma'wun ngga.

⁵ Acemani ka, duməna púp wun nə pak abənzál mala rəu-mwarkya andə abənzál mala ankwam mənəna à kidiki nzali ka. Duməna púp wun nə pè 'Bakuli mala amə'Isərayila gulo. Yakəla buì nə pàk halku amúr wun, sə amúr abakuli ma'wun, andə nzali ma'wun.

⁶ Palang sə wun nə tər babum wun kəla mənəna amə'Masar andə Firona tər babumia ka? Anzəm mana pàngǵənia wia gír'kwanban arəia ka, à nyíng amə'Isərayila ace mənəna bəà u ka re?

⁷ Ado ka, wu kyane, wu pàk bəsa keke-ndá. Wu alta andá bari amə-pakiura, mənəna à malaká tsəkia wia nggun-rya a myalia raka. Wu kùrî andá mənə ka keke-ndá arə nggun-rya a myalia, sə wu pər amunia bəà nyare a domwan malea.

⁸ Sə wu twal Akwati Kùrcəu mala Yahweh, wu tsəi amúr keke-ndá, sə abənzál mala bolo-njengəlan mənəna wun nə tasəia kəla pàgir mala

* 6:3 6:3 Səni gbal aba: Pəris 5:15-16.

mbwegìr ace kumcau ka, wu tsəia aba bè akwati a nkanggari Akwati Kùrcau. Sə wu tasəta keke-ndá bè ukia o male.

⁹ Səama wu tsəkməsə wun. Bə umnə njar Bet-Shemesh aba nzali male ka, ləmdə ama Bakuli mala amə Isərayila nda mənana pàkka səm mənina yi nggea gír məbike ka. Sə bè pàk anggo raka, səm nə sələa ama bui nda mənana kok səm ngga dāng; múbikea na mənana kum səm ngga.>>

¹⁰ Nda aburane pàk kəla mana à banggia wia ka. À twal andá bari amə-pakiura, à tsəkia wia nggun-rya a myalia sə à kùrrì arə keke-ndá; osso à kasəkun amunia a là.

¹¹ À tsək Akwati Kùrcau mala Yahweh amúr keke-ndê, sə akwati mənana nə abənzál mala bəlo-njengəlan mala ankwam andə rəu-mwarkya malea ka, à tsəi a nkanggari.

¹² Pələa andê lo ò amur njargula ká Bet-Shemesh; à dəshi kporong aban ká nə bua, sə ko à kyang a bu-məli ko bu-mənggare dāng. Amə'yálmurû mala amə'Filisti gya anzəmia aban ká dār a nzong-nzali mala Bet-Shemesh.

¹³ A bàkú mənə ka abwana mala Bet-Shemesh na aban um məssa-alkama malea a bangjaban ace pwan-gərbaban. Lang à loasə məsəia sə à sən Akwati Kùrcau mala Yahweh ka, à pàk-banboarnado nə sənə.

¹⁴ Keke-ndê yiu a baban mala Jesəwa bwa Bet-Shemesh, sə cam abanì a nkanggari bè tali məgule. Pələa abwana mana abanì ka, à arki akpamgbang mala keke-ndê sə à pàgir mala pisəe kəring nə andê aban Yahweh.

¹⁵ Pələa amə'Lawi twal Akwati Kùrcau mala Yahweh andə akwati mana a nkanggari, mənana ndanə abənzál mala bolo-njengəlan abaləi ka, sə à tsəia amúr nggea tali mənə. Sə amə Bet-Shemesh pəgir mala pisəe kəring andə apagir mala gir'nkila aban Yahweh a pwari mənə.

¹⁶ Amə'yálmurû tongno mala amə'Filisti came sə à sən gir mənə kat, pələa à nyar a Ekəron akə pwari mənə.

¹⁷ Amənia ka, à nda ka abənzál mala rəu-mwarkya mala bolo-njengəlan, mənana amə'Filisti yinəi kəla pəgir mala mbwegir ace kumcau aban Yahweh ka: mwashat ace caubikea mala Ashdot, mwashat ace caubikea mala Gaza, mwashat ace caubikea mala Ashkelon, mwashat ace caubikea mala Gat, mwashat ace caubikea mala Ekəron;

¹⁸ sə abənzál nkwam mala bolo-njengəlan ngga, à nda akúni nggea-là mala amúrû tongno mala amə'Filisti, tite arə anggea-là mənana à kària nə akanggərang sheran aban ká arə amuna-là malea mana a patal ka. Nggea tali mənana à tsək Akwati Kùrcau mala Yahweh amurí ka, ndakam bà yalung a baban mala Jesəwa bwa Bet-Shemesh, ace kasəbaləu arə gir mənana kumban ngga.

¹⁹ Səama Yahweh wal-lú abea aburana mala Bet-Shemesh, acemənana à sən bá Akwati Kùrcau mala Yahweh ka. Yahweh wal-lú aburana malea lumi-tongno-nong-bari. Amə Bet-Shemesh pak-bumkidikea acemənana Yahweh wal-lú abwana malea nə nggea walban ngga.

²⁰ Pələa amə Bet-Shemesh bang ama, <<Yana nə gandənə came abadəm Yahweh, yì 'Bakuli məfele? Sə aban ayan sə səm nə tasəi ace mənana bə upi ban səm ngga?>>

21 Nda à tasə amə'na-túrbân a Kiriati-Jarim, nə cau ama, <<Amə'Filisti nyesəna Akwati Kùrcau mala Yahweh. Wu yiu wu twali, wu umnəi a ban wun.>>

7

1 Pələa aburana mala Kiriati-Jarim yiu à yi twal Akwati kùrcau mala Yahweh; à wari nəi a bala mala Aminadap mənana nda amúr mgbang-ban ngga. À twal muna-bwabura male Eleaza bə̀ do ndà mə'yál Akwati kùrcau mala Yahweh, bə̀ kə ɔenyinəi.

2 Twal a pwari mənə ka Akwati kùrcau mala Yahweh ue kano a Kiriati-Jarim banì sau kə̀rkə̀r, pələa lumi-bari. Arə apələkia mənə ka, amə Isərayila bua, bua keban mala alta Yahweh.

Samuyila duk məbashi amur Isərayila

3 Sə Samuyila banggi bala mala Isərayila kat ama, <<Bə̀ wun nə nyar aban Yahweh nə babum wun kat ka, duməna púp wun nə vwakibu wun arə abəri bakuli andə abə̀nzál Ashtarot, bə̀à pùrì balə wun.* Wu pà bamur rə wun kat-kat aban Yahweh, sə wu peri abani nəmūrəi, sə yì ka nə amsə wun a babu amə'Filisti.>>

4 Nda amə Isərayila yì pusəki ankúl mala Ba'al andə Ashtarot à sukkia, sə à peri aban Yahweh nəmūrəi ka.

5 Pələa Samuyila bang ama, <<Wu ram Isərayila kat a Mizəpa sə mə nə pakhiwi aban Yahweh ace wun.>>

* 7:3 7:3 Balli gbal aba: Jes 24:23.

⁶ Lang à yi ramna a Mizəpa ka, à tò mùr sə à soləi a nzali a bədəm Yahweh. A pwari mənə kat ka, à gilmùr sə à bang nə kunia ama <<Səm pàngnəni Yahweh caubikea.>> Samuyila yi do nda məbashi amúr Isərayila a Mizəpa.

⁷ Lang amə'Filisti ok ama amə Isərayila ramna a Mizəpa ka, amurəma mala amə'Filisti lo à yiu ace kánə munəo arəia. Sə lang amə Isərayila okce ka, bangciu pakkia wia arə amə'Filisti.

⁸ Sə amə Isərayila zəmbi Samuyila ama, <<Lidəmba nə bua ace səm aban Yahweh 'Bakuli ma'səm, ace mənana bə amsə səm a bu amə'Filisti.>>

⁹ Pələa Samuyila twal muna-nzur mana nda a kúnkiura ka, pàná gir'nkila mala pisəi kəring nəi a bəsa aban Yahweh. Sə Samuyila bua aban Yahweh bə bwalì amə Isərayila kàm, sə Yahweh ok bua male.

¹⁰ Lang Samuyila na aban pa gir'nkila mala pisəe a bəsa ka, amə'lwa mala amə'Filisti soa aban yiu nə munəo arə amə Isərayila. Səama a pwari mənə ka, Yahweh ìm arə amə'lwa mala amə'Filisti a kùli nə giu məcandəe kəla sa mala mgbarangce. Yahweh túriá aba múrzurəkya, nda à bangja a bədəmba amə'lwa mala amə Isərayila ka.

¹¹ Sə aburana mala amə Isərayila purî bá Mizəpa nə mire, à pəta amə'Filisti sə à kə wal-luia amur njar aban ká đār a bangnaban mala Bet-kar.

¹² Anzəm mənə ka, Samuyila twal nggea-tali sə yi kwaki anre Mizəpa andə Shen, sə tunə lullə banì ama Ebeneza,† acemənana bang ama, <<Ba ado ka, Yahweh na pakka səm gbasha ka!>>

† 7:12 7:12 Ebeneza ka bələi ka nda <<tali mala gbasha.>>

¹³ Anggo sə amə'Filisti ka à paria, sə à nyare à kútí dəm a nzong-nzali mala amə Isərayila ama à nə yiu nə lwa dang. Aba do-yiləmu kat mala Samuyila ka, bù Yahweh bîkî amə'Filisti.

¹⁴ Amə'lwa mala amə Isərayila ak anggea-là mənana amə'Filisti ea arə amə Isərayila ka, à nyesəia a bu amə Isərayila, twal a Ekəron aban ká Gat. Acili abân mana tù nə anggea-là mənana amə'Filisti ea didyal ka, amə'lwa mala amə Isərayila nyesəia a bu amə Isərayila. Dəm ngga do-rəpwala yi pa a nreka amə Isərayila andə amə'Amor.

¹⁵ Samuyila lidəmba nə do məbashi amur amə Isərayila bà lú male.

¹⁶ Koya pələa ka kə twal gya aban ká andə nyare arə anggea-là Betel, andə Gilgal sə Mizəpa. Pàkkî Isərayila bashi arə abân mənía ka kat.

¹⁷ Anzəm mana malna ka, nə nyar a Rama, ban mənana bala male pàk kàm ngga. A Rama gbal ka nda məbashi, sə bakkî Yahweh gyangŋan kàm.

8

Amə Isərayila alta kum murəm

¹ Lang yi bwalna arə apələkia mala e mala Samuyila ka, tsək amuni bəà duk amə'bashí amur amə Isərayila.

² Lullə muna-dəmba male nda Joyel, sə baria muni ka, lulləi nda Abija. À duk amə'bashí a Biyasheba.

³ Amuni ka, à twal kusəi dāng, à kyanggî njar ace alta kume, à ak pàbunənzali sə à pūrə bashí.

⁴ Pələa abwana-məgule mala Isərayila kat, ram rəia abanbwaná sə à yiu aban Samuyila a Rama;

⁵ à yi ne wi ama, <<Səni, a ena, sə amunio twalkusəo dāng. Ado ka, tsəka səm murəm mənana nə yálmúr səm kəla mala acili anzali kat ka.>>

⁶ Səama cau mənía à ne ama, <<Pà səm murəm mənana nə yálmúr səm>> ngga, pwasəbum Samuyila dāng. Nda Samuyila pakhiwi aban Yahweh ka.

⁷ Osso Yahweh banggi Samuyila ama, <<Kpata gi abwana man, pək gi mənana kat à banggo ka, acemənana a nda mənana à ginəo ka dāng, mə nda mənana à ginəam bən nggá duk murəm amúrià raka.

⁸ Kəla mənana à pa, twal a pwari mənana ən pusəia à purî bá Masar ba yalung ngga, à ginəkiam, sə à peri aban abea abakuli ka, nda kəgír mənana à kə pakko gbal ka.

⁹ Acemani ka, kpata gia; səama awu nə nunkiria pepè, sə awu nə bəlia wia lang sə murəm mənana nə yálmuria ka nə pàngnəniəia.>>

Nunkiru mala Samuyila arə amurəma

¹⁰ Anggo sə Samuyila bang acau mala Yahweh kat aban abwana mənana à alkiyita murəm a baní ka.

¹¹ Bang ama, <<Ani sə murəm mənana nə yálmúr wun ngga, nə pangnə wun: nə twal amuna ma'wun nə tsəia à nə duk aməkok awaru-pər andə apər male mənana à nə nggə bang abadəm awaru-pər male ka.

¹² Sə nə tsəkî bamurì amə'sàrəban amur abwana á-á, andə amə'sàrəban amur abwana á-lumi-tongno, sə abea ka à nə duk amə'rya andə

amə'pwan-girbaban male, andə amə'tulki agirbura mala lwa andə agirtúró mala awaru-pər male.

¹³ Nə twal amuna-maməna ma'wun bəà pələ amə'pakki agir pà'rəmban-məboarne, andə amə'lamggi agirlina, andə amə'lúrógir.

¹⁴ Nə ak ababan məboarne ma'wun andə ababan-anap, andə ababan mala anggun-olif ma'wun sə nə pè amə'túró male.

¹⁵ Nə ak kāmbe mwashat aba lum mala məsəsa andə abəla-anap ma'wun, sə nə pè aməgulo andə amə'túró male.

¹⁶ Nə twal aguro ma'wun aburana andə amaməna, andə alaggana mənana à nda dwat ka, andə amədambərISO ma'wun, sə nə tsəia aba túró male.

¹⁷ Nə ak kāmbe mwashat aba lum mala agirkusəu ma'wun, sə wun nə duk aguro male.

¹⁸ A pwari mənə ka, wun nə bua ace kum usələo a bù murəm mənana wu tàrrî bamurə wun ngga, sə Yahweh pà nə oka wun aməno yì pwari ka dāng.>>

Yahweh pè amə Isərayila zəmba malea

¹⁹ Kat andə manì ka, abwe ginə okì Samuyila. À bang ama, <<Awo, ma'səm ngga səm nggə earce murəm amur səm,

²⁰ ace mənana bə səm pa kəla acili anzali kat, sə dəm ngga bə murəm ma'səm bə kə pakka səm bashi sə bə dupa səm a damba, sə nə lwa-lwa ma'səm.>>

²¹ Lang Samuyila ongnəna acau mala abwe ka, bəsələia bə Yahweh oea.

22 Sə Yahweh banggi Samuyila ama, <<Kpata gia sə wu pea wia murəm.>> Samuyila pələa ne aburana mala Isərayila ama, <<Koyan ngga bə nyare a nggea-là male.>>

9

À tàr Sawul bə duk murəm

1 Bə bwa'Benjami nakam mənana à tunəki ama Kish ka, muna-bwabura mala Abiyel, muna-bwabura mala Zero, muna-bwabura mala Bekor-rat, muna-bwabura mala Afiya, bwa'Benjami, mægəna na.

2 Ndanə muna-bwabura mənana à tunəki ama Sawul ka, lagga məboarjami. Kə bwa pà kām aba Isərayila mənana boarjam kùti ka dāng. Twal a nkpmartari aban umnə kuli ka, dāh'rya kùti koyan atà abwe.

3 A bākú mənə ka, abea mədambərīso mala Kish, tār Sawul bwaro. Nda Kish banggi muni Sawul ama, <<Twal mwashat atà alaggana atò, sə wu lo, wu kya alta amədambərīso.>>

4 Sə Sawul kùtí nəba nzali múr ankono mala Ifərem sə yi kùtí nəba nzali Shalisha, səama à kumia dāng. Sə à kùtí nəba nzali Sha'alim, sə à kumia dāng. Pələa à yi kùtí nəba nzali Benjami, sə à kumia dāng.

5 Lang à yina a nzali Zuf ka, Sawul banggi lagga male mənana nda atè ka ama, <<Yiu səm nə nyare, bə ana raka, tárrám nə nying pàk denyicau amur amədambərīso, nə kùtí a bumpina ace səm.>>

6 Sə lagga male ka banggi wí ama, <<Səni, bwa mala Bakuli na a nggea-là man, bwa na à kə gusələce kərkər; gir mənana kat ne ka kə lumsəo.

Ado ka, fa sëm nè ká abani, earka nè bangga sëm njar mənana sëm nè ká kàm ngga.>>

⁷ Pələa Sawul ne guro male ama, <<Bè sëm na ama sëm nè ká aban bwabure ka, mana sëm nè kánəi wi? Bəredi mənana abalə abuku ma'səm ngga maləna. Səm pənə kə boro mənana sëm nè kánəi bwa mala Bakuli ka dāng. Mana sëm ndani?>>

⁸ Laggè earî Sawul dəm ama, <<Səni, akani ka, mə ndanə gauwe-ine mala shekel mala bolo-azərfa a buam, mə nə nggá pè bwa mala Bakuli bə na sëm njar mənana sëm nè ká kam ngga.>>

⁹ (Didyal a Isərayila ka, lang bwa earce dībancau aban Bakuli ka, nè bang ama, <<Yiu, bə sëm kya aban mə'səna,>> acemənana <<məbangnəa>> yalung ngga à tunəi dīdyal ama mə'səna.)

¹⁰ Sə Sawul banggi lagga male ama, <<Cau mò na jik, fa sëm nè ká.>> Nda à wari a nggea-là mənana bwa mala Bakuli na kam ngga.

¹¹ Lang à ndaban eau a mgbangban aban ká a nggea-lê ka, à je andə abea ansarina aban yiu ace ká to mùr, sə à dia ama, <<Mə'səna na kani le?>>

¹² À earia wia ama, <<Nda kani; wu səni, nda kə ká a dəm wun ngga. Wu fà rə wun. Ndo kə kùtí nə kutio a nggea-là ka, acemənana abwe nanə pa gír'nkila yalung a ban-mədāhre.

¹³ Lang wu kutina ka, wun nè kumi a kún nggea-là; kə umnə o a ban-mədāhre ace li girlina. Abwe pà nè lìli dāng shebə yina ka, acemənana duməna púp nè tsəkí gír'nkila bu; sə anzəm mənə ka, abəri mənana à tunəia ka, à nè lìli. Ado ka, wu eau tu, wun nè nggá kumi.>>

14 Nda à eau aban ká nggea-lê ka. Lang à nè nggə kùtí aba nggea-là ka, à sən Samuyila dəshinia, nè eau aban ká ban-mədāhre.

15 Nongŋo mwashat a dəm yiu mala Sawul ka, Yahweh angŋa-dəmba ləmdəni Samuyila ama:

16 <<Li ani ka, mə nə tasə bəbwa mala nzali Benjami a bano, awu nə dārəi bə duk mūrū mala abwana mem amə Isərayila. Nə amsə abwana mem a bə amə'Filisti. Aceməna əŋ sənəna tanni mala abwana mem, sə bua malea bwaləna banam.>>

17 Lang Samuyila sən Sawul ka, Yahweh banggi wi ama, <<Bwa mənana əŋ nō ce ka ndya ka! Yi nda bwa mənana nə yálmūr abwana mem ngga.>>

18 Pələa Sawul gbəshəban Samuyila a tsurū mala bankutio a nggea-là sə na ama, <<Ida banggam, ake sə bala mala mə'səna pa?>>

19 Samuyila earī wi ama, <<Mə nda mə'sənə. Fa abadəmbam a ban-mədāhre. Wun kəm ngga, wun nə lili atəm yalung, sə lí nə dəmbari ka, mə nə nying wun, wun nə o, sə gír mənana kat a babumo ka, mə nə nō.

20 Sə amur cau mala amədambəriso mò mənana à bwaro nongŋo tārū mənana à kùtí ka, kəa tsək baləo arəia dāŋg, aceməna à kumənia. Sə yana nda bwe mənana Isərayila kat earkiye kərkər ka? A nda andə bala mala tárró kat re?>>

21 Sawul pa eare ama, <<Mə nda bwa'Benjami, aba rítāu mala atəu mala Isərayila re? Sə nggurkwar mem ngga nda məkyauwe abalə anggurkwar mala təu mala Benjami re? Sə palang sə a nam cau ani?>>

²² Pələa Samuyila warinə Sawul andə lagga male a ndà-ramba sə kya tsəia à do a ban məboarne abalə abwana mənana à tunəia, mənana làkkì malea na kəla lumi-tàrú ka.

²³ Sə Samuyila banggi mələmli ama, <<Yinəàm nə kāmbe nyama mənana ən pô, mənana ən banggo nəma wu tsəi dāng ngga.>>

²⁴ Nda mələmli twal byal nyama andə gir mənana amurí ka, sə tamsəi a badəm Sawul. Sə Samuyila bang ama, <<Sənì, gir mənana à tsəi ka, nda à tamsəo wi a badəmbo ka. Lì, acemənana à tsəi aceo ace pwari mənna ka, twal a pwari mənana ən bang nəma, <Mə ndanə abəri mənana ən tunəia ka.> >> Nda Sawul lìli atà Samuyila a pwari mənə ka.

²⁵ Sə lang à sùlóni ban-mədāhre sə à yina a nggea-là ka, à sàràì Sawul kal-nongho* a múr-kurəm,† sə sarəa nə nong'ntullo.

²⁶ Sə à lo dídyal, sə lang ban fana ka, Samuyila tunə Sawul a múr-kurəm ama, <<Lo, bən pusəbəri.>> Nda Sawul lo, sə yia kəm, yì andə Samuyila ka, à pur amur njarbala.

²⁷ Lang à nda aban suləo à nə ká a nzəm-la ka, Samuyila banggi Sawul ama bə banggi lagga male bə kutio bə fa a damba. Sə lang kutina ka, Samuyila bang ama, <<Cam kani bəti, ace mənana bən banggo cau mənana Bakuli bang ngga.>>

10

* **9:25 9:25** à sàràì Sawul kal-nongho; bə giləe nə kún Ibəru bang ama nacau nə Sawul. † **9:25 9:25** múr-kurəm balli gbal aba: Nggur 22:8; 2Sam 11:2; 16:22; Nehe 8:16; Mat 24:17; Atúró 10:9.

À dārē Sawul duk murām

¹ Pələa Samuyila twal du mùrú sə soləi a bamur Sawul, kùrrì zəp sə banggi wi ama, <<Yahweh dārəo wu duk yalu amur abwana male Isərayila re?

² Lang a nying banam yalung ngga, awu nə nggá je wunə aburana bari a ban bembə mala Rahila aba bù-nzali Benjami a Zelza; sə à nə nô ama, <Amədambəriso mənana a wari altea ka, à kumənia, sə ado ka, cau mala amədambəriso na tárró nakiyice dəm ngga dāng, a nda mənana bumi kə pi aceo, kə na ama, <<Mana mə nə pa ace munem le ka?>> >

³ Pələa awu nə lo a ban mənə ka, awu nə lidəmba aban ká shebə a yina aban nggun məgule mala Tabo ka. Abwana tārú mənana à nda njar aban ká [pà gir'nkila] aban 'Bakuli a Betel ka, à nə kumǝ abanì, mwashat ka ndanə amuna-mbùl tārú a buì, bə ka, ndanə agbatali bəredi tārú a buì, sə bə ka, ndanə bāng mùr-anap a buì.

⁴ À nə makkòkun sə à nə po gbatali bəredi bari, mənana awu nə e a buia ka.

⁵ Anzəm mənə ka, awu nə ká a mən'nkono mala 'Bakuli a Gibiya, ban mənana bə kàttì mala amə'lwa mala amə'Filisti nakam ngga. Kutio mô aba nggea-là ka, awu nə je wunə nggəsan mala aməbangnəa aban sùlèi ban-mədāhre, nə amə'walki azangṇan, andə akarata-bu, andə adànà, andə amə'twanggi ankori abadəmbia; sə à nə nggə naki acau bangnəa.

⁶ Pələa Bangṇəo mala Yahweh nə sulə amuro nə rəcandəa, sə awu nə nacau bangnəa ateà, sə awu nə pələ bə bwa dāng.

⁷ Lang amənia yì agir-ləmdəa yi kumǒ ka, pàk gîr mənana buo kumo nə pàk ka, acemənana Bakuli na atò.

⁸ Pələa awu nə akəmdəmba ká a Gilgal. Sə səni, mə ndo mə nə sulə aban ká a bano ace pa agir'nkila mala pisəe kəring andə apagir mala dotarəu ka. Awu nə twal anongho tongno-nong-bari aban kúndô, she bən yina a bano sə ən nano gîr mənana awu nə pàk ka.>>

⁹ Lang Sawul pələna nzəmi nə nying Samuyila ka, Bakuli pe wi, yì Sawul bə babum. Sə amənia yì agir-ləmdəa ka, à yi lumsə kat a pwari mənə.

¹⁰ Lang Sawul andə guro male yi bwaləna Gibiya ka, kara nggəsan mala aməbangnəa yi kumi, sə Bangho mala Bakuli sulə amurí nə rəcandəa, sə nacaу bangnə abaləia.

¹¹ Sə lang abwana mənana à sùrəi didyal, səni aban nacaу bangnəa abalə aməbangnəa ka, à diki rəia ama, <<Mana pur arə muna-bwabura mala Kish? Sawul gbal ka nda abalə aməbangnəa le?>>

¹² Sə bə bwabura mənana ndanədo abanì ka bang ama, <<Sə yana nda tárrià?>> Nda pələ caubangna ama, <<Sawul ka nda abalə aməbangnəa gbal le?>>

¹³ Lang maləna nacaу bangnəa ka, sə wari a ban-mədāhre.

¹⁴ Kina Sawul dī andə lagga male ama, <<A ke sə wu wario?>> Sə bang ama, <<A ban alta amədambəriso. Sə lang səm kumia raka, səm wari aban Samuyila.>>

¹⁵ Pələa kina Sawul banggia wia ama, <<Ida, wu banggam cau mənana Samuyila bangga wun

ngga.>>

¹⁶ Sə Sawul banggi kine ama, <<Bangga səm bwāng ama amədambərīso ka, à kumənia.>> Səama amur cau mala domurəm mənana Samuyila bang cè ka, banggi wi kə cau dāng.

À hamnə cè duk murəm mala Sawul

¹⁷ A bàkú mənə ka, Samuyila tunə abwe abanbwaná aban Yahweh a Mizəpa.

¹⁸ Sə banggia amə Isərayila ama, <<Yahweh, Bakuli mala amə Isərayila bang ama, <Ən pusə wun Isərayila wu purî bá Masar, sə ən amsə wun a babu amə Masar sə a bu adomurəm mənana kat à kə par wun abatea ka.>

¹⁹ Səama yalung ngga wu ginəkina Bakuli ma'wun, mənana amsəyi wun abalə agir'mur'mwana ma'wun andə agir'zunggəliban ma'wun, sə wu banghənî wi ama, <Tsəka səm murəm amúr səm.> Acemani ado ka, wu ləmdə rəwun abadəm Yahweh arə atau ma'wun, sə arə anggurkwar ma'wun.>>

²⁰ Pələa Samuyila yinə atau mala Isərayila tù, sə à twal tau mala Benjami nə bwal-shishar.

²¹ Sə yinə tau mala Benjami tù arə anggurkwar male, sə à twal nggurkwar mala Matəri nə bwal-shishar, sə à twal Sawul, muna-bwabura mala Kish nə bwal-shishar. Sə lang à sənbanî ka, à kumi dāng.

²² Sə à dī Yahweh dəm ama, <<Kəbwa na kam piu nə yiu le?>> Sə Yahweh bang ama, <<Wu səni, nda səmbərə bamurî abalə atwalo ka.>>

²³ Pələa à banghə à twali a banî. Sə lang cam abalə abwe ka, dāh'rya-kuti koyan kat abalə abwe, twal a nkpamtari aban o a kuli.

24 Sə Samuyila banggi abwe kat ama, <<Bwa mənana Yahweh twalo bə duk murəm amur wun ngga ndya ka. Abalə abwe kat ka, kə bwa pà kəla yì dāng.>> Sə abwe kat loasə gia ama, <<Bə yiləmi murəm sauwa!>>

25 Pələa Samuyila bəli abwe agir mənana gulo-murəm nə tsəia púp bəà pè, andə amənana twàló na amúr murəm nə pè ka. Giləia aba nggú-giləgir sə nongsəi abadəm Yahweh. Pələa Samuyila mesə abwe bəà o arə abala malea.

26 Sawul gbal ka, o a là male a Gibiya, sə akanggərang aburana mənana Bakuli je babumia ka, à o atè.

27 Səama abea abwana məbane bang ama, <<Làng sə bwa man nə gandə amsə səm?>> À nyesəce-bà, sə à ginə yinəi nə kə boro. Səama yi ka, kùr yingəli.

11

Sawul li amə'Amon a lwa

1 Nahash, bwa'Amon eauwe sə kya gumbəli Jabesh-Giləyat, sə aburana mala amə Jabesh kat ne wi ama, <<Kùrcəu nə səm sə səm nə do abato.>>

2 Pələa Nahash bwa'Amon ear ama, <<Mə nə kùrcəu nə wun amur cau mwashat, ama mə nə pusəki aməsə wun məli kat, sə anggo ka, nə yinə kirsakya amur Isərayila kat.>>

3 Abwana-məgule mala amə Jabesh ne wi ama, <<Nyingga səm anongno tongno-nong-bari ace mənana bə səm tasə amə'na-túrbân arə alá mala amə Isərayila kat. Bə kəbwa pà kàm nə amsə səm raka, sə səm nə pà bamur rə səm abato.>>

⁴ Lang amə'na-túrbân bwalna Gibiya là mala Sawul ka, à kya ne abwana cê à kiria, sə yia kat ka, à túr kunia a bua.

⁵ Kara à sən Sawul kə nyarî baban aban gya atà andá-rya. Sə Sawul díban ama, <<Mana kum abwe sə à kə bua?>> Pələa à ne wi cau mala aburana mala amə Jabesh.

⁶ Lang Sawul okcau malea ka, kara Bangho mala Bakuli sulə amurí nə rəcandəa, sə bumlulla male earki-bəsa kərkər.

⁷ Twal andá-rya bari, kasəkia nyak-nyak sə turaban nəia aba nzong-nzali Isərayila dɛdɛk nə bù amə'na-túrbân ama, <<Bwa mənana kat puro yiu atà Sawul andə Samuyila raka, anggo sə à nə pàkkî andá-rya male.>> Pələa bangciu mala Yahweh bwal amə Isərayila, sə à puro kəla bwa mwashat.

⁸ Lang Sawul rambia a Bezek ka, làkkì mala amə Isərayila na á-gbəman-tàrú (300,000) sə amə Yahuda ka à nda á-lumi-tàrú (30,000.)

⁹ Sə à ne amə'na-túrbân mana à yiu ka ama, <<Ani sə wun nə ne amə Jabesh-Giləyat: <Li bə pwari zəkina ka, wun nə kum amsəban ma'wun.>> Lang amə'na-túrbân yiu sə à banggi aburana mala Jabesh ka, banboaria wia.

¹⁰ Acemani ka, aburana mala Jabesh banggi Nahash ama, <<Li ka, səm nə pur aban wun, sə wun nə gandə pakka səm gír mənana kat wu səni nda boara wun ngga.>>

¹¹ Sə lang ban fana ka, Sawul gau abwe arə anggəsan tàrú; sə à yi ar aba tsùrú mala kàttì mala amə'Amon nə ban mbul-mbul, sə à camarə wal amə'Amon ba zəkya mala pwari. Abwana mənana

à au ka à mesəkì tàrəia, yale à kum abwana bari atārəia dāng.

¹² Pələa aburana mala amə Isərayila ne Samuyila ama, <<Ya bwe na bang ama <Sawul nē duk murəm amur səm le ka?> Wu yinə abwe, bē səm wal-luia.>>

¹³ Səama Sawul bang ama, <<À pà nē wal-lú kəbwa a pwari mənīa ka dāng, acemənana yalung ngga, Yahweh yina nē amsəban a Isərayila.>>

¹⁴ Pələa Samuyila ne abwana ama, <<Wu yiu, səm nē o a Gilgal, səm nē nggá basə domurəm kano.>>

¹⁵ Osso abwe kat wari a Gilgal, akano sə à dumsə Sawul à murəm abadəm Yahweh a Gilgal. Akano sə à pà gir'nkila mala dorəpwala abadəm Yahweh, sə akano sə Sawul andə aburana mala amə Isərayila kat pək-banboarnado kərəkər.

12

Nacau tsəkban-andà mala Samuyila

¹ Pələa Samuyila bangi Isərayila kat ama, <<Wu səni, ən kpanata gì wun abalə agir mənana kat wu nam ngga, sə ən tséngnənà wun murəm amur wun.

² Sə adyan ngga, wu ndanə murəm, mənana nda mədamba ma'wun ngga. Sə mim adyan ngga, ən ena, nə mbù amuram; sə amuna-burana mem ngga, á nda atà wun. Mim ngga, ən duk mədamba ma'wun, twal a lo-bwa mem, ba yalung.

³ <<Mə ndya ən cam ngga, wu nakun amuram abadəm Yahweh sə badəm bwa male mana twali nda murəm ngga. Jamnda mala yani ən twali? Ko mədambəriso mala yani na, mana ən twali ka? Ko

yana, mənana ən bəmbəri ka? Sə yana, mənana ən pari ka? Ko a bù yan sə ən ak pàbunənzali, mana gírki aməsəam ngga? Bè ndakam ama ən pak mwashat atà agir mənía ka, mə nə nyesəa wuni.>>

⁴ Pələa abwe pa eare ama, <<Awo, a bəmbəri ma, ko a par ma səm, ko a ak ma kəgír a bù kəbwa dāng.>>

⁵ Pələa Samuyila banggia wia ama, <<Yahweh ka, nda mə'nakún amur gir mənana wu pàk ka; anggo gbal, murəm mənana Yahweh twal ka, duməna mə'nakún yalung, ama, wu kum bə kəgír a buam dāng.>> Pələa à ear ama, <<Yahweh nda mə'nakún.>>

⁶ Pələa Samuyila banggi abwe ama, <<Yahweh nda mənana twal Musa andə Haruna, sə pusə aká wun à purî bá nzali Masar ka.

⁷ Acemani ka, wu cam piu, sə mə nə kúti a bashi sənəa wun abadəm Yahweh, amur bealboarna mala Yahweh mənana pàkka wunia, sə pàkkî aká wun ngga.

⁸ Lang Yakupu wari a Masar, sə aká wun wari nə bua malea aban Yahweh ka, Yahweh tasə Musa andə Haruna, mənana à pusə aká wun à purî bá Masar, sə tsəia à yi do a mənía yi ban ngga.

⁹ <<Səama, à lorə Yahweh, Bakuli malea; nda sə Yahweh mea a babu Səsera,* yì mə'sàrəban amur amə'lwa mala Hazo, sə a babu amə'Filisti, sə a babu murəm mala Mowap. Sə à munə-munəo arəia.

¹⁰ Pələa à bua aban Yahweh, aban na ama, <Səm pàngnənà caubikea acemənana səm nying Yahweh, səm kpanata aBa'al andə Ashtarot ka. Səama

* 12:9 12:9 Balli aba: Akas 4:1-2.

adyan ngga, amsə səm a bù abisəm aməbura, sə səm nə kpato.>

¹¹ Pələa Yahweh tasə Jerub-ba'al, andə Barak, andə Jefta andə Samuyila, sə amsə wun, ak wun a babu abiwun aməbura mana à do, à kàrì wun a baləu ka; nda gír mənana tsəa sə wu duk jam ngga.

¹² <<Sə lang wu sən Nahash, murəm mala amə'Amon, nə nggə yiu nə munəo arə wun ngga, nda wu banggam ama, <Awo, səm nggə earce murəm bə yálmúr səm,> kat andə amani ama, Yahweh Bakuli ma'wun, nda murəm ma'wun ngga.

¹³ Sə adyan ngga, murəm ma'wun mana wu twal ka, ndya ka, yì mana wu zəmbace ka. Wu səni, Yahweh ka, tsəngnənə murəm amur wun.

¹⁴ Bə wun nə banggi Yahweh, sə wun nə kpate, wun nə oki wi, sə pà wu nə mgbicau arə nzongcau mala Yahweh raka, bə wun sə murəm mana yálkiyi múr wun, wunia kat, wun nə kpata Yahweh, Bakuli ma'wun ngga, gír məboarne na!

¹⁵ Səama, bə pa wun nə oki Yahweh dāng, gandəa wun nə mgbicau, pà wun nə kpata an-zongcau mala Yahweh raka, bù Yahweh nə pələa arə wun, kəla mana bui pələa arə aká wun ngga.

¹⁶ <<Ado ka, wu cam piu, wu sən mənía yì gír mægule, mənana Yahweh nə pè a baməsə wun ngga!

¹⁷ Kún pwan məssa-alkama na ado re? Mə nə nacau nə Yahweh, bə tasə sàkkya mala mg-barangce andə mbulo. Sə wun nə sələa, wun nə səni ama bealbikea ma'wun mənana wu pè a məsə

Yahweh, nə zəmba ama bə pa wun murəm ngga, mægule na.>>

¹⁸ Pələa Samuyila zəmbi Yahweh, sə a kə pwari mənə ka, Yahweh tasə sàkkya mala mgbarangce andə mbulo. Nda abwana kat banggi Yahweh andə Samuyila kərkər ka.

¹⁹ Pələa abwana kat banggi Samuyila ama, <<Pakhiwi aban Yahweh, Bakuli mò, ace aguro mò, ace mənana bə səm nggá wu dāng; səm tsəngnənà bə caubikea amur amənana səm peă ka, nə zəmbace murəm ace bamur rə səm.>>

²⁰ Sə Samuyila ear ama, <<Bangciu bə kəa pakka wun dāng. Məsəcau na ama wu pāngnənà mənina yì bealbikea kat ka; səama, wu kəa pələ nzəm wun arə Yahweh dāng, wu kpate nə babum wun kat.

²¹ Wu kəa nyar aban kpata †agirbana mənana à pà nè pusə wun, ko à nè amsə wun raka dāng, acemənana à nda bà.

²² Yahweh ka, pà nè túr nzəm abwana male dāng, atəcau mala lùlləi mægule. Acemənana Yahweh ka, bumi kə pwasə arə nyesə wun, bə wu duk abwana male.

²³ Amur mənə ka, bə sappi banam, mənana ama mə nə pakkî Yahweh caubikea nə tamsə pakhiwi ace wun ngga. Səama, mə nə nggə kània wun njar mənana boaro, sə nda pepè ka.

²⁴ Sə a dəmba nə koman kat ka, wu banggi Yahweh, sə wu kpate nə babum wun mwashat andə məsəcau. Wu denyinə agir mægulke mənana peă ace wun ngga.

† 12:21 12:21 Balli gbal aba: Ir 16:19; Hab 2:18; 1Kor 8:4.

25 <<Səama, bə wu lidəmba nə pak bealbikea ka, wun, wunəa murəm ma'wun ngga, wun nə kidiiki.>>

13

Amə'Isərayila munə andə amə'Filisti

¹ Sawul ndanə apələa lumi-tàrú lang duk murəm ngga, sə yálmúr amə'Isərayila mala apələa lumi-ine-nong-bari.

² Sawul tàr aburana á-tàrú (3,000) mala Isərayila; á-bari (2,000) abaləia ka, à nda atə a Mikmash andə nzali múr ankono mala Betel, sə á-mwashat ka, à nda atə Jonatan a Gibiya, a bù-nzali mala Benjami. Sə acili abwe (1,000) ka, nyesəia bəà o a là, koyan ngga a bala male.

³ Jonatan gandə kàttì*† mala amə'lwa mala amə'Filisti mənana a Geba ka, sə amə'Filisti ok cè. Pələa Sawul twang njawe aba nzali kat ama, <<Bə amə'lbəru ő.>>

⁴ Sə Isərayila kat oè à bangji ama Sawul gandəna kàttì mala amə'Filisti, sə dəm ngga ama Isərayila pələna gír mənana à nè binəi ka aban amə'Filisti. Nda abwana ok tunəbanì sə à puro à kya kpapi bamuria atə Sawul a Gilgal ka.

⁵ Amə'Filisti ram rəia ace kánə munəo arə amə'Isərayila; à ndanə awaru-pər á-lumi-tàrú (30,000), amə'pər á-tongno-nong-mwashat (6,000), sə anggəsan mala amə'lwa mə'làkke kəla lakki mala məsəsala a kún nggeamúr. À eauwe sə à yi tsək kàttì malea a Mikmash nə takuli mala Bet-Aven

* 13:3 13:3 *gandə kàttì ko wal-lú mə'sàrəban* † 13:3 13:3 *Balli*
aba: 1Sam 10:5.

⁶ Lang amə Isərayila səni ama tanni na amúrià, sə amə'lwa malea na aba nggikiban məcandəe ka, à kya səmbərəki rəia abalə agumi andə akarwan, andə bong ankono, andə balə afouroban a tənzali, andə balə a'imna tūli-mùr.

⁷ Abea abwana atà amə'lbəru ka, à yàl a nkaring Nggeasala Jodan aban ká bu-nzali mala Gad andə Giləyat. Sə Sawul ka nda piu a Gilgal; amə'lwa puppup mənana atè ka, rəia kə bəla nə bangciu.

⁸ Sawul twal anongno tongno-nong-bari, ndaban kúndəô a Gilgal, kəla mənana Samuyila tsəki wi ka, sə Samuyila yiu dāng. Abwana tita mesə arə Sawul.

⁹ Nda Sawul bang ama, <<Wu yinəam nə pəgir mala pisəe kəring andə apagir mala dotarəu.>> Pələa Sawul pà gir'nkila mala pisəe kəring.

¹⁰ Sə lang Sawul nə mal pà gir'nkila mala pisəe kəring ani ka, kara Samuyila yi tusəo. Sawul puro wario nə nggá kumi sə nə gingsəi.

¹¹ Sə Samuyila dī ama, <<Mana a pa?>> Sawul eari wi ama, <<Lang ən səni abwe na arə məsə arəàm, sə a yiu abalə anonggio mənana a tsəa ama awu nə yiu nəi raka, sə dəm ngga amə'Filisti raməna rəia a Mikmash ka,

¹² nda ən bang nəma, <Amə'Filisti na à nə sulə aban yiu arəàm nə munəo kani a Gilgal, sə ən malaká zəm earmúru aban Yahweh dāng.> Acemani ka, ən tsək bamúràm púp ən pà gir'nkila mala pisəe kəring.>>

¹³ Samuyila banggi wi ama, <<A pāngnənà bwabana. A kpata nzongcau mənana Yahweh Bakuli mô tsəko ka dāng. Bə a kpanatà nzongcau

mala Yahweh mēni ka, bə Yahweh nə tamsəkusə domurəm mò amur Isərayila tātək!‡

14 Səama adyan ngga, domurəm mò pà nə lidəmba dāng. Yahweh alənata bwa mənana ndanə ulang babum male ka, sə tsəngɣənì wi nzongcau bə yálmúr abwana male, acemənana a kpata nzongcau mala Yahweh dāng.>>§

15 Pələa Samuyila loapi Gilgal ka, wari a Gibiya a bu-nzali Benjami, sə acili abwana ka, à o atà Sawul ace kpapi bamuria andə amə'lwa. À loapi Gilgal ka, à wari a Gibiya a bu-nzali Benjami. Pələa Sawul ram abwana mənana à nda atè piu ka, sə ballia. Làkki malea na kəla gbəman-tongno-nong-mwashat.

16 Sawul, andə muna-bwabura male Jonatan, andə amə'lwa mənana à nda atè ka, à ue a Geba a bu-nzali mala Benjami; sə amə'Filisti ka à tsək kàttì malea a Mikmash.

17 Pələa amə'təllìban purì bá kàttì mala amə'Filisti arə anggəsan tàrú. Nggəsan mwashat ka, pələ nə Ofəra, aban ká a bu-nzali Shuwal;

18 bə nggəsan dəshi Bet-Horon; sə bə nggəsan ngga pələ nə nzong-nzali mənana kə sən baməsəarəia andə Bangɣaban mala Zeboyim andə babondo ka.

19 A bàkú mənə ka, à kum kə mə'ntùl aba nzali Isərayila kat dāng, acemənana amə'Filisti bangɣəna ama, <<Bə ana raka amə'lbəru nə pàkkì bamuria anggeabyau andə ankongɣə.>>

20 Nda koyan a Isərayila ka kə wari aban amə'Filisti ace kolə kún soro-gwam-nzali, andə

‡ 13:13 13:13 Balli aba: 1Sam 15:11.

§ 13:14 13:14 Balli aba: Atúró 13:22.

adá, andə bero, andə nshiri male.

²¹ À mbwe gauwe bari aba tàrú mala shekel* ace kolə kún asoro-gwam-nzali, andəa adá, sə à mbwe mwashat aba gauwe tàrú mala shekel ace kolə kún abero, andə kún agir pər anda-rya.

²² Acemani ka, a pwari mala munəo ka, à kum nggeabyau andə nzo a bú kəbwa abalə amə'lwa mənana à nda atə Sawul andə Jonatan ngga dāng; səama Sawul andə muna-bwabura male Jonatan ngga, à ndanəia.

²³ Amə'Filisti tasə bè nggəsan mala amə'lwa malea ace yál njar nre ka ankono mala Mikmash.

14

Jonatan gandə amə'Filisti nə munəo

¹ Bè pwari ka Jonatan, muna-bwabura mala Sawul banggi mə-bwali-wi agirmunəo male ama, <<Yiu bə səm yəl aban ká a kàttì mala amə'Filisti mənana a nkaring ngga.>> Səama yì ka ne tárri dāng.

² Sawul ka, nda a gumli male a tərta nggun mbəring a Migəron, anzəm là Gibiya. Amə'lwa mənana à nda atə ka, à nda kəla bwa gbəman-tongno-nong-mwashat (600).

³ Ahija muna-bwabura mala Ahitup, mə'eam Ikabod, muna-bwabura mala Finehas, məkà Eli, yì pəris mala Yahweh a Shilo ka, ndakam atəà nə efot, *a bui. Abwana sələ ama Jonatan uməna dāng.

* **13:21 13:21** *gauwe bari aba tàrú mala shekel* ko məsə bolo-azərfa bari. * **14:3 14:3** *a bui* ko arəi

⁴ Nreban mənana Jonatan nə kùtí kam aban ká a kàttì mala amə'Filisti ka, atali mə'dāh'rike nakam a koya nkanggari. Bè talí ka, à tunəi ama Bozez, sə bè man ngga à tunəi ama Sene.

⁵ Tali mə'dāhre mana nə njar-nza ka, nda abadəm Mikmash, sə mənana nə njar-kunmur ka, nda abadəm Geba.

⁶ Jonatan banggi mə-bwali-wi agirmunəo male ama, <<Yiu, bə səm yəl aban ká a kàttì mala amə'dwanyi-kasə-batau man. Earka Yahweh nə pàktúró ace səm; kəgír pà kàm nə tamsə Yahweh arə amsəban, ko nə abwana pas ko nə abwana kpokyak dāng.>>

⁷ Mə-bwali-wi agirmunəo male ne wi ama, <<Pàk gír mənana nda a babumo ka. Kyane, sə səni, mə nda atò, kəla mənana babumo twali ka.>>

⁸ Jonatan banggi wi ama, <<Səni, səm nə yələ ace ká a ban amə'Filisti, sə səm nə pusə rə səm bəà sən səm.

⁹ Bə à bangga səm ama, <Wu kúndəô shebə səm yina aban wun ngga,> pələa səm nə cam pikər abanì, pà səm nə ká abania dāng.

¹⁰ Səama bə à bangga səm ama, <Wu yiu aban səm ngga,> pələa səm nə ká, acemənana Yahweh pània a babù səm. Məno ka nda gír'ləmdəa aban səm ama Yahweh pània a babù səm.>>

¹¹ Lang à ləmdə bamuria yia kəm aban amə'lwa a kàttì mala amə'Filisti ka, amə'Filisti bang ama, <<Wu səni, amə'lbəru nako à kə purki abalə atüli mənana à səmbərəki kam ngga.>>

¹² Pələa à tunə Jonatan andə mə-bwali-wi agir-munəo ama, <<Wu yiu kani, səm nə ləmdəa

wun gîr arə wun.>> Pələa Jonatan ne mə-bwali-wi agirmunəo ama, <<Yiu atəm. Yahweh túrnia a babù Isərayila.>>

¹³ Pələa Jonatan kundəkiə amur abui andə akusəi, eau aban ká aban amə'Filisti, sə mə-bwali-wi agirmunəo ka nda atè. Jonatan wal-lú amə'Filisti mənana à nda abadəmbi ka, sə mə-bwali-wi agirmunəo gbal ka, wal-lú amana àkə yiu nə nzəmia ka.

¹⁴ Aba je-munəo mədəmbe man ngga, Jonatan andə mə-bwali-wi agirmunəo wal-lú aburana kəla lumi-bari, a patal mənana tangŋa male na kəla mita lumi-bari ka.

¹⁵ Sə bangciu bwal amə'Filisti mənana kat à nda a kàttì ka, andə amənana à nda a patal ka, andə amə'lwa malea mənana kat à tamsəia ace yalban ngga, andə anggəsan mala amə'təlliban; rəia bəla atəcau mala bangciu, sə nzali gəggəli. Mənia yì bangciu ka pur nəban 'Bakuli.

¹⁶ Amə'yalban mala Sawul a Gibiya, a bu-nzali Benjami soa-məsəia, sə à səni ka, bəwabundəa mala amə'lwa mala amə'Filisti na aban mesəki arə abuban dāngdāng.

¹⁷ Pələa Sawul banggi abwana mənana à nda atè ka ama, <<Wu bal amə'lwa ace mənana bə səm sūrə bwa mənana pa kani raka.>> Lang à balkiban ngga, Jonatan andə mə-bwali-wi agirmunəo male ka à pà abanì dāng.

¹⁸ Osso Sawul ne Ahija ama, <<Yinə Akwati Kùrcəu mala 'Bakuli kani.>> A pwari mənəo ka, Akwati Kùrcəu mala 'Bakuli ka, nda aban

amə'Isərayila.†

19 Lang Sawul na aban nacau nə pəris ka, zùrəi mənana aba kàtti mala amə'Filisti ka lidəmba arə gulkio. Nda Sawul ne pəris ama, <<Nying buo.>>‡

20 Pələa Sawul andə amə'lwa mənana kat à nda atè ka ramba abanbwaná, sə à pur ace munəo. ŠÀ kya kum amə'Filisti aba zùrəi mægule, aban wal-lú rəarəia nə anggeabyau malea.

21 Amə'lbəru mənana à sanna à o atà amə'Filisti a kàtti malea dídyal ka, à nyare à yi kpapi bamúrià atà amə'Isərayila mənana à nda atà Sawul andə Jonatan ngga.

22 Lang amə'Isərayila mənana à səmbərəki rəia aba nzali múr ankono mala Ifərem ok ama amə'Filisti banghəna ka, yia gbal ka à lo pərtea nə munəo.

23 Nda Yahweh amsə Isərayila a pwari mənə, sə munəo mesəe kya kúti aban ká dəmba nə Bet-Aven.

24 Amə'Isərayila kùti aba gandərəu a pwari mənə ka, acemənana Sawul tsənghənà abwe abata kángir ama, <<Bè suban sulə amur bwa mənana li girlina yalung bà pwarikpəra ka, she bən mb-wena abiam-məbura akúni ka.>>Acemani ka, kə bwa ateà tsək kə girlina a kúní dāng.

† **14:18 14:18** <<Yinə Akwati Kùrcau mala Bakuli kani.>> A pwari mənə ka, Akwati Kùrcau mala Bakuli ka, nda aban amə'Isərayila. Ko Osso Sawul ne Ahija ama, <<Yinə efot, ace díbancau aban Bakuli amur gír mənana səm nə pàk.>> A pwari mənə ka, Ahija oasəna efot arəi, sə nda aban came abadəm amə'Isərayila. ‡ **14:19 14:19** <<Nying buo.>> Ko <<Nying buo arə efot (Pur 28:6-30.) Kəa lidəmba nə jeki aməsətali-gəna mənana arə efot, yi muna daura-múrbi məfele mala Pəris Mægule ka, ace sùrè nè mala Bakuli dāng.>>

§ **14:20 14:20** Balli gbal aba: Akas 7:22; 2Kpa 20:23.

²⁵ Lang amə'lwa puppup yiu aba bə ndà-nggun ngga, à kum mur-nyi kām arə abān amur nzali.

²⁶ Sə lang à kùtí abalə angguni ka, à sən mur-nyi aban surkio, sə kəbwa ləmdə bui je ama nə kánəi a kúni dāng, acemənana abwana banggi súbanì.

²⁷ Jonatan ngga, ok cau mala kángir mənana tárri tsək abwana à kán ngga dāng. Acemani ka, ləmdə kún gara male mana a bui ka, oasəi aba ntòngnò-nyì, dārə mur-nyi sə lì. Anzəm mana linì ka, kum bəsa rəcandəa.

²⁸ Pələa bəbwa atà amə'lwa banggi wi ama, <<Tárró tsək amə'lwa à kángir nə nggea kána məcandəe ama, <Bə suban sulə amur bwa mənana lì gírlina aba pwari man yalung ngga.> Nda gír mənana tsəa sə amə'lwa yauwiki nə nzala ka.>>

²⁹ Jonatan ne wi ama, <<Tárrám tsəngnənà abwana aba tanni. Ida, wu sən rəcandəa mənə nyar arəəm atəcau mala mur-nyi mənəia bəti ən oé a kunam ngga.

³⁰ Bə gírnì boarna kutini man bə amə'lwa lina gír mənana nə karəia yalung aba gírlina mana à kum abalə agəna-lwa mala abia-məbura ka. Bə alú mənana à wal atà amə'Filisti ka kutini man.>>

³¹ A pwari mənə ka, amə'Isərayila wal amə'Filisti tite a Mikmash kya pur a Aijalon. Sə à yauwiki kərkər nə nzala.

³² Nda amə'lwa fàkífakya amúr gəna-lwa, sə à bwalki anzur, andə andá, andə amuna-ndá, à pwangi-myalia akə banì sə à *shak nyamia andəapwale.

* 14:32 14:32 Balli aba: Pəris 3:17.

³³ Pələa bəbwa banggi Sawul ama, <<Səni, abwana nia à kə pàkkî Yahweh caubikea nə shak nyama nə nkila arəi ka.>> Sə Sawul na ama, <<Wun kat wu ləmdəna dʒwanyi doməsəcau; wu dʒənggəliki tali mægule kani abanam.>>

³⁴ Pələa nea wia ama, <<Wu mesə abalə abwana, wu banggia wia ama, <Koyan atə wun ngga, wu yinəəmnə andá andə anzur ma'wun kani. Wu pwangi-myalia kani sə wu shea; səama wu kəa pàkkî Yahweh caubikea nə shak nyama nə nkila arəi dʒang.> >> Nda yia kat à yinə andá andə anzur malea a buia nə dù mənə, sə à pwangi-myalia abani.

³⁵ Pələa Sawul bakkî Yahweh gyangŋan. Mənia ka nda gyangŋan mədəmbe mana bakkî Yahweh ka.

³⁶ Pələa Sawul banggi amə'lwa male ama, <<Bə səm kya loasətə amə'Filisti nə du sə bə səm pwan gəna-lwa ba kwaro mala bān; bə səm wal-luia kat.>> Pələa à eari wi ama, <<Pək gír mənana a səni nda boaro kutibanì ka.>> Səama pəris ne wi ama, <<Came bə səm dī Yahweh peatu.>>

³⁷ Nda Sawul dī 'Bakuli ama, <<Mə kyan nə munəo arə amə'Filisti le? Awu nə túriá a babu Isərayila le?>> Səama 'Bakuli pe wí eare a pwari mənə ka dʒang.

³⁸ Pələa Sawul banggi amúrû mala amə'lwa ama, <<Wu yiu kani kat, ace mənana bə səm súrə caubikea mənana à pè yalung ngga.

³⁹ Mbak-kàngkàng Yahweh, mə'akmúr Isərayila nakam ngga, bwa mənana kat à kumi nə cau ka, duməna púp nè wú, ko bə muna-bwabura mem

Jonatan na ka.>> Səama kəbwa atà abwana kat na kə cau dāng.

⁴⁰ Pələa Sawul banggi amə'Isərayila ama, <<Wun kat ka, wu cam kanó sə mim sənə Jonatan ngga, səm nə cam kani.>> À eari wi ama, <<Pàk gír mənana a səni nda boarô ka.>>

⁴¹ Pələa Sawul na ama, <<We Yahweh, Bakuli mala Isərayila, palang sə a pè guro mò eare yalung dāng? †Bə mim ko muna-bwabura mem Jonatan, nda mənana pàk man yì caubikea ka, pa eare nə Urim; sə bə abwana mô, amə'Isərayila na à pàk man yì caubikea ka, pa eare nə Thum-mim.>> Pələa bwal-shishar kpa amur Sawul andə Jonatan, sə abwana ka à auwa.

⁴² Pələa Sawul bang ama, <<Wu bwal-shishar anrem sənə muna-bwabura mem Jonatan.>> Sə bwal-shishar kpa amur Jonatan.

⁴³ Pələa Sawul dī Jonatan ama, <<Banggam gír mənana a pàk ka!>> Jonatan ne wi ama, <<Ən oasə kún gara mana nda a buam ngga aba mur-nyi sə ən oə a kunam. Mə ndya ka; mə nə wũ.>>

⁴⁴ Pələa Sawul banggi Jonatan ama, <<Bə Bakuli wal-luim, bə à wal-luio raka!>>

⁴⁵ Səama amə'lwa ne Sawul ama, <<Palang sə à nə wal-lú Jonatan, mənana Bakuli paktúró nəi sə səm kum mənə yì limurəm mægule a Isərayila ka? Pà nə pa anggo dāng! Mbak-kàngkàng Yahweh nakam ngga, ko nyang mwashat a bamur Jonatan pà nə kpa a nzali dāng. Gír mənana pè yalung

† 14:41 14:41 Balli gbal aba: Bal 27:21; 1Sam 28:6.

ngga, 'Bakuli na mənana bwali wi kam ngga.>>
Nda amə'lwa man amsə Jonatan, à wal-lu' raka.

⁴⁶ Pələa Sawul nying pərta amə'Filisti, sə amə'Filisti nyar a bu-nzali malea ka.

⁴⁷ Anzəm mənana Sawul duməna murəm mala Isərayila ka, lwa-lwa arə abi-məbura a koya bui: amə'Mowap, andə amə'Amon, andə amə'Edom andə amurəma mala Zoba, andə amə'Filisti. Koya ban na Sawul wari a munəo ka, kə kum limurəm.

⁴⁸ Sawul munə munəo mala bʷaburabwa, sə gandə amə'Amalek. Amsə amə'Isərayila a bʷ abwana mana à yinə munəo arəia ka.

Aməbala mala Sawul

⁴⁹ Amuna-burana mala Sawul ka, à nda ka Jonatan, andə Ishvi, sə Malkishuwa; sə ndanə amuna-maməna bari; mægule atea ka nda Merap, sə məkyauwe nda Mikal.

⁵⁰ Málá Sawul nda Ahinowam, boarnsarile Ahima'az. Mə'sàrəban amur amə'lwa mala Sawul ka, nda Abna muna-bʷabura mala Ner, kina Sawul.

⁵¹ Tár Sawul ka nda Kish; sə Ner yì tár Abna ka, nda muna-bʷabura mala Abiyel.

⁵² Sawul munə munəo məcandəe arə amə'Filisti aba do-yiləmu male kat. Nda gír mana tsəa sə akoya pwari sə kum bʷabura mənana ndanə rəcandəa andə məsəkàng-kàngŋa ka, nə oasə bʷe abalə amə'lwa male.

15

Yahweh binə Sawul

¹ Samuyila banggi Sawul ama, <<*Mə nda bwa mənana Yahweh tasəam bən dārəo ace mənana wu duk murəm amúr abwana male amə'Isərayila ka. Adyan ngga, kwakikiro arə cau mənana Yahweh kə na ka.

² Yahweh mana Karban nə Gulo kat ka, bang ama, <Ən sənəna gır məbane mənana amə'Amalek pəkkî amə Isərayila amur njar, lang amə Isərayila purî nzali Masar ka.

³ Adyan ngga, wu kyane wu kya wal amə'Amalek, sə gır mənana kat à ndanəi ka, wu tərì ace 'Bakuli. Wu kəa sən-məsəswatər malea dāng. Wu wal-lú aburana, andə amaməna, andə amuna, andə amuna-məkeke, andə andá, andə anzur, andə akalakadambi, sə amədambərìso.>>

⁴ Pələa Sawul ramba amə'lwa, sə ballia a Telem. Asoje-kusəu na á-gbəman-bari (200,000), sə aburana mala tàu mala Yahuda ka à nda á-lum (10,000).

⁵ Pələa Sawul andə aburana male wari a nggea-là mala amə'Amalek, sə à kya kumsə a bangṇaban.

⁶ Pələa Sawul banggi amə'Ken† ama, <<Wu o, wu nying amə'Amalek, ace mənana mə nggá kidiki wun wunəia raka. Wun ngga, wu ləmdə pəməboarne aban amə Isərayila kat lang à purî bá nzali Masar ka.>> Nda amə'Ken purî balə amə'Amalek ka.

⁷ Pələa Sawul wal amə'Amalek kat twal a Havila aban ká dār a Shur, mənana nda a takuli mala Masar ka.

* **15:1 15:1** Balli aba: 1Sam 9:16. † **15:6 15:6** Balli aba: Akas 1:16; 4:11.

⁸ Sə gbami Agag murəm mala amə'Amalek andəaməsəi, sə abwana mala Agag ka, tària nə twaltea kat-kat nə kún nggeabyau.

⁹ Səama, Sawul andə amə'lwa male ka, à nying Agag nəyiləmu, sə à nying aməboarne-katkat atà ambul andə anzur, andə andá, andə amuna-ndá mən'nyange, andə amuna-nzur, andə koya gir mənana məboarne na ka. À earce ama à nə kidiki amənia yì agir ka dāng. Sə acili agirkusəu mənana à bəsəkia sə aməbane na ka, à wal-luia kat.

¹⁰ Pələa cau mala Yahweh yiu aban Samuyila ama:

¹¹ <<Ən pàk-bənsələma ‡ nə tsək Sawul bə duk murəm, acemənana pələna nzəmi arə kpatam, sə binə pàk gır mənana ən tsəki wi nzongcau arəi nəma bə pə ka.>> Bum Samuyila lúllô, sə bua aban Yahweh aba dù mənə kat.

¹² Ban fana ka, Samuyila lo nə dəmbəri ace ká aban Sawul. Səama bebwa banggi Samuyila ama, <<Sawul wari a Kamel a bān bakkì bāmúri gır mana abwana nə nggə denyinəi ace ka, sə wulina uməna a Gilgal.>>

¹³ Lang Samuyila yina aban Sawul ka, Sawul ne wi ama, <<Bə Yahweh tsəko bű! Ən pāngnəná gır mənana Yahweh bang ngga.>>

¹⁴ Sə Samuyila dī ama, <<Bə nda anggo ka, sə gi mana ən nggə oə a kiram kəla bua mala anzur andə andá?>>

¹⁵ Sawul ne wi ama, <<Amə'lwa pwanía arə amə'Amalek sə à yinəia; à nying anzur andə andá aməboarne-katkat nəyiləmu ace pà gır'nkila nəia

‡ 15:11 15:11 pàk-bənsələma Balli aba: Tite 6:6.

aban Yahweh Bakuli mô; sə acilia ka səm kidikinia kat-kat.>>

¹⁶ Pələa Samuyila banggi Sawul ama, <<Came bèn banggo gır mənana Yahweh banggam yilung nə du ka.>> Sawul ne wi ama, <<Banggam.>>

¹⁷ Samuyila banggi wi ama, <<Kat andə mani ama, a sən bamuro ka a pa kún kəgır raka, a nda mūrū mala atau mala Isərayila re? Yahweh dārəo a duk murəm amūr amə'Isərayila.

¹⁸ Yahweh tasəo kya pakki wi tūrô, banggo ama, <Kyane, tària ace kidikia kat-kat, yia amə'Amalek amə'caubikea mənə, sə wu munə-munəo arəia shebə a twalnatea kang ngga.>

¹⁹ Palang sə a kpata gi Yahweh dāng? Palang sə a rufi atə gəna-lwa, sə a pək gır mənana məbike na ka, a sənə mala Yahweh.>>

²⁰ Pələa Sawul ne Samuyila ama, <<Ən kpanatə gi Yahweh. Ən warina ən pangrənə tūrô mənana Yahweh tūrəm ace ka. Ən yinanə Agag murəm mala amə'Amalek, sə ən twalnata amə'Amalek kat-kat.

²¹ Səama amə'lwa mem pwan gəna-lwa atə anzur andə andə; yia agir məboarne-katkat abalə amənana à tària ace kidikia ka; à yinəia kani a Gilgal ace pə gır'nkila aban Yahweh, 'Bakuli mô.>>

²² Samuyila bang ama,
<<Məye nda mənana kə pwasəbum Yahweh ka:
Okiru na le ko apagir mala pisəe kəring andə
pə agir'nkila na?

Səni, okiru ka boaro-kuti pə gır'nkila,
sə kwakikiru ka boaro-kuti mūrú agam.§

§ 15:22 15:22 Balli aba: Ang 40:6-8; 50:8-9; Pas 21:3; Isha 1:11-13; 1:16-17; Ir 7:22-23; Mik 6:6-8; Ib 10:6-9.

23 Mgbicau ka nda kəla caubikea mala monzəo,
sə twalkicau ka nda kəla bealbikea mala peri
atà ankúl.

Acemənanana a binə cau mala Yahweh ka,
Yì gbal ka binəno arə duk murəm.>>

24 Sawul ne Samuyila ama, <<Ən pàngjə̀nà
caubikea, acemənanana ən kpata nzongcau mala
Yahweh andə cau mò dāng. Gír mənana tsək ka
bangciu na pàkkam arə abwana, sə ən kpata già
ka.

25 Səama adyan ngga, ida twəlām-ban caubikea
mem, sə wu yiu atam, ace mənana mə peri aban
Yahweh ka.>>

26 Samuyila banggi wi ama, <<Pà mə nə ká atò
dāng. A ginə kpata nzongcau mala Yahweh, sə
Yahweh binəno arə duk murəm amúr Isərayila.>>

27 Lang Samuyila wulio nə u ka, Sawul gbami
kún nggea-dauro male, kara sana.

28 Samuyila ne wi ama, <<Yahweh sanəna do-
murəm mala Isərayila arəò yalung sə pànî bio bwa-
Isərayila mana boaro kútiö ka.

29 Bakuli məboarəwe mala Isərayila ka, kə na
nyir dāng, sə kə nggadi denyicau male dāng. Yì ka,
bwapəndəa na mənana kə nggadi denyicau male
ka dāng.>>

30 Pələa Sawul bang ama, <<Ən pàngjə̀nà
caubikea. Səama, ida ləmdəam gulö abadəm
abwana-məgule mala abwana mem sə abadəm
amə'Isərayila. Nyare atəm ace mənana mə peri
aban Yahweh Bakuli mô ka.>>

31 Nda Samuyila nyar atè, sə Sawul peri aban
Yahweh.

³² Pələa Samuyila bang ama, <<Wu yinəam nə Agag, yì murəm mala amə'Amalek kani.>> Agag pələa yiu abani abalə ansolo, sə kə ne bamúri ama, <<Məsəcau, lúllô mala lú ka uməna.>>

³³ Samuyila ne wi ama, <<Kəla mənana ngge-abyau mô tsək amaməna à dʋanyì amuna ka, anggo gbal nggò nə dʋanyì muni.>> Pələa Samuyila kwarki Agag, kasəki mgbeatuk-mgbeatuk akano a Gilgal abadəm Yahweh.

³⁴ Pələa Samuyila o a Rama, sə Sawul nyar a bala male a Gibiya.

³⁵ Samuyila nyare sən Sawul dəm dāng bà lú male. Səama Samuyila pək bumkidikea ace Sawul. Sə Yahweh ka banbiki wi mənana tsək Sawul bə duk murəm amur Isərayila ka.

16

Samuyila dārə Dauda bə duk murəm

¹ A bə fara ka, Yahweh banggi Samuyila ama, <<Baniò nə sau lang sə awu nə lidəmba nə pak-bumkidikea ace Sawul. Ən binənace duk murəm male amur amə Isərayila. Acemani ka, lumsə njawe mò nə mùrú olif sə wu o a Betalami. A mənə yì là ka, dīce bwa mənana à tunəki ama Jeshi ka, acemənana ən tarna mwashat abalə amuna-burana male bə duk murəm mem.>>

² Sə Samuyila bang ama, <<Lang sə mə nə ká? Bə Sawul okce ka, nə wal-luem.>>

Pələa Yahweh banggi wi ama, <<Bwal muna-ndă abuo sə wu bang ama, <Ən yiu ace pà gír'nkila aban Yahweh.>

³ Tunə Jeshi bə yiu a ban pa gîr'nkilè, sə mə nə ləmdəo gîr mənana awu nə pāk ka. Awu nə đārəəm bwa mənana mə nə banggo ka.>>

⁴ Anggo sə Samuyila pa kəla mənana Yahweh ne wi ka. Lang yi bwaləna Betalami ka, abwana-məgule mala là pur nə rəbəla à yi kúlli. À đĩ ama, <<Mana kumban le? A yiu jam le?>>

⁵ Samuyila earia wia ama, <<E, ən yiu aba rəpwala, ace pa gîr'nkila aban Yahweh. Wu lak bamur rə wun sə wu yiu atəm a ban pā gîr'nkilè.>> Pələa Samuyila lak Jeshi andə amuni, sə tunəia bəa yiu gbal ace pa mənəo yì gîr'nkila ka.

⁶ Lang Jeshi andə amuni yi bwaləna ka, Samuyila soa məsəi arə Eliyap sə na ama, <<Bafo, mənəia ka nda kə bwa mənana Yahweh tərì bə duk murəm ngga.>>

⁷ Sə Yahweh ka ne Samuyila ama, <<Cè babumo o arə puro male a nggūrəu ko dāh'rya male dāng. Yì ka ən bìnəni. Yahweh kə səngìr a sənə mala bwapəndəa dāng. Bwapəndəa kə sən pā mala bwa a nggūrəu, sə Yahweh ka babum na səngiyi ka.>>

⁸ Pələa Jeshi ne muni Abinadap bə puro bə gya a bədəm Samuyila. Sə Samuyila ka na ama, <<Mənəia nda bwa mənana Yahweh twal ka dāng.>>

⁹ Anzəmi ka Jeshi tasə Shama. Samuyila na ama, <<Mənəia gbal ka, nda bwa mənana Yahweh twal ka dāng.>>

¹⁰ Anggo sə Jeshi ləmdəi Samuyila amuni tongno-nong-bari. Sə Samuyila ne Jeshi ama, <<Yahweh twal kə bwa atə amənəia yì amuna ka dāng.>>

11 Pələa Samuyila dī Jeshi ama, <<Kə amunio nia ka le?>>

Jeshi eari wi ama, <<Mətankwang malea nakam, sə nda a bondo aban yál anzur andə ambul.>>

Samuyila na ama, <<Turban atè adyan bəà kya yinəi; pà səm nə dumnədo dāng shebə yina ka.>>

12 Jeshi pələa túrbān atè sə yiu. Yì məlagga Dauda ka, pəndəa a nggūrau, boarjam sə aməsəi boar səna.

Yahweh ne Samuyila ama, <<Mənia nda b̄wê; lo d̄arəí.>>

13 Lang Dauda na aban came abalə amə'eambi ka, Samuyila twal mūrú olif mana aba njawe mənana yinəi ka, sə d̄arə Dauda nəi. Twal aməno yì pwari aban o a dəmba ka, Banḡo mala Yahweh suləo amur Dauda nə rəcandəa. Samuyila pələa nyare o a Rama.

Dauda walī Sawul zanḡan

14 A bākú mənə ka, Banḡo mala Yahweh nyìnḡə̀nà Sawul, sə b̄è banḡo məb̄ike mənana pur nəban Yahweh ka, yinəi wi nə banb̄ikea.

15 Amə'túró male yì Sawul banḡi wi ama, <<Səni, b̄è banḡo məb̄ike mənana pur nəban Yahweh ka nda mənana kə po banb̄ikea ka.

16 Eara səm, b̄waməgule, b̄è səm alota b̄wa mənana mə'sələ wal zanḡan na ka; sə lang yì banḡo məb̄ike nəban Bakuli yina amuro ka, b̄wē nə walô zanḡan sə hakkilo mō nə nonḡo.>>

17 Nda Sawul banḡi amə'túró male ama, <<Wu alamta b̄wa mənana sələ wal zanḡan pep̄e ka sə wu yinəi abanam.>>

¹⁸ Mwashat atà alaggana male eari wi ama, <<Ən sənəna bə muna-bwabura mala Jeshi bwa Betalami, mənana mə'sələ wal zangnan na ka. Yi dəm ngga bwabura mə'babum-candəa na sə mə'lwa na. Kə nacau pepè sə boarjam. Sə Yahweh na atè.>>

¹⁹ Pələa Sawul tasə amə'na-túrbân aban Jeshi nə cau ama, <<Təsəâm muna-bwabura mô Dauda, mənana nda atà ambul andə anzur ka.>>

²⁰ Pələa Jeshi twal mədambəriso sə tsəki wi twalo mala bəredi andə mür-anap aba sambəram a nzəmi, andə muna-mbul sə tasəia nə bú Dauda aban Sawul.

²¹ Dauda yiu aban Sawul sə yi duk mətúró male. Sawul earce Dauda kərkər sə twali bə duk mə'twali wi agirmunəo male.

²² Pələa Sawul tasə mə'na-túrbân aban Jeshi nə cau ama, <<Ida, deki Dauda bə ueo aba túró mem, acemənana kuməna earmúru a məsəam.>>

²³ Twal a pwari mənə, lang yi bangño məbike nəban Bakuli yina amur Sawul ka, Dauda nə twal zangnan male nə wali. Sə yi bangño məbike ka nə o, hakkilo mala Sawul nə nongño, sə nə kum rəpwala.

17

Golaya soabum amə'Isərayila

¹ A bəkú mənə ka amə'Filisti ramba amə'lwa malea ace munəo a Soko, bə là a bu-nzali Yahuda; à tsək kàttì malea a ban mənana à tunəi ama Efes-Damim ngga, anre Soko andə Azeka.

² Sawul andə aburana mala Isərayila ramba, sə à tsək kàttì malea a Bangɲaban Ela, a ban mənana à gilərəia a nzong ban-je munəo arə amə'Filisti ka.

³ Amə'Filisti cam amur bə mgbangban, sə amə Isərayila cam amur bə mənana soa mənə, sə bangɲaban na gau nrea ka.

⁴ Pələa gbani mala amə'Filisti, purî bá kàttì mala amə'Filisti. Lulləi nda Golaya; bwa nggea-là Gat na. Dāh'rya male bik kəla mita tərú.

⁵ Oasə suku-bolo mala bolo-báŋɲá a bamúrí, sə daura-bolo mənana oasə arəi ka, dəmbərya male bik kəla tyang lumi-tongno-bwamdə-tongno-nong-bari (57).

⁶ Yì dəm ngga oasəa oamsəkan mala bolo-báŋɲá arə akusəi, sə bwal nkongɲo a mkpamtari.

⁷ Tondong kaɖa male nyane kəla muna-nggunso. Dəmbərya mala məsə kaɖa male mala bolocandəa ka, tyang tongno-nong-bari na. Bə mə'lwa bwali wi ntongɲo male sə kə gya a bədəmbi.

⁸ Golaya came sə loasə gi arə amə Isərayila ama, <<Mana tsəa sə wu pur kat ama wun nə munəo? Mə nda bwa'Filisti re, sə wun ngga, wu nda ka aguro mala Sawul re? Wu pusə bwa mwashat abalə wun, ace mənana bə sulə abanam.

⁹ Bə bwe gandə munə arəəm sə wal-luem ngga, səm nə duk aguro mə'wun; sə bən gandəi, sə ən wal-lui ka, wun nə duk aguro mə'səm, wun nə pəkka səm túró.

¹⁰ Yalung ngga ən bəsəki wun kat, wun amə'lwa mala Isərayila. Wu tasə bwa mwashat bə pur atəm, mənana nə munə arəəm ngga.>>

¹¹ Lang Sawul andə Isərayila kat ok amənia yì acau mala bwa'Filisti ka, ən'ò pakkia wia sə à dəurə kərkər.

Jeshi túr Dauda a kàtti mala Sawul

¹² A bàkú mənə ka, bə bwabura na kam lùlləi ama Jeshi, bwa'Efərat a Betalami, mana nda tár Dauda ka; ndanə amuna-burana tongno-nong-tàrú. A nza mala Sawul ka, bwabure enà kutsuk.

¹³ Amuna-burana amədəmbe male tàrú ka, à o atà Sawul a munəo. Alulləia nda ka Eliyap muna-dəmbe, andə Aminadap bəria, sə tàruia nda Shama.

¹⁴ Dauda ka nda mətankwang. Aməgule mənəia tàrú ka, à o atà Sawul,

¹⁵ sə Dauda ka camarə ká aban Sawul* sə nə nyare ace denyinə ambul andə anzur mala tárrí a Betalami.

¹⁶ Twal anongŋo lumi-ine bwa'Filisti mənəo camarə puro sə nə yia came a bancame male, dəmbari andə pwarikpəra.

¹⁷ Bə pwari ka, Jeshi banggi muna-bwabura male Dauda ama, <<Kyan nəi amə'eambo buku məssa mənəia à kàngnì ka, andə agbatali bəredi mənəia lum ngga; kyan nəia akaurəa aban amə'eambo a kàtti.

¹⁸ Sə wu twal adú kiura mənəia lum ngga a buo wu kya pē mə'sàrəban amur nggəsan mala amə'lwa á-mwashat malea. Kya səni ko amə'eambo na jam, sə wu yinəam nə †kún-bəri nəbania mənana nə ləmdə ama mbak-kàngkàng à nda kam ngga.>>

* **17:15 17:15** Səni aba: 1Sam 16:21-23. † **17:18 17:18** kún-bəri ko <<cautera>>

19 Anggo ka, Sawul andə amə'eambu mən̄ia andə amə'lwa mala Isərayila puppup ka, à nda aba Bangnaban Ela, a ban munəo andə amə'Filisti.

20 Nda Dauda lo nə dəmbari dīdyal sə nying ambul andə anzur a bù bəbwa bə tsəkiria, pələa twal agirlina mən̄o sə bwal-njar, kələ mənana Jes̄hi banggi wi ka. Yi bik kàtti lang amə'lwa na arə puro à nə ká nzong ban-je munəo, sə à kə bua gāwàn lwa ka.

21 Amə'Isərayila tsadi-akunarəia ace munəo, sə à soa ka amə'Filisti; sə amə'Filisti gbal ka, à tsadi-akunarəia ace munəo, sə à soa ka amə'Isərayila. À came sə à soa bəməsəarəia, amə'lwa arə amə'lwa.

22 Pələa Dauda nying atwalo male a bù mə'tsəkir atwalo, sə bangja wari a nzong ban-je munəo sə makki-amə'eambi-kún.

23 Lang ndarə nacau nəia ka, kara səni ka, Golaya, gbani mala amə'Filisti, bwa'Gat, purni nzong ban-je munəo mala amə'Filisti. Nacau mə'mwashati kələ mana nakiyi pwari-pwari ka, ‡ sə Dauda oè.

24 Pwari mənana kat aburana mala Isərayila səni ka, yia kat à banggi wi nə bangciu məkərkərn̄i.

25 À hamnanəi aban aburana mala Isərayila ama, <<Wu sən mən̄ia yì b̄wabura mənana camarə puro ka rē? Kə pur ace nabura§ arə Isərayila. Murəm nə pa gəna mægule aban b̄wa mənana nə wal-luī ka; nə pe wi b̄oarnsarile bə duk māmí, sə nə pusə bala mala tárrí arə mbwe boalo-cemi!>>

‡ 17:23 17:23 Səni a: 17:8. § 17:25 17:25 nabura ko <<soabum,>> ko <<bəsəki>> ko <<sanggi>>

²⁶ Dauda dī amə'lwa mənana a baní tū ka ama, <<Mana à nè pè bwa mənana wal-lú bwa'Filisti mənia, nè pusə mənia yì gir kəsəkya arə Isərayila ka? Yana de nda mənia yì bwa'Filisti mə'dwanyi kasə-batau, mənana nè sanggi amə'lwa mala 'Bakuli mə'yiləmui ka?>>

²⁷ Pələa aburana mənia eari Dauda nè bəsələi wi cau mənana à nani a damba ka ama, <<E, mənə ka nda gir mənana à nè pè ace bwa mənana wal-lú mənə yì bwabura ka.>>

²⁸ Lang Eliyap, mägula Dauda ok cau mənə Dauda nakiyi aburana mənə ka, pələa dī Dauda nè bumlulla ama, <<Mana de a yiu pə kani? Amənə yì anzur kpokyak ka yana a nyinggi wi bə yália a babondo? Ən súrənà rə twəlbamúrû mô andə twalkicau mò. A yiu nè yiu ace sən amə'lwa a kún munəo.>>

²⁹ Dauda dīban ama, <<Mana ən pa ado? Mim ngga ən dīban nə dī.>>

³⁰ Pələa nying baní kutio o aban abea abwana, sə dīa kə dīban mə'mwashati. À nyesəi wi eare mə'mwashati kəla mənana a damba ka.

³¹ Abea amə'lwa ok cau mənə Dauda nakiyi ka, pələa à warinə dīban male aban murəm Sawul. Pələa Sawul túrbə atə bə yiu.

³² Sə Dauda ne Sawul ama, <<Cə babum kəbwa bungi atəcau mala mənia yì bwa'Filisti ka dāng. Mim guro mò, mənə nə nggá munə arəi.>>

³³ Sawul ne Dauda ama, <<A pə wunə gandə ká arə bwa'Filisti man ace munəo arəi dāng, acemənana we ka, a nda muntulo, sə yì ka nggea kanggərang mə'lwa na twal a lo male ba yalung.>>

34 Sə Dauda ka banggi Sawul ama, <<Mim guro mò ka mə nda yálgír mala anzur andə ambul mala tárrám. A pwari mənana im ko biya yiu yi bwal atə anzur a domwan nə um nəi ka,

35 ən bang atè, ən wali kum, sə ən ak nzurni a kúni. Lang pələ arəam ngga, ən gbami arə ankpakò-kúni, ən walki, sə ən wal-luí.

36 Ən wal im sə ən wal biya, anggo gbal sə mə nə pang nə bwa'Filisti mənía à kasə bate raka, acemənana bəsəki amə'lwa mala 'Bakuli məyiləmui.

37 'Bakuli mənana amsəam əbalə ankaulakusə im andə ankaulakusə biya ka, nə amsəam a bu mənía yi bwa'Filisti ka!>> Sə Sawul banggi Dauda ama, <<Kyane! Yahweh nə pà atò!>>

38 Pələa Sawul nyesə agirmunəo male pè Dauda. Oasəi wi sukuru mala bolo-bángǵá amurí, sə oasəi wi daura-bolo arəi.

39 Dauda gyar nggeabyau mala Sawul amur agirmunəo mənəo arəi ka, sə mwam gya kàriban nə sən pǎ malea, acemənana yi ka malaká oasə a'ulang agir mənəo ka a kə pwari dǎng. Pələa Dauda ne Sawul ama, <<Pà mə nə gandə ká əbalə amənía yi agir ka dǎng, acemənana ən bwalta paktúró nəia dǎng.>> Dauda pələa swáriă.

40 Twal gara-yálgír male a bui sə kya tǎrki aməsətali tongno, amənana rəia bǔlbǔl ka, a muna-myalmur, oasəia aba sambəram-yálgír male. Nə ntamso male a bui, gya aban ká, gbàshìban bwa'Filisti.

Dauda wal-lú Golaya

⁴¹ Golaya pur aban yiu arə Dauda, mə'bwali wi ntongŋo male na a ɓadəmbi sə kə gya atè. Gya kə sungŋo aban Dauda.

⁴² Lang soa məsəi pèlə Dauda ka, ɓəsəki, acemənana sən Dauda ka lo-ɓwa na, ɓaməsə muntulo na arəi, pəndəa sə ɓoarjam.

⁴³ Ne Dauda ama, <<A yiu arəàm nə gara ka, mə nda nɔwa le?>> Pələa sú Dauda aba lullə ankúl malea yia amə'Filisti.

⁴⁴ Ne Dauda ama, <<Yiu kani, mə nə pè anyal andə anyam-ɓabondo nyamo.>>

⁴⁵ Dauda ne yì ɓwa'Filisti ama, <<A yiu arəàm nə nggeabyau, andə kaɗa, andə nkongŋo, sə mim ngga, mə ndarə ká arəò aba lullə Yahweh Mətala Abangŋo, yì Bakuli mala amə'lwa mala Isərayila, mənana a nabura arəi ka.

⁴⁶ A pwari man yalung ngga, Yahweh nə tasəo a ɓabuam! Mə nə walo sə mə nə kasə ɓamuro. Yalung ngga mə nə pè anyal mənana a kuli ka, andə anyam-ɓabondo mala nzali man alú ka amə'lwa mala amə'Filisti. Sə ɓanza kat nə sələ ama Bakuli na a Isərayila.

⁴⁷ Sə koya ɓwa mənana a ban ramba kani ka, nə sələ ama pà nə nggeabyau ko nkongŋo sə Yahweh kə amsə aɓwana male ɗàng. Lwa mənina ka mala Yahweh na, sə yì ka nə tasə wun kat a ɓabù səm.>>

⁴⁸ Lang yì ɓwa'Filisti lo kə gbàshìban je andə Dauda ka, Dauda tù nə mire aban ká a nzong ban-je munəo ace je andə ɓwa'Filisti.

⁴⁹ Dauda oasə bui aba sambəram male sə pusə tali mwashat, wúlì aba ntamso sə ɓungŋəna ɓwa'Filisti nəi a kundəmbi kum! Tali ar mu

kundəmbi kò abaləi, kara kasəa kpa nə bəməsəi a nzali.

⁵⁰ Anggo sə Dauda limurəm amur bwa'Filisti nə ntamso andə tali; kat andə amani ama Dauda pənə kə nggeabyau a bui raka, bû bwa'Filisti túrí a nzali wali mək.

⁵¹ Pələa Dauda bangja yi cam amur bwa'Filisti. Gbami nggeabyau mala bwa'Filisti, kwetəi a ndè, sə masələi kasə bəmúrí. Lang amə'Filisti səni ama gbani malea wuna ka, à pələ nə mire aban o.

⁵² Pələa aburana mala Isərayila lo nə gāwàn lwa, sə à pərta amə'Filisti aban ká dār a bangjaban andə akún nggea-là Ekəron. Alú ka amə'Filisti nonggi amur njargula Sharayim aban ká Gat andə Ekəron.

⁵³ Sə lang amə Isərayila nyarî pərta amə'Filisti ka, à kya pwan gəna-lwa a kàttì mala amə'Filisti.

⁵⁴ Dauda twal bəmur Golaya, yì bwa'Filisti sə yinəi a Urəshalima, sə agirmunəo male ka tsəia aba gumli male.

À yinə Dauda abadəm Sawul

⁵⁵ Lang Sawul sən Dauda pur aban ká munəo arə Golaya ka, dī Abna, mə'sàrəban mala amə'lwa ama, <<Abna, muna mala yan nda mənəo yì lagga ka wo?>>

Abna eari wi ama, <<Bè yiləmo sauwa, Murəm, ən sələ dang.>>

⁵⁶ Sə murəm bang ama, <<Diban, yana nda tár mune.>>

⁵⁷ Lang Dauda nyarəni wal-lú Golaya, bwa'Filisti ka, Abna twali, yinəi abadəm Sawul nə bəmur Golaya a bui.

58 Sə Sawul dī ama, <<Lagga, a nda muna mala yana?>>

Sə Dauda eari wi ama, <<Mə nda muna mala guro mò, Jeshi bwa'Betalami.>>

18

Gyajam mala Dauda andə Jonatan

¹ Lang Dauda maləna nacau andə Sawul ka, kara babum Jonatan o arə Dauda. Sə Jonatan earce Dauda kəla mənana earce yiləmi ka.*

² Tite a pwari mənə ka, Sawul twal Dauda bə do atə, sə eari wi nyar a bala mala tárrí dāng.

³ Pələ Jonatan kùrcəu nə Dauda, acemənana earce Dauda kəla mənana earce yiləmi ka.

⁴ Jonatan swár nggea-daura mana arəi ka, sə pè Dauda, andə nggeabyau male, andə nta male, sə nggur-bunu male.

⁵ Dauda ka, kə kum lidəmba a koya puro male andə amə'lwa aban ká a koya ban mənana kat Sawul túrí kəm ngga; acemani ka, Sawul tsək Dauda a bancame mægule amur amə'lwa. Sə mənə ka, pwasəbum amə'lwa kat andə aməgulo mala Sawul.

Sawul pàk mbali arə Dauda

⁶ Lang amə'lwa na aban nyare a là, anzəm mana Dauda walna bwa'Filisti ka, amaməna purki arə alá mala Isərayila kat ace ká kúllí Murəm Sawul nə nggyal andə nggwam. Banboaria wia sə à kə wal akarata-bu andə agir jerang malea.

⁷ Amaməne kə pakkidire, sə à kə tu'nggyal ama,

* 18:1 18:1 Balli aba: 1Sam 20:17; Nggur 13:6.

<<Sawul walna aá male,
sə Dauda walna aá lum male!>>

⁸ Mənia ka tsək Sawul bumi lul kərkər, sə earce məno yì nggyal ka dāng. Na ama, <<À b̄wangsə Dauda nə aá lum, sə mim ngga, kə aá na à b̄wangsəam nəi ka. Mana ue dəm nə kumô b̄ domurəm na raka.>>

⁹ Twal a pwari məno aban ká damba ka, Sawul tsək məsəi arə Dauda nə mbali andə nusəban.

¹⁰ Ban fana ka, bangho məb̄ike p̄r nəban Bakuli, sə sulə amúr Sawul nə rəcandəa. Sə kútí a p̄kkiagir kəla məbanggya aba bala male, sə Dauda na aban wal jerang male kəla mana p̄kkiyi pwari-pwari ka. Sawul ka ndanə nzo male a bui.

¹¹ Sawul pakd̄enyicau a bumi ama, <<Mə nə təm Dauda nə nzo, mə nə lapt̄ei arə bum-sheeran,>> pələa t̄ur nzo arə Dauda. Səama Dauda vwaki, api wi kusə bari.

¹² Sawul banggi Dauda, acemənanə Yahweh na atə Dauda, sə Yahweh ka nyìngn̄ənə Sawul.†

¹³ Acemani ka, Sawul pusə Dauda arə came a b̄adəmbi, sə tsəi pələ mə'sàrəban amúr amə'lwa á-mwashat. Sə Dauda gingnə amə'lwa arə amunəo.

¹⁴ Dauda kum lidamba aba koya ḡir mənana p̄kkiyi ka, acemənanə Yahweh na atə.

¹⁵ Lang Sawul səni ama Dauda kə kum lidamba kərkər ka, bangciu p̄kki wi arəi kərkər.

¹⁶ Səama Isərayila andə abwana mala Yahuda kat earce Dauda, acemənanə yì nda mənana kə cambia wia a damba sə kə gingnəia ace pur ká lwa andə nyare ka.

† 18:12 18:12 Balli aba: 1Sam 16:18.

Dauda al Mikal

¹⁷ Pələa Sawul banggi Dauda ama, <<Səni, boarnsarilem, Merap nia ka. Ən nggə earce nəma mə nə po wi wu ali;‡ kə gır mana ən earkiyice nə we ka, nda mana ama wu dum nə məsəkang-kangna acem, sə wu lwa-lwa mala Yahweh.>> Sawul bang anggo acemənana nana a babumi ama, <<Pà mə nə wal-lú Dauda nə nggearam dāng. Bə bù amə'Filisti pàk mənol!>>

¹⁸ Sə Dauda banggi Sawul ama, <<Mə nda yana? Ayana nda ka abəla mem ko nggurkwar mala tárrám a Isərayila, mənana mə nə duk nkil murəm ngga?>>

¹⁹ Lang pwari pàngnəná mənana à nə pa Merap, boarnsarile Sawul aban Dauda ace mənana bə ali ka, Sawul twal boarnsarile pè Adəriyel bwa Mehola.

²⁰ Adyan ngga, Mikal boarnsarile Sawul kə earce Dauda. Lang à banggi Sawul cə ka, banboari wi.

²¹ Sawul pàk dənyicau ama, <<Mə nə pè Dauda boarnsarilem Mikal, ace mənana bə duk gbəli a baní, sə bə bù amə'Filisti pələa arəi ka.>> Nda Sawul banggi Dauda ama, <<Adyan ngga, a ndanə baria dəmbu mala duk nkilam.>>

²² Pələa Sawul ne amətúró male ama, <<Wu banggi Dauda aba səmbərəa ama, <Səni, Murəm ngga banboari wi arəò, sə amətúró male kat ka, à kə earceo. Adyan ngga, duk nkil murəm.>>>

²³ Sə amətúró mala Sawul wario à kya ne Dauda amənia yì acau ka aba səmbərəa. Dauda banggia

‡ 18:17 18:17 Balli aba: 1Sam 17:25.

wia ama, <<Wu kə səni ama gír məkyauwe na bə
bwa duk nkil murəm le? Mim ngga, mə nda mətər,
sə abwe kə twalam nə gulo dāng!>>

²⁴ Sə amətúró mala Sawul nyare, à yi ne Sawul
cau mənana Dauda bang ngga.

²⁵ Pələa Sawul na ama, <<Wu banggi Dauda
ama, <Murəm kə earce kə gəna dāng. Gír mana
murəm earkiyice ka, nda nggú-bata amə'Filisti
gbəman-mwashat, ace mənana bə duk mbweban
akúni arə abi-məbura mala murəm.> >> Adyan
ngga, Sawul kə twali ama nə gandə wal-lú Dauda
nə bù amə'Filisti.

²⁶ Lang amətúró mala Sawul banggi Dauda
amənia yì acau ka, banboari wi, sə ear ama nə duk
nkil murəm. Sə kaniama pwari mənana à tsəki
Dauda nə yia bik ka,

²⁷ Dauda lo wario, atārəia andə aburana male,
sə à kya wal-lú amə'Filisti gbəman-bari. Dauda
yinə aggú-batea, sə yi pè murəm, kəla mana
lakkì malea pək ka, ace mənana nə duk bura
boarnsarile murəm ngga. Pələa Sawul twal
boarnsarile, yì Mikal, pè Dauda bə duk māmí.

²⁸ Lang Sawul səni sə sələ ama Yahweh na
atà Dauda, sə dəm ngga boarnsarile Mikal earce
Dauda ka,

²⁹ bangciu mənana Sawul ndanəi arə Dauda ka,
yi gul kām kpəm; sə twal a pwari mənə ka, pələ
bibura mala Dauda abalə anonggio kat.

³⁰ Sə amə'sàrəban mala amə'lwa mala amə'Filisti
camarə pur lwa arə Isərayila; sə a koya munəo
ka, Dauda kum lidəmba kúti acili aməgulo mala

amə'lwa mala Sawul kat. Sə mənía ka, tsəa lullə Dauda zəkí.

19

Sawul bariki nə wal-lú Dauda

¹ Pələa Sawul banggi muna-ɓwabura male Jonatan andə amətúró male kat, ama ɓəà wal-lú Dauda. *Səama Jonatan ngga kə earce Dauda kərkər.

² Sə Jonatan ne Dauda ama, <<Tárrám Sawul kə alte nə wal-luio. Acemani ka, ida tsəkiro liwi nə dəmbəri. Alta ban səmbərəa, do a banì.

³ Mə nə puro, sə mə nə cam a nkanggari tárrám a patal, a ban mənana a nda kam ngga. Mə nə banggi tárrám cau amuro. Sə cau mənana kat ən ok ka, mə nə banggo.>>

⁴ Nda Jonatan ne tárrí cau məboarne amúr Dauda ka. Banggi wi ama, <<Bə murəm ɓəkəa pàkki guro male Dauda caubikea dāng, acemənana pàkkô caubikea dāng. A kún mani ka, agir mənana peà ka à yinanə məboarne a bano.

⁵ Twal yiləmi a kún bui lang wal-lú ɓwa'Filisti, sə Yahweh pè Isərayila kat nggea limurəm ngga. We nə nggearəo ka a səni sə banboaro. Palang sə awu nə pàk caubikea arə nkila mala mə'kunpwasəa, nə wal-lú Dauda mənana pàkkô kə məbane raka?>>

⁶ Pələa Sawul kwakikiri arə cau mala Jonatan, sə kángir ama, <<Mbak-kàngkàng Yahweh nakam ngga, à pà nə wal-lú Dauda dāng.>>

* **19:1 19:1** Balli gbal aba kùrè 18 mäsəi 1 mala maləmce man.

⁷ Nda Jonatan tunə Dauda sə ne wi acau mənía kat ka. Pələa Jonatan yinə Dauda aban Sawul, sə Dauda lidəmba nə pàkkî Sawul túró kəla mənana a dəmbe ka.

⁸ Munəo lo dəm anre ka amə'Filisti andə amə'Isərayila. Sə Dauda puro oa munəo arə amə'Filisti, sə walia nə nggea walban, gandəa amə'Filisti banggi wi.

⁹ Pələa bə bangho məbike† pùr nəban Yahweh sə sulə amúr Sawul. Sawul naban dumnədo a bala male nə nzo male a bui, sə Dauda ka ndaban wal jerang.

¹⁰ Pələa Sawul bariki ama nə təm Dauda nə nzo, nə laptəi arə bumkurəm, səama Dauda vwaki, sə putəli badəm Sawul, sə nzo wario kya təm bumkurəm. Nə du mala pwari mənə ka, Dauda bangja auwa.

¹¹ Sawul tasə amə'na-túrbân a bala mala Dauda ace mənana bəà tsəkməsəia arəi, sə bəà wal-lui nə dəmbari. Pələa Mikal mālā Dauda, banggi wi ama, <<Bə a bangja a amsə yiləmo nə dù man raka, liwi ka, à nə wal-lui!>>

¹² Nda Mikal sulə Dauda a nzali nəban məsəkurəm, pələa bangja o auwa.

¹³ Pələa Mikal twal bənzál,‡ sə nongsəi amúr kpamgbang-nongho. Sə tsəki wi gèr-loasəmúrú mala nyang mbul a ban bamuri, sə kumsəi wi nggubyaui.

¹⁴ Lang Sawul tasə amə'na-túrbân bəà kya bwal Dauda ka, Mikal nea wia ama, <<Dauda pà jam dāng.>>

† 19:9 19:9 *bangho məbike* Səni gbal aba kùrè 16 məsəi 14 mala maləmce man. ‡ 19:13 19:13 *bənzál* ko <<nkúl bala>>

15 Pələa Sawul nyesə amə'na-túrbân ama bəà kya sən Dauda nə nggearəia. Banggia wia ama, <<Wu twali wu yinəam nēi amúr kpamgbang-nongño male, ace mənana mə wal-luí ka.>>

16 Lang amə'na-túrbân wari ka, à kum bənzál na aban nongño amúr kpamgbang-nongño andə gír-loasəmúru mala nyang mbul a ban bamuri.

17 Sawul banggi Mikal ama, <<Palang sə a swarkiam anggo, sə a nying biam-məbura bangña o?>> Mikal eari wi ama, <<Dauda banggam ama bən bwali wi purî bala raka, nə wal-luem.>>

18 Lang Dauda bangñəna sə auna ka, wari aban Samuyila a Rama, sə ne wi gír mənana kat Sawul pàkki wi ka. Pələa yì andə Samuyila o, sə à kya do a Nayot. §

19 Cau yiu aban Sawul ama, <<Səni, Dauda na a Nayot a Rama.>>

20 Nda Sawul tasə amə'na-túrbân bə à kya bwal Dauda. Səama lang à wari ka, à kya kum nggəsan mala aməbangnəa aban nakiacau bangnəa, sə Samuyila nakam aban came abanì kəla bwaməgule amúrià. Bangño mala Bakuli sulə amúr amə'na-túrbân mala Sawul mənə, sə à nacau bangnəa gbal.

21 Lang à banggi Sawul gír mənana kum amə'na-túrbân male ka, nyare Sawul tasə abea amə'na-túrbân, sə yia gbal ka à nacau bangnəa. Sawul tasə təruiə amə'na-túrbân dəm, sə yia gbal ka à kya kútí a nacau bangnəa.

22 A masələte ka, Sawul lo nə nggearəi wari a Rama. Lang yì bingñəna ban tūli-mùr məgule

mənana a Seku ka, dīban ama, <<Samuyila andə Dauda na ke?>> À eari wi ama, <<À nda a Nayot, a Rama.>>

²³ Pələa Sawul wari a Nayot a Rama. Bangho mala Bakuli sulə amurí gbal; kə nacau bangnəa sə kə gya aban ká she lang yina a Nayot a Rama ka.

²⁴ Yale swárki agir-nggūrəì, sə nacau bangnəa abadəm Samuyila. Sawul nong gbərangtang aba pwari mənə kat andə dù mənə kat. Acemani ka, abwana dīban ama, <<Sawul gbal ka, nda abalə aməbangnəa le?>>

20

Dauda andə Jonatan

¹ Pələa Dauda bangha nying Nayot a Rama. Wari aban Jonatan sə dī ama, <<Mana ən pàk le? Ya caubikea na ən pa? A ya njar sə ən pàkki tárró caubikea mənana tsəa sə ndaban alte ama nə twal yiləmem ngga?>>

² Jonatan eari wi ama, <<Bakuli twalbani; a pà nə wù dāng! Tárrám kə banggam koya gír mənana nə pàk ka, ko mægule ko məkyauwe. Sə palang sə tárrám nə səmbərəəm cau mənəia ka? Mənəia yì cau ka, pa anggo dāng.>>

³ Sə Dauda na ama: <<Məsətacau ən kánbo, Tárró sələnə ama, ən kumənə earmúrú a bano, acemani ka pà nə banggo cē dāng, acemənana bə kəa lulbumo raka. Səama ən nggə banggo, mbak-kàngkàng Yahweh nakam, sə a nda nəyiləmu ka, twalkusəu mwashat na anrem sənə lú!>>

4 Jonatan ne Dauda ama, <<Gir mənana a banggam ngga, mə nə pàkkô wi>>

5 Dauda banggi wi ama, <<Liwi ka lamsan mala *Bəsa Zongno na, sə dumənam púp mə nə do aban ligirlina atà murəm a kpamgbang-lĩ male; səama ən nggə earce nəma wu nyem mə kya səmbərə a patal, twal ado aban ká pwarikpəra mala təruiə nongno.

6 Bè tárró díban amuram ngga, awu nə banggi wi ama, <Dauda zəm njar abanam tsuk-tsuk ama mə deki nə bangna nə ká a nggea-là male a Betalami, acemənana pà gír'nkila mala koya pələa na kam ace amə'bəla malea puppup.>

7 Bè bang ama, <Məboarne na> ka, ləmdə ama guro mo pà aba ká-məbane dāng. Səama bə bumi lul kərkər ka, sələ ama shamna nə pàkkam məbane.

8 Ace mani ka, awu nə ləmdəam, mim guro mò, pəməboarne, acemənana a yina nəi aba kùrcəu nə we abadəm Yahweh. Bè mə ndanə caubikea amuram ngga, we nə nggearəo ka wal-luim, kəa kyan nə mim aban tárró dāng.>>

9 Jonatan ne wi ama, <<Bə Bakuli twalbani! Bə ən sələ ama tárrám shamna nə wal-luio ka, pà mə nə banggo re?>>

10 Osso Dauda dí Jonatan ama, <<Yana nə banggam, bə tárró nyesəo cau nə bumlulla ka?>>

11 Jonatan banggi Dauda ama, <<Yiu bə səm o a patal.>>

Lang à warina a patal ka,

* 20:5 20:5 Səni aba: Bal 10:10; 28:11.

¹² Jonatan banggi Dauda ama, <<Yahweh Bakuli mala Isərayila nə duk mə'nakún mem. Liwi nə bu-pwari kəla man ko liawo ka, mə nə nacau nə tárrám ace súrè mana nda denyicau male amuro. Bè tárrám ngga ndanə babum mala ləmdəo earmúru ka, mə nə túrbən nə cau bəə banggo.

¹³ Sə bə tárrám nanə babum mala pakko məbane ka, bə Yahweh bashiam, yì mənana bə ən banggo cè, sə ən tasəo a o aba dorəpwala raka. Bə Yahweh pa atə kəla mənana pà atə tárrám ngga.

¹⁴ Ado mənana mə ndanə yiləmu piu ka, ləmdəam pəməboarne aba earcearəu mala Yahweh; sə bə ən wú ka,

¹⁵ a pà wunə tamsə ləmdəi bala mem mənəia yì pəməboarne ka dāng tətək; awo, ko anzəm mənana Yahweh twalnata abio-məbura kàng a banza ka, bə lidəmba.>>

¹⁶ Nda Jonatan kùrcəu nə bala mala Dauda, sə bang ama, <<Bə Yahweh sulə bashi male amur abiu-məbura mala Dauda.>>

¹⁷ Jonatan nyare kùrcəu dəm nə Dauda atəcau mala earcearəu mənana ndanəi arəi ka. Yale Jonatan earce Dauda kəla mənana earce yiləmi ka.

¹⁸ Jonatan ne wi ama, <<Liwi ka nda lamsan mala Bəsa Zongho; à nə alto sə à pà nə səno dāng, acemənana buno mô ka nə nong atərəi.

¹⁹ Liawo ka, awu nə nyar akaurəa awu nə yiu a ban mənana a səmbərə kam, a pwari mənana gír mənəia kat ka tite nəi ka. Awu nə səmbərə a

nkanggari tali Ezel.†

²⁰ Mə nə túr amundi tàrú a ban talî, kəla bə gîr na ən nggə earce tē ka.

²¹ Pələa mə nə túr muna bə kya alamta amund-ini. Bə ən banggi wi ama, <Səni, amundini na kana atà buo man ngga, pwanía, sə wu nyare wu yiu> ka, ndaban ləmdə ama awu nə auwa, sə kəgîr məbane pà nə peo dāng, mbak-kàngkàng Yahweh nakam ngga.

²² Səama bə ən banggi muna ama, <Səni, amundini ndako a dəmba nə we> ka, lo o. Məno ka ndaban ləmdə ama Yahweh tasənato wu o.

²³ Amúr cau mənana səm bangji sənə we ka, Yahweh nda mə'nakún anre səm tātək.>>

²⁴ Nda Dauda səmbərə a patal ka. Lang lamsan mala Bəsa Zongjo yina ka, murəm yi dumnədo ace ligirlina.

²⁵ Murəm do a bando male mənana dukiya kam pwari-pwari ka, a ban mənana nda arə bumkurəm sə kə sən bəməsəarəia andə bando mala Jonatan ngga; sə Abna ka nda a bando male a nkanggari Murəm. Səama bando mala Dauda ka, kəbwa pà kəm dāng.

²⁶ Kat andə amani ka, Sawul na kə cau a pwari məno dāng, acəmənana pək dənyicau ama, <<Earka bə gîr kumənaban mənana tsəngjəná Dauda nda aba beami ka, bafo nda aba beami.>>

²⁷ Səama lang ban fana, a bəria nongjo mala lamsan mala Bəsa Zongjo ka, bando mala Dauda ka ndakam piu atārəl. Sə Sawul dī muna-bwabura male Jonatan ama, <<Mana tsəa sə

† 20:19 20:19 a nkanggari tali Ezel ko <<a ban mənana à ramba atali ka.>>

muna-bwabura mala Jeshi yiu a ligirlina yilung andə yalung dāng?>>

²⁸ Jonatan earî Sawul ama, <<Dauda zəmbam tsuk-tsuk ama mə pe wi njar nə ká Betalami.

²⁹ Banggam ama, <Earâm mə kyane, acemənana amə'bala ma'səm ndanə pà gîr'nkila a nggea-là ma'səm, sə mə'eambəam buaki arəəm ama mə kyane. Adyan ngga, bə ən kuməna earmúrú a bano ka, nyem mə kyane, ace mənana mə kya sən amə'eambəam ngga.> Mənia ka, nda gîr mənana tsəa sə Dauda yiu a ligirlina mala murəm raka.>>

³⁰ Bum Sawul lul arə Jonatan, sə ne wi ama, <<We muna mala mā-bwena sə mā-gandəban! Ən sələ mbak ama a twalna pù'atà muna-bwabura mala Jeshi, ace pè nggó andə bamuro kəsəkyā re?

³¹ Bə muna-bwabura mala Jeshi lidəmba nədo nəyiləmu a banza ka, a pà wunə duk murəm ko awu nə yálmúr kə domurəm dāng. Ado ka, tasə aburana bəə kya yinəam nəi. Acemənana duməna púp à nə wal-lui!>>

³² Jonatan nyesəi tárrí cau ama, <<Man tsəa sə à nə wal-lui? Mana pàk le?>>

³³ Pələa Sawul túr nzo arə Jonatan ama nə təmi. Nda Jonatan sələa ama bafo tárrí shamna bumi ama nə wal-lú Dauda ka.

³⁴ Jonatan loapi ban ligirlina nə bumlulla. Li gírlina a baria pwari mala lamsan mala Bəsa Zongjo mənə dāng, acemənana bumikidiki ace gîr kəsəkyā mənana tárrí pàk arə Dauda ka.

³⁵ Nə dəmbari ka, Jonatan puro andə muna atè, sə à o patal ace je male andə Dauda.

³⁶ Banggi muna ama, <<Bangña, kya alta amundi mənana ən túríá ka.>> Lang muna bangña nə ká ka, Jonatan túr bə mudi a dəmba nə mune.

³⁷ Lang muna bingñəna ban mənana Jonatan túr mudi sə mudi kpa kam ngga, Jonatan loasə gí ne muna ama, <<Mundini pà a dəmba a badəmbo re?>>

³⁸ Jonatan loasə gí banggi muna ama, <<Farəo! Kya akaurəa! Kəa cam dāng!>> Muna mala Jonatan tārki amundini, sə nyar aban mətala-bala male.

³⁹ (Səama muna sūrə kə cau amur gír mənía ka dāng. Kə Jonatan andə Dauda na à sūrə gír mana kə u ka.)

⁴⁰ Pələa Jonatan pè muna nta andə amundi male, sə ne wi ama, <<Kyane, nyesə agir mənía ka a là.>>

⁴¹ Anzəm mənana mune umna ka, Dauda purí ban mənana səmbərə kam a nkanggari ban ramba mala atali ka, kündə nə bəməsəi a nzali, sə timuri kusə tărú. Pələa à kùr rəarəia zəp, sə à bua. Bua mala Dauda kútì mala Jonatan.

⁴² Jonatan banggi Dauda ama, <<O aba dorəpwala, acemənana səm kəm ngga, səm kánagir aba lullə Yahweh ama, <Yahweh nə duk mə'nakún anrem sənə we, sə anre ka amuna səm andə amə'kà səm.> >> Pələa Dauda lo o, sə Jonatan nyar a là.

21

Dauda andə bəredi mafele

¹ Pələa Dauda wari aban Ahimale pəris mənana ndanədo a Nop ka. Ahimale pur nə rəbəla ace

kum Dauda, sə dī ama, <<Mana tsəa sə a nda nəmuro, sə kəbwa pà atò dāng?>>

² Sə Dauda eari Ahimale, pəris ama, <<Murəm tasəam ace túrô mənana ama mə pak ka, sə nam ama, <Kəbwa bə kəa sələce kə gír amur túrô mənana ən tasəo ace, sə ən no wu pak ka dāng. Alaggana mem ngga, ən bangnənia wia ban mənana bəà kyan kàm ngga.>

³ Ado ka, mana à ndanəi a buo? Pam agbatali bəredi tongno, ko gír mənana kat a ndanəi ka.>>

⁴ Pələa pəris pè Dauda eare ama, <<Ən panə bəredi mənana nda ace koyan ngga dāng, shekə bəredi mənana nda ace Bakuli* ka. Mə nə gandə po, bə alaggana mô nong nə amaməna adyan-tù raka.>>

⁵ Dauda eari pəris ama, <<Aba məsəcau, à tamsə səm arə amaməna, abalə anongnə tărú mənəia ka, kəla mənana səm pakkiyi ka. A koya pwari sə ən pur ka, alaggana mem kə pəndəki rəia nə amaməna dāng, ko bə twalbəri ma'səm ngga, məfele na raka. Sə mənəia yalung mənana twalbəri ma'səm ngga, mala túrô məfele na ka, à pà nə pəndəki rəia dāng!>>

⁶ Nda pəris pe wi bəredi məfele ka, acemənana kə bə bəredi pà kàm abanì dāng, shekə bəredi mala Badəm Yahweh,† mənana à pusəi a badəm Yahweh, a pwari mənana à twali sə à nggađi nə bəredi mənana bəsa na arəi ka.

⁷ Bə bəwabura abalə aguro mala Sawul na kam a banì a mənəo yì pwari ka; à kasəkuni abadəm

* **21:4 21:4** *bəredi mənana nda ace Bakuli ko <<bəredi məfele>>*

† **21:6 21:6** *bəredi mala Badəm Yahweh Səni aba: Pəris 24:8,9.*

Yahweh. Lùllàì nda Dowe bwa'Edom. Nda múr ayálgír mala Sawul.

⁸ Dauda banggi Ahimale ama, <<A ndanə nzo ko nggeabyau kani a buo le? Ən yinə nggeabyau mem ko bə kə gírbura mem ɗang, acemənanana túró mənana murəm túrām bən pe ka, kə earce ama bəà pè tsuk-tsuk.>>

⁹ Pələa pəris ear ama, <<Nggeabyau mala Gōlaya bwa'Filisti mana a wal-luì a Bangɗaban Ela ka, ndakani; à marəki nə nggurbyau sə à tsəi anzəm efot. Bə a kə earce ka, twali, acemənanana bə kə nggeabyau pa akani ɗang shekə mənə.>> Sə Dauda bang ama, <<Kə bə pa kəla yì ɗang, pami.>>

Dauda bangɗa o a Gat

¹⁰ Pələa Dauda lo, banggi ban Sawul a mənə yì pwari ka. O aban Akish murəm Gat.

¹¹ Amə'túró mala Akish ne wi ama, <<Mənia ka nda Dauda, murəm mala nzalinì re? Yì nda bwa mənana à †tu'nggyal nə akiarəia aba nggwam, à kə na ama:

<<Sawul walna á-á male,

sə Dauda walna á-á lum male ka re?>>

¹² Sə Dauda tsək acau mənə ka a babumi, sə bangciu bwali kərkér arə Akish, murəm Gat.

¹³ Nggadi beali abadəmbia, sə acemənanana nda a babuiə ka, bəsəki rəi kəla məmúrpələa, kə cangi rə akún bankutio, sə nying ntāra kúni kə solə a mbotakuni.

¹⁴ Pələa Akish ne amə'túró male ama, <<Wu səni, bwabure ka banggina! Mana tsəa sə wu yinəi abanam?

† **21:11 21:11** Səni aba: 1Sam 18:7; 29:5.

15 Ən ɖwanyi aməbanggya sə wu yinəam nə mənəia yì bwa ka bə kə pakki agir kəla məbanggya abadəmbam le? Duməna púp ama mənəia yì bwa ka nə yiu a bala mem le?>>

22

Dauda o a Adulam andə Mizpa

1 Pələa Dauda nying Gat, sə bangña o a npu mala Adullam. Lang amə'eambi andə amə'bala mala tárrí kat ok cè ka, à wari kano a baní.

2 Abwana mana kat à nda abata parban, ko nə tangna amúrià, ko amana bumia pwasə raka, à wario, à ram rəia a baní, sə duk mə'sàrəban amúrià. Ndanə aburana kəla gbəman-ine atè.

3 Sə Dauda loapi ban mənə ka, o a Mizpa a nzali Mowap. Akano ka, banggi murəm Mowap ama, <<Ida, earām bə ən nying tárrám andə nggem bəà duk kani atò, she bən súrənà rə gir mənana Bakuli nə pa acem ngga.>>

4 Nda Dauda nyia à do atə murəm mala Mowap ka; à do atè arə apwari mənana kat Dauda na aban səmbərə a ban-məcandəe ka.

5 Pələa məbangnəa mala Bakuli, mana à tunəki ama Gad ka, banggi Dauda ama, <<Kəa duk kani a ban-məcandəe dāng. Lo o aba nzali Yahuda.>> Nda Dauda nying baní, sə o a ndà-nggun a Heret ka.

Sawul wal-lú apəris a Nop

6 Adyan ngga, Sawul yi ok ama, ban mənana Dauda andə abwana male na kam ngga, à kuməni. A pwari mənə ka Sawul na aban dumnədo, nə nkongño a buì, a tər nggun zāmbə, amur bə

mgbangban a Gibiya, atārəia andə aməgulo male kat, aban came a nkanggari.

⁷ Pələa Sawul banggia wia ama, <<Wu kwakikir wun, wun aburana mala Benjami! Wu kə səni kəla muna-ḃwabura mala Jeshi nə pè koyan atà wun ngga ababan-rya andə ababan mala anggun-anap le? Wu kə səni kəla nə tsək wun kat, wun nə duk amədəmba mala abwana á-pas andə amədəmba mala abwana gbəman-pas le?

⁸ Mənia ka, nda gir mənana tsəa sə wu kpapikunarə wun amuram ngga re? Ko kə ḃwa mwashat banggam, lang muna-ḃwabura mem kurkunarəia andə muna-ḃwabura mala Jeshi ka dāng. Yale kə ḃwa pà kām atà wun mana kə dēnyinə mim, ko nə banggam ama, muna-ḃwabura mem soakita məturo mem bə kùmsə arəàm, amur njar, kəla mana kə pàk yalung ngga dāng.>>

⁹ Pələa Dowe, ḃwa'Edom, mana nda aban came atà aməgulo mala Sawul ka, bang ama: <<Ən sən muna-ḃwabura mala Jeshi, yiu aban Ahimale, muna-ḃwabura mala Ahitup mana a Nop ka.

¹⁰ Pələa Ahimale dī Yahweh ace sūrə gir mənana Dauda nə pàk ka; dəm ngga pè wi girlina, andə nggeabyau mala Golaya, ḃwa'Filisti.>>

¹¹ Pələa murəm túrbān bəà tunə pəris Ahimale, muna-ḃwabura mala Ahitup, andə aburana mənana kat aməbala male na, sə à nda ka apəris a Nop ka. Sə yia kat ka, à yiu aban murəm.

¹² Pələa Sawul bang ama, <<Kwakikiro ado, we muna-ḃwabura mala Ahitup.>> Pələa yì ka, pa eare ma, <<E, ḃwaməgule mem.>>

13 Sawul banggi wi ama, <<Palang sə wu kpa-pikunarə wun amuram, we, wunə mənə yì muna-bwabura mala Jeshi ka. A pe wi girlina andə nggeabyau, sə a dī 'Bakuli acei, mənana tsəa longṇəna arəəm ace kùmsəâm, kəla mənə kə pàk yalung ngga?>>

14 Pələa Ahimale pe murəm eare ama, <<Yana atà amətúró mô kat, mənana ndanə məsəcau kəla Dauda, mana nda nkil murəm, sə nda bʷaməgule amur amə'yáltò, sə à kə twali nə gulo a bala mò ka?

15 Sə mənə yì pwari ka, nda pwari mana ən tita dī 'Bakuli acei ka le? Awo, bə murəm bəkəa tsəki guro male cau arəi ko arə kə bʷa atà aməbala mala tárri dāng. Mim guro mò ka, ən sùrə kəgir amur mənə yì gír kat ka dāng, ko bəti.>>

16 Sə murəm ngga, bang ama, <<Duməna púp, awu nə wũ, we Ahimale, andə aməbala mala tárro kat!>>

17 Osso murəm banggi amə'yáltè mana à cam a nkanggari ka, ama, <<Wu pələ rə wun, wu wal-luia, yia apəris mala Yahweh, acemənana yia gbal ka, buia na atà Dauda! À sələna ama, kə bang nə bangṇa, sə à banggam dāng.>> Səama, amətúró mala murəm ear ama, à nə loasə buia, à nə wal apəris mala Yahweh dāng.

18 Pələa murəm banggi Dowe ama, <<Pələ rəo, wal apəris.>> Nda Dowe, bʷa'Edom, pələa sə wal apəris. Wal-lú aburana lumi-tongno-nong-tàrú-bwamdə-tongno (85), mana à oasə efot mala nggubyaui linən arəia ka.

19 Dəm ngga Sawul wal-lú abwana mənana à ndanədo a Nop, nggea-là mala apəris ka,

nə kún nggeabyau: aburana andə amaməna, amuna andə abangna-muna, andə andá, andə amədambəriso, andə anzur andə ambul; yìà kat ka, wal-luia nə kún nggeabyau.

²⁰ Səama, mwashat atà amuna-burana mala Ahimale, muna-bwabura mala Ahitup mana à tunəki ama Abiyata ka, bangña auwa, o atà Dauda.

²¹ Sə Abiyata kya banggi Dauda ama, Sawul walna-lú apəris mala Yahweh.

²² Pələa Dauda banggi Abiyata ama, <<Lang ən sən Dowe, bwa'Edom, a mənə yì ban a pwari mənə ka, ən sələa nəma mbak-kàngkàng, nə nggá ne Sawul. Ado ka, mə nda ən tsəa, sə à wal-lú abwana kat a bala mala tárró ka.

²³ Duk kani atəm; cè bangciu pàkkô dāng. Bwa mənana kə earce ama nə wal-luio ka, ndaban bəriki nə wal-luem gbal. We ka, awu nə kum auwa abanam.>>

23

Dauda amsə nggea-là Keyila

¹ Abwana banggi Dauda ama, <<Səni, amə'Filisti naban munəo arə nggea-là Keyila,* sə à ndaban iu məssa arə akatəra.>>

² Nda Dauda dī Yahweh ama, <<Mə kya munə arə amə'Filisti le?>> Sə Yahweh ne Dauda ama, <<Kyane, wal amə'Filisti, sə wu amsə Keyila.>>

³ Səama aburana mala Dauda ne wi ama, <<Səni, akani aba Yahuda ka, səm nda aba bangciu. Gırnī nə bikiपा bə səm o a Keyila nə munəo arə amə'lwa mala amə'Filisti ka!>>

* **23:1 23:1** Balli gbal aba: Jes 15:44.

⁴ Pələa Dauda nyar dām alta nê mala Yahweh amúr cê. Sə Yahweh nyare banggi Dauda ama, <<Lo, kya a Keyila, acemənanana Mə nə túr amə'Filisti a babuo.>>

⁵ Nda Dauda andə aburana male wari a Keyila, sə à munə-munəo andə amə'Filisti. Dauda wal amə'Filisti nə walban mægule, sə à pwan agirkusəu malea. Anggo sə Dauda amsə abwana mana à ndanədo a Keyila ka.

⁶ (Adyan ngga Abiyata muna-bwabura mala Ahimale ka banghəna yina aban Dauda a Keyila; yina nə efot a bui.)

⁷ Abwana banggi Sawul ama Dauda yina a Keyila. Pələa Sawul na ama, <<Bakuli túrnì a babuam; acemənanana kasənakun bamúri nə kutio male a nggea-là mənana ndanə akúnla mana à peə nə agara-bolo ka.>>

⁸ Acemani ka, Sawul tunə amə'lwa male kat, sə banggia wia ama, bəà kya a Keyila, bəà gumbəli Dauda andə aburana male.

⁹ Lang Dauda ok ama Sawul naban kanì məbike arəi ka, ne Abiyata pəris ama, <<Yinə efot kani!>>

¹⁰ Pələa Dauda pakhiwi ama, <<We Yahweh, Bakuli mala Isərayila, mim guro mò ka, ən onghəna ama mbak-kàngkàng Sawul naban alte nə yiu a Keyila ace kidiki nggea-lê, atəcau mem.

¹¹ Abwana mala Keyila nə túrām a babui le? Sawul nə yiu kəla mana mim guro mò ok ka le? We Yahweh Bakuli mala Isərayila, ida banggam mim guro mò!>> Pələa Yahweh pe wi eare ama, <<Sawul nə yiu.>>

¹² Dauda dī Yahweh ama, <<Abwana mala Keyila nə túrām sənə aburana mem a babù Sawul le?

>> Pələa Yahweh eari wi ama, <<À nè túr wun a babui.>>

¹³ Nda Dauda andə aburana male mənana lakki malea na kəla gbəman-tongno-nong-mwashat (600) ka, à lo sə à nying Keyila; à gali arə abān mənana kat à gandə wari kam ngga. Lang à banggi Sawul ama Dauda banghəna nyinghəna Keyila ka, tamsə ká male abani.

¹⁴ Dauda do abalə ampù a babondo, sə ueo aba nzali múr ankono a babondo Zif.[†] Sawul camarə alta Dauda koya pwari, sə Bakuli ka, túr Dauda a babui dāng.

Sawul pərta Dauda

¹⁵ Lang Dauda na a Horesh a babondo Zif ka, ok ama Sawul purna ace alte nè twal yiləmi.

¹⁶ Sə Jonatan muna-bwabura mala Sawul lo wari aban Dauda a Horesh, sə bakbabum Dauda bə kum rəcandəa nəban Bakuli.[‡]

¹⁷ Banggi wi ama, <<Bə bangciu bəkəa pakko dāng! Acemənana bù tárrám Sawul pà nè kumo dāng. Awu nə yálmúr Isərayila, sə mə nə duk məkwadito. ŠKo tárrám Sawul nənggearəi ka, sələna mənəia ka.>>

¹⁸ Sə yia mənəia bari ka, à kùrcəu abadəm Yahweh; Dauda ueo a Horesh, sə Jonatan o a là.

¹⁹ Pələa *amə'Zif wari aban Sawul a Gibiya sə à ne wi ama, <<Dauda pà aban səmbərəa abalə səm aba mpù a Horesh, a mgbangban mala Hakila nə njar-kunmur mala Jeshimon re?

[†] **23:14 23:14** Balli gbal aba: Jes 15:24. [‡] **23:16 23:16** Səni gbal aba: 1Sam 30:6. § **23:17 23:17** Balli gbal aba: 1Sam 24:20.

* **23:19 23:19** Səni gbal aba: 1Sam 26:1.

²⁰ Adyan ngga, suləo yiu, we murəm. A pwari mənana kat a earce ka, suləo yiu, sə səm ngga, səm nə pək gır mənana səm nə pək ka, səm nə tasəi a babuo.>>

²¹ Sawul nyesəia wia cau ama, <<Bə Yahweh tsəka wun b̀̀, acemənana wu ləmdə́nəm pəməboarne.

²² Ida, wu kyane, wu bəltacə pepè. Wu sùrə, sə wu sən ban mənana kə wari kam ngga, andə yana səni abanì, acemana à banghə́nəm ama yì ka, məkutan na kərkər.

²³ Wu səni, sə wu sùrə abān-səmbərəa mənana kat kə səmbərə kam ngga; sə wu nyar abanam nə məsərə cau. Pələa mə nə ká sənəa wun. Bə nda aba bu-nzali man ngga, mə nə bəlkusəi abalə anggurkwar mala Yahuda kat.>>

²⁴ Nda abwana mənə lo, sə à aki Sawul dəmba aban ká a Zif ka. Adyan ngga, Dauda andə aburana male na a babondo Mawon, a bawanban nə njar-kunmur mala Jeshimon.

²⁵ Sawul andə aburana male wari a alta Dauda. Sə lang Dauda okce ka, bunno wari a ban mbisong, sə kya do a babondo Mawon. Lang Sawul ok anggo ka, wari a babondo Mawon ace pərta Dauda.

²⁶ Sawul wari a buì mwashat mala nkono mana Dauda nakam ngga, sə Dauda andə aburana male ka, à nda a b̀̀ buì mala nkonoe. Dauda na aban farəi nə apì Sawul, acemənana Sawul andə aburana male ka, à ndaban b̄ariki à nə gumbəli Dauda andə aburana male, ace mənana à nə bwalia ka.

²⁷ Səama bə mə'na-túrân yiu aban Sawul ama, <<Yiu akaurəa, acemənana amə'Filisti warina nə munəo arə abwana aba nʒali ma'səm!>>

²⁸ Nda Sawul nying pərta Dauda, sə nyare o aban munəo arə amə'Filisti ka. Acemani ka, à tunə ban mənəo ama Sela Hamalekot.[†]

²⁹ Pələa Dauda loapi ban mənəo ka, sə o kya do abalə ampù a Engedi.

24

Dauda binə twal yiləmi Sawul

¹ Lang Sawul nyàrənì pərta amə'Filisti a munəo ka, abwana banggi wi ama, <<Səni, Dauda na a babondo Engedi.>>

² Pələa Sawul twal aburana á-tàrú mənana tarkia aba Isərayila kat ka, sə o andə aburana male aban alta Dauda tù a ban atali mala ambul bondo.

³ Amur njar ka, yiu a ban adomwan mala anzur, sə abanì ka, bə gumi-ba'tali nakam. Sawul kuti abaləi ace mənana nə nongŋo ace usələ auləa* ka. Sə a babaləu mala mənəo yì gumi-ba'tali ka, Dauda andə aburana male na kam aban səmbərəa.

⁴ Sə aburana mala Dauda ne wi ama, <<Səni, man ngga nda pwari mənana Yahweh banggo ama, <Mə nə tasə bio-məbura a babuo, sə awu nə pàkki wi gír mana a səni nda boarô ka.> >> Pələa Dauda lo eamdikiban sə kasə kún nggea-daura mala Sawul.

⁵ Nənzəmò ka, babum Dauda tülì, acemənana kasə kún nggea-daura mala Sawul ka.

[†] 23:28 23:28 Sela Hamalekot ka nda Mbisong mala Gauwa ko Àwá.

* 24:3 24:3 usələ auləa Ibəru bang ama ace <<kùmsə akusəi>> sə baləi ka nda <<doagung.>>

⁶ Dauda banggi aburana male ama, <<Bè Yahweh twalbani bə mə nə pàkki bwaməgule mem, mana Yahweh dārəi ka, mənəi yì gîr, ama mə nə loasə buam arəi ka.>>

⁷ Anggo sə Dauda pwanbabum aburana male nə amənəi yì acau ka, sə earia wia à lo arə Sawul nə munəo dāng. Pələa Sawul lo, purî gumi-ba'tali mənə, sə bwal njar o.

⁸ Anzəm mənə ka, Dauda lo sə purî gumi-ba'tali. Loasə gî tunə Sawul ama, <<Bwaməgule mem, murəm!>> Lang Sawul pələ məsəi a nzəmi ka, Dauda bun amúr ankūnəi sə ti mūrî a nzali.

⁹ Dauda banggi Sawul ama, <<Palang sə a kə kwakikiro arə acau mala abwana ama, <Dauda naban alte nə pàkkô məbane?>

¹⁰ A pwari mənəi ka, a sənəni nə məsəo ama Yahweh tasəo yalung a babuam a gumi-ba'tali; abea abwana bang ama bən wal-luio, səama ən nyio nəyiləmu. Ən bang nəma, <Pà mə nə loasə buam arə bwaməgule mem dāng, acemənana yì ka Yahweh dārəi.>

¹¹ Səni, tárrám, kún nggea-daura mô mana ən kasəi ka, ndya a buam ngga! Lang ən kasə kún nggea-daura mô ka, ən wal-luio dāng. Acemani ka, sələa sə bə kpako ama, ən pà aban kanì məbane ko mgbicau dāng. Kat andə amani ama ən pakko caubikea raka, a ndaban kùmsəâm ace twal yiləmem.

¹² Bè Yahweh pàk bashi anrem sənə we, sə bə Yahweh mbweo akúni aməbane mənəna a pakkam ngga, səama mim ngga buam pà nə jeo nə məbane dāng.

¹³ Nda kəla cau pasələe mənəna bara-bara ka

ama, <Bealbikea kə pur nəban amə'bealbikea.>
Səama mim ngga, buam pà nè jeo nə məbane
dàng.

¹⁴ Arə yana sə murəm mala amə'Isərayila puro
nè ká munəo? Ya bwa na a kə pəte? Atà luna
nvwa! Atà nkungga!

¹⁵ Bè Yahweh duk məbashi sə bə kasəcau anrem
sənə we. Bè Yahweh səngi bá cau mem sə bə
bəlkunam, sə bə amsəam a babuo!>>

¹⁶ Lang Dauda mal ne Sawul acau man ngga,
Sawul na ama, <<Gio nda man le, munem Dauda?
>> Kara Sawul loasə gi bua.

¹⁷ Sə banggi Dauda ama, <<Cauboarna mô kúti
mem, acemənana a pànggə́nəm məboarne, kat
andə amani ama ən pakko məbike ka.

¹⁸ A banggə́na gír məboarne mənana a pàkkam a
pwari mənía yalung ngga; Yahweh túrām a babuo,
səama a wal-luim dàng.

¹⁹ Bè bwa kum bíməbura ka, nè nying bíməbura
bə u jam le? Bè Yahweh mbweo akúni nə
məboarne ace gír məboarne mənana a pàkkam, a
pwari man yalung ngga.

²⁰ Səni, adyan ngga ən sələna ama mbak-
kàngkàng awu nè duk murəm, sə domurəm mala
Isərayila ka, nè kum kusə came pepè a babuo.

²¹ Ado ka, kánbam aba lullə Yahweh ama a pà
wu nè wal-lú amunem andə amək'em dàng, sə a
pà wu nə esəki lulləam a bala mala tárrám dàng.>>

²² Nda Dauda kánbì Sawul ka. Pələa Sawul
nyare o a là, sə Dauda andə aburana male nyare
à o a ban səmbərəa malea, a mpù.

25

Lú mala Samuyila

¹ Samuyila paklú sə Isərayila kat ramba abanɔwáná, à pak-bumkidíkea acei, sə à tsəi a bala male a Rama. Pələa Dauda lo wari a babondo Paran.*

Dauda andə Nabal sə Abigiyel

² Bè ɔwabura nakam a Mawon mənana ngga-liki male na a Kamel ka; ɔwabure ka mægəna na kərkər. Ndanə anzur á-tàrú andə ambul á-mwashat. A bàkú mənə ka ndaban mwa nyang anzur male a Kamel.

³ Lullə ɔwabure nda Nabal, sə lullə māmí nda Abigiyel. Mənia yì ɔwama ka kwaro sə ɔoarnsari; sə ɔwabure ka mə'lullô na sə mə'bealbana na. Yi ka mə'kà Kalip na.

⁴ Dauda ka nda a babondo lang ok ama Nabal naban mwa nyang anzur male ka.

⁵ Pələa tasə alaggana lum, sə banggia wia ama, <<Wu kya a Kamel aban Nabal, sə wu makkikun nə lulləam.

⁶ Pələa wun nə banggi wi ama, <Bè yiləmo sauwa, sə bə dorəpwala pa atò, andə bala mò andə koman mənana kat a ndanəi ka!

⁷ Ən ok ama aburana mò naban mwako nyang anzur mô. Mənana ayálgír mò na atà səm ngga, səm pàkkia wia məbane dāng, sə abalə anonggio mənana kat à nda a Kamel ka, kəgír malea ɔwar dāng.

⁸ Dì ka alaggana mô, sə yia ka, à nə banggo. Acemani ka, eare bə alaggana mem kum earmúru

* 25:1 25:1 babondo Paran ngga nda babondo Mawon.

a mäsəo, acemənana səm yiu a pwari mala lilí-banboarnado. Ida, pè aguro mò andə munio Dauda gír mənana a ndanəi ado awu nə gandənə pea wia ka.> >>

⁹ Nda alaggana mala Dauda wario, sə à banggi Nabal acau mənía ka, aba lullə Dauda. Pələa à kúndəô.

¹⁰ Sə Nabal earí alaggana mala Dauda ama, <<Yana nda Dauda, sə yana nda mənía yì muna-bwabura mala Jeshi ka? Abalə anonggio mənía ka, amuna-bala nakam pas mənana à bangja à nying amətala-bala malea ka.

¹¹ Palang sə mə nə twal bəredi mem, andə mùr mem, andə nyama mem mənana ən wal ace amə'mwa nyang nzur mem, sə mə nə pè aburana mənana ən sùrə ban mana à pùr kam raka.>>

¹² Nda alaggana mala Dauda wulio, à o sə à nyare à yi banggi wi acau mənía ka kat.

¹³ Pələa Dauda banggi aburana male ama, <<Koya bwabura ka bə kùr rəi nə nggeabyau male!>> Nda sə koya bwabura ateà ka, kùr rəi nə nggeabyau male. Dauda gbal ka kùr rəi nə nggeabyau male. Aburana kəla gbəman-ine o atà Dauda, sə aburana gbəman-bari ue ace denyinə atwalo malea.

¹⁴ Səama mwashat abalə alaggana mala Nabal ne Abigiyel, mālá Nabal ama, <<Dauda tasə amə'na-túrbân mənana à pur a babondo ka ace makki mətala-bala ma'səm kún, sə mətala-bala ma'səm ngga sanggia.

¹⁵ Amənia yì aburana ka, à pàkka səm məboarne kərkər; kəgír məbane kum səm dāng, sə kəgír

ma'səm bɔwàr dǎng a bàkú mənɔ kat à nda atà səm a bondo ka.

¹⁶ Dù andə pwari, à dupa səm sheran, a bàkú mənɔ kat səm nda atarə səm sənəia aban yál anzur ka.

¹⁷ Ado ka sələa, sə wu pakɔenyicaɹ amur gír mənana nda ɓoaro wu pàk ka, acemənana gír'murmwana nakam amúr mətala-ɓala ma'səm andə ɓala male puppup. Sə yì mətala-ɓala ma'səm ngga, mǎ'bealbana na, mənana ɓwa pà nè gandənə nacau nǝi raka.>>

¹⁸ Nda Abigiyel farəl, sə twal agbatali ɓəredɪ gbəman-ɓari, andə mùr-anap bàng ɓari, andə nyam anzur tongno mənana à lambi ka, andə mǝssa mənana à kàngɲì ka tasau tongno, andə dangɲanshi ɓəla-anap mǎ'ime gbəman-mwashat, andə kyak mala ɓəla vwari gbəman-ɓari, sə nongsəia a nzəm amədambəriso.

¹⁹ Pələa ne amətúró male ama, <<Wu akàm dǝmba wu kyane. Mə nə kpata wun.>> Səama banggi burí, Nabal dǎng.

²⁰ Lang Abigiyel naban o a nzəm mədambəriso male sə yì sulə a ɓangɲaban anre ka ankono ka, kara sən Dauda andə aburana male ndya à kə sulə aban yiu nəbani ka, sə à yì je.

²¹ Dauda ka bangɲəni aburana male ama, <<Məsəcau, nda ɓà sə ən yál gír mənana kat mala ɓwabura mǝnia na ka a ɓabondo. Kəɓwa iu kəgír mənana male na ka dǎng, sə ado ka, nyesənəm mǝbikɛ a kúnì mǝboarne.

²² Bə Bakuli ɓashiam kǝrkǝr, mim Dauda, ɓə li nə dǝmbari, ən nying ko ɓwabura mwashat nəyiləmu piu, atà ɓɔwana mənana amale na ka.>>

²³ Lang Abigiyel sən Dauda ka, suləi nzəm mədambəriso akaurəa, sə bunno sə ti mūrí a nzali abadəm Dauda.

²⁴ Kpa a kusə Dauda, sə bang ama, <<Bwaməgule mem, bə caubikê pa amuram! Səama ida earâm, mim guro mò, mə nacau nə we! Kwakikiro arə cau mem, mim guro mò!

²⁵ Ida, bwaməgule mem, kəa tsəkiro arə mənía yì mə'bealbana, yì Nabal ka dāng, acemənana kəla mənana lùlləi pàk ka, anggo sə yì gbal ka pa. Lùlləi nda Nabal,[†] sə gəm bwa na; səama mim, guro mò ka, ən sən alaggana mənana we bwaməgule mem, a tasə ka dāng.

²⁶ <<Adyan ngga, bwaməgule mem, mbak-kàngkàng Yahweh nakam, sə a nda kam nəyiləmu ka, Yahweh nda mənana tamsəo arə sukki nkila andə mbweban akúni gír mənana à pàkkô ka. Acemani ka, bə abioməbura andə abwana mana à kə alta pàkkô məbane ka, pà kəla Nabal.

²⁷ Adyan ngga, bwaməgule mem, ak mənía yì boro, mim guro mò ən yinəi ka, ace mənana wu pè alaggana mənana à nda atò ka.

²⁸ Ida twalí guro mò ban caubikea male. Mənía ka nda acemənana mbak-kàngkàng Yahweh ka, nə tamsəkusə bala mala bwaməgule mem.[‡] Sə acemənana bwaməgule mem na arə munə amunəo mala Yahweh ka, bəa kəa kum kə məbike abaləo dāng aba do-yiləmu mô kat.

²⁹ Bə kəbwa lo ama nə pəto ace twal yiləmo ka, Yahweh Bakuli mô nə mbubi yiləmo aba luru

[†] 25:25 25:25 Nabal ka bələi nda gəmi. [‡] 25:28 25:28 nə tamsəkusə bala mala bwaməgule mem ko <<nə yál bwaməgule mem andə amə'bala male tətək>>

yiləmu male a baní. Sə yiləmi abioməbura ka, nə túrí kəla túr tali nə ntamso.

³⁰ Sə lang Yahweh pàngnǝ̀nì bʷaməgule mem koya gír məboarne mənana pàcau ace amuro, sə twaləno a duməna murəm amúr Isərayila ka,

³¹ bʷaməgule mem pà nə kum bumkidíkea, ko múr-haləkya ama a sukkinə nkila mala aməkunpwasəa ko mala mbweban akúnì gír mənana à pàkkô ka dāng. Sə lang Yahweh pano limurəm ngga, denyinə guro mò.>>

³² Pələa Dauda ne Abigiyel ama, <<Bwangsəban bə pa aban Yahweh, Bakuli mala Isərayila, mənana tasəo yalung ace mənana bə səm yi je ka!

³³ Tsəkbu bə pa amúr kwaro mò! Sə bə Yahweh tsəko bǝ̀, mənana a mgbaliam yalung arə sukki nkila, sə arə nyesə məbane a kúnì məbane ka.

³⁴ Bə ana raka, mbak-kàngkàng Yahweh Bakuli mala Isərayila nakam, mənana tamsəam arə pakko məbane ka, bə a yiuma akaurəa raka, bə kaniama ban nə kwar ka, kəbwa pà kàm nə ue nəyiləmu atà aburana mala Nabal dāng.>>

³⁵ Pələa Dauda ak agir mənana Abigiyel yinəi wi ka, sə ne wi ama, <<Nyare o a bala mò aba dorəpwala. Səni, ən ongnəna cau mò, sə ən pano gír mənana a zəm ngga.>>

³⁶ Lang Abigiyel nyar ka, yi kum Nabal ramna abwana a bala male aban lili-banboarnado, ulang lili-banboarnado mala amurəma. Nabal ka babumi na aba pakkidire sə mba-walni kərkər. Acemani ka, Abigiyel ne wi kəcau dāng she lang ban fana ka.

³⁷ Nə dəmbari lang Nabal nyarəna afa hakkilo male ka, māmí Abigiyel banggi wi acau mənía kat; kara babum Nabal tùmùr, yiləmi o, sə shī kəla tali.

³⁸ Anzəm nongŋo lum ngga, Yahweh koè, kara wŭ.

³⁹ Lang Dauda ongŋəna ama Nabal wuna ka, bang ama, <<Bwangsəban ngga bə pa aban Yahweh, mənana bəlnakunam amúr gír-kəsəkya mənana Nabal pakkam, sə tamsənam, mim guro male, arə məbike ka. Yahweh nyesəni Nabal túró-məbike male a mური.>> Pələa Dauda túrbən sə bangcau nə Abigiyel, ace twale bə duk māmí.

⁴⁰ Lang amə'túró mala Dauda yiu aban Abigiyel a Kamel ka, à banggi wi ama, <<Dauda túr səm a bano, ama bə səm kyan nə we a baní, wu pələ māmí.>>

⁴¹ Pələa Abigiyel lo, sə bun nə baməsəi a nzali, sə na ama, <<Mim guro mò ka, mə nda mətúró ace lakki akusə amə'túró mala bwaməgule mem.>>

⁴² Osso Abigiyel lo akaurəa, wario sə kya eau a nzəm mədambəriso, sə tongno atà amuna-maməna amə'túró-bala male o atə. Abigiyel o atà amə'na-túrbən mala Dauda, sə pələ mālá Dauda.

⁴³ Dauda ka angŋa-dəmba alna Ahinowam, bwama Jezəril; yia mənə kəm ngga, à pələ amālá Dauda.

⁴⁴ (Adyan ngga, Sawul twalna muna-bwama male, yì Mikal mənana mālá Dauda na ka, pàni Paltiyel§ muna-bwabura mala Layish, bwa Gal-lim.)

§ 25:44 25:44 *Paltiyel ko Palti.*

26

Dauda binə twal yiləmi Sawul dām

¹* Amə'Zif wari aban Sawul a Gibiya, sə à banggi wi ama, <<Dauda pà aban səmbərəa amur muna-nkono Hakila, tù a ban Jeshimon re?>>

² Nda Sawul lo sə suləo wari a babondo Zif nə aburana á-tàrú mala Isərayila atè, ace alta Dauda a babondo Zif.

³ Sawul tsək kàttì male amúr muna-nkono Hakila, mənana nda a nkanggari njargula a takuli mala Jeshimon ngga. Sə Dauda ka ue a babondo. Lang səni ama Sawul yina atè a babondo ace alte ka,

⁴ Dauda tasə amə'shenzəban, sə à wario à kya bwalte ama mbak-kàngkàng Sawul yina.

⁵ Pələa Dauda lo sə wari a ban mənana Sawul bwal kàttì kam ngga; sə Dauda sən ban mənana Sawul andə Abna muna-bwabura mala Ner, yì mə'sàrəban mala amə'lwa male nong kàm ngga. Sawul ka nong a tsùrú mala kàttì sə amə'lwa male gumbəli.

⁶ Dauda nacau nə Ahimale bwa'Hitti andə Abishai, muna-bwabura mala Zeruya, mə'eam Jowap ama, <<Ya bwa na atà wun nə ká atàm aban Sawul afa kàttì male?>> Abishai eari wi ama, <<Mə nə ká atò.>>

⁷ Nda Dauda andə Abishai wario sə à kya kúti a kàttì mala Sawul nə du, sə à səni ka, Sawul na a ntulo a tsùrú mala kàttì nə nzo male à kwaki a nzali, tù a ban bamuri. Sə Abna andə amə'lwa ka, à nongŋo à gumbəli abaləu.

* 26:1 26:1 Balli gbal aba: 1Sam 23:19; Ang 54.

⁸ Abishai banggi Dauda ama, <<Yalung ngga, Yahweh túrna bioməbura a babuo. Adyan ngga, dekiām mə zubi nə nzo bə kya kúti a nzali, nə zubiban mwashat bərbə̀r, sə pà mə nə zubi baria dāng.>>

⁹ Səama Dauda ne Abishai ama, <<Kəa wal-lui dāng! Yana nə loasə bui arə bwa mənana Yahweh tərni ka, sə bwe nə dʷanyi kumcau?>>

¹⁰ Sə Dauda lidəmba nə nacau ama, <<Mbək-kàngkàng Yahweh na kam nəyiləmu ka, Yahweh nənggearəi nə wali, ko ana raka lang pwari male kərəna ka nə wũ, ko nə ká munəo sə à nə wal-lui kām.

¹¹ Sə mim ngga, bə Yahweh twalbani mənana mə loasə buam arə bwa mana Yahweh tərni ka! Ado ka, twal nzo male andə du-mùr male, sə bə səm o!>>

¹² Nda Dauda twal nzo andə du-mùr mənana à cam a mùr Sawul ka, sə à nying ban mənə. Kəbwa sənia ko sələce dāng, sə kəbwa ateà loapi ntulo dāng, acemənana †nggea ntulo məlime nəban Yahweh yi sulə amúrià.

¹³ Pələa Dauda o a bə bui sə kya cam zak amúr mgbangban; ban mənana Dauda cam kam ngga tətərəi ban mənana à Sawul nakam ngga.

¹⁴ Dauda loasə gi sə tunə amə'lwa mala Sawul, sə tunə Abna muna-bwabura mala Ner ama, <<A pà wunə earam re, Abna?>> Pələa Abna ear ama, <<A nda yana le, mənana a kə tunə murəm ngga?>>

¹⁵ Dauda ne Abna ama, <<A nda bwabura re? Sə yana kam kəla we a Isərayila? Palang sə a yál

† 26:12 26:12 Balli gbal aba: Tite 2:21; 15:12.

bwamægule mò, murəm dāng? Acemənana bebwa yiu nè wal murəm, bwamægule mò.

¹⁶ Gír mənía a pè ka, pànə boaro dāng! Mbak-kàngkàng Yahweh nakam ngga, a karəna bəà wal-luio, acemənana a yál bwamægule mò mənana Yahweh tàrì ka dāng! Ado ka sənban! Nzo andə du-mùr mala murəm mənana à cam a múrí ka, à nda ke?>>

¹⁷ Lang Sawul bwalta gí Dauda ka, díban ama, <<Gio nda man le, munem Dauda?>> Dauda eari wi ama, <<E, giem na bwamægule mem, murəm.>>

¹⁸ Dauda lidəmba nə nacau ama, <<Palang sə bwamægule mem kə pərtam, mim guro male? Mana ən pà? Ya gír məbāne na ən pa?

¹⁹ Adyan ngga, bə bwamægule mem, yì murəm ok acau mem, mim guro male. Bə Yahweh nda mənana soakito arəəm ngga, bə Yahweh ak pàgir.‡ Sə bə abwana na ka, bə suban sulə amúria nəban Yahweh; Sacemənana à pərnəm yalung, ama mə nggá kum nzali libala mala Yahweh dāng, sə à banghə̀nà ama, <O, kya peri aban aḃea abakuli.>

²⁰ Adyan ngga, kəa eare bəà sukki nkilem a nzali mənana nda kuko nə bədəm Yahweh ka dāng, acemənana murəm mala Isərayila purna ace alta nkungga kəla mana bwa kə alta nyal amúr ankono ka.>>

²¹ Pələa Sawul na ama, <<Ən pānghə̀nà caubikea. Nyare, munem Dauda. Pà mə nə pakko kəgír məbāne dāng, acemənana a twal

‡ **26:19 26:19** *pàgir* mala pisə muku gír mala pà rəmban məboarne ace pwasəbum Yahweh § **26:19 26:19** Balli gbal aḃa: 2Sam 14:16; 20:19; 21:3.

yiləmem nə gulo a pwari man yalung ngga. Ən pánɡnənà bʷabana, sə ən bʷarkina kərəkər!>>

²² Sə Dauda ear ama, <<Nzo mala murəm nia ka! Tasə mwashat atà alaggana bə eauwe bə yi e.

²³ Bakuli kə mbwe koyanale ka tangnakusəi, ace bealboarna andə doməsəcau male; Yahweh ka, túrǝ a babuam yalung, sə ən binə loasə buam arə bʷa mənana Yahweh dārəi ka.

²⁴ Kəla mənana ən pə yiləmo gulo yalung ngga, bə yiləmem kum gulo a məsə Yahweh, sə bə amsəam bən puri bá koya ulang tanni.>>

²⁵ Pələa Sawul banggi Dauda ama, <<Bə Yahweh tsəko bə, munem Dauda! Awu nə pəkki agir məgulke, sə awu nə kum lidəmba aba koməyenani le ka!>> Nda Dauda bwal njar male o, sə Sawul nyar a bala male ka.

27

Dauda bangja wari aban amə'Filisti

¹ Pələa Dauda pakdenyica u a babumi ama, <<Akə fara ka, Sawul na nə kidikiam ngga. Acemani ka, gır mənana boaribani ka, nda mənana ama mə nə bangja mə nə o a nzali mala amə'Filisti.* Anggo ka, Sawul nə auləa arə altam aba bə-nzali mala Isərayila, sə mə nə api babui.>>

² Nda Dauda lo sə wari andə aburana gbəman-tongno-nong-mwashat (600) mənana à nda atə ka, aban Akish muna-bʷabura mala Mawok,† murəm Gat.

* **27:1 27:1** Balli gbal aba; 1Sam 26:19. † **27:2 27:2** Balli gbal aba; 1Sam 2:10.

³ Pələa Dauda kya do a Gat, yì andə aburana male, koyan ngga andə aməbala male atè, sə Dauda gbal ka andə amāmí bari, Ahinowam b̄wama Jezəril, andə Abigiyel b̄wama Kamel,[‡] yì mā-lú mala Nabal.

⁴ Sə lang à banggi Sawul ama Dauda b̄anghəna uməna a Gat ka, Sawul nyare alte dəm d̄ang.

⁵ Pələa Dauda ne Akish ama, <<Ida, b̄ə ən kuməna earmúru a bano ka, b̄əà pàm b̄an aba mwashat atà alá mənana a liro ka, ace mənana mə duk kam ngga. Ace mana sə mim guro mò ka mə nə do atò a là-murəm?>>

⁶ Nda Akish pe wi Zikəlag§ akè pwari mənə ka. Acemani ka, Zikəlag na a bu amurəma mala Yahuda bà yalung.

⁷ Anonggio mənana Dauda pa aba do male a nzali mala amə'Filisti ka, pələa mwashat nə azongjo ine na.

⁸ Arə anonggio mənə ka, Dauda andə aburana male wario sə à t̄alli amə'Geshur, andə amə'Girəz, andə amə'Amalek. (Twal arə anza b̄ara-b̄ara abwapəndəa mən̄ia ka à sauna nədo aba nzali mən̄ia, tite a Shur aban ká d̄ar a nzali Masar.)

⁹ A koya pwari Dauda wari nə munəo arə b̄è bu-nzali ka, pà nə d̄eki kə b̄wabura ko b̄wama nəyiləmu d̄ang, sə nə gbəwi anzur, andə andá, andə amədambəriso, andə akalakadambi, sə agir-nggūrou. Pələa nə nyar aban Akish.

¹⁰ Sə lang Akish nə d̄iban ama, <<A ya ban sə wu wari ace t̄alliban yalung ngga?>> Dauda nə ear

[‡] **27:3 27:3** Balli aba; 1Sam 25:42-44 . § **27:6 27:6** Zikəlag Balli gbal aba; Jes 15:31; 19:5; Nehe 11:28.

ama, <<A ban njar-kunmur mala Yahuda,>> ko <<A njar-kunmur mala Jerameel,>> ko <<A njar-kunmur mala amə'Ken.>>

¹¹ Dauda ɗeki kə ɓwabura ko ɓwama nəyiləmu mənana nə yinəi a Gat ka ɗàng, nə ɗenyicau ama, <<Cè à yì oasəkimur səm, ama, <Ani sə Dauda pǎ.> >> Mənia ka nda gír mənana Dauda pakkiyi pwari-pwari, lang ndaban do aɓa bù-nzali mala amə'Filisti ka.

¹² Anggo sə Akish earnə Dauda, sə kə twali ama, <<Tsəngɗənà aɓwana male amə'Isərayila à binənaməsəi; acemani ka, nə duk mətúró mem tətək.>>

28

Sawul andə mǝɗikalú mala En-dor

¹ Arə anonggio mənə ka, amə'Filisti ram amə'lwa malea ace lwa-lwa arə Isərayila. Pələa Akish ne Dauda ama, <<Sələa ama we wunə aburana mô ka wun nə o atàm atà amə'lwa.>>

² Dauda pələa eari Akish ama, <<E, akàm sə awu nə səni nənggearəò gír mənana guro mò nə gandə pè ka.>>Pələa Akish banggi Dauda ama, <<Acemani ka, mə nə tsəo awu nə duk mǝ'yáltàm bà.>>

³ Aɗyan ngga, Samuyila angɗa-damba pàngɗənà-lú, sə amə Isərayila kat angɗa-damba à buani sə à tsəngɗənəi a Rama, yì là male.* Sə Sawul angɗa-damba pərna amə'ɗikalú andə amə'nggár, à purni bá nzalî.†

* **28:3 28:3** Səni aɓa: 1Sam 25:1. † **28:3 28:3** Balli gbal aɓa: Pəris 19:31; 20:27; Nggur 18:10-11.

⁴ Amə'Filisti ramba sə à yi bwal kàttì a Shunem. Sə Sawul ram Isərayila kat, sə à bwal kàttì a Gilbowa.

⁵ Lang Sawul sən amə'lwa mala amə'Filisti ka, bangciu pàkki wi, sə gəggəli kərkər.

⁶ Sə lang Sawul alta nê mala Yahweh ka, Yahweh pè wi kə eare đang, ko aba lòrəo, ko nəban Urim, ko nəban aməbangnəa.‡

⁷ Pələa Sawul banggi amətúró male ama, <<Wu alamta bwama mənana mədikalú na ka, ace mənana mə kya dibancəu a baní ka.>> Pələa amətúró male eari wi ama, <<Səni, bə mədikalú nakam a En-dor.>>

⁸ Anggo sə Sawul bəsəki rəi, oasə abea agir-nggūrəu đang, sə wario, yì andə aburana bari atè. À yi bik ban bwame nə du. Sə Sawul bang ama, <<Ida, dikamban atà alú, sə wu tunəâm bwa mənana mə nə banggo lulləi ka, bə ləmdə rəi.>>

⁹ Sə bwame banggi wi ama, <<Bəfo a sələnace gír mənana Sawul pək ka, mənana pər amə'dikalú andə amə'nggár à purî là man ngga. Ace mana sə a kə tsəkam gbəli mənana nə kánə yiləmem a lú ka?>>

¹⁰ Səama Sawul kánbi wi ama, <<Mbək-kàngkàng Yahweh nakam ngga, kə bə patanni pà nə yiu amuro ace gír mənəia ka đàng!>>

¹¹ Pələa bwame đí ama, <<Yana mənana mə nə tunəô wi ka?>> Sə ne bwame ama, <<Tunəâm Samuyila.>>

¹² Lang bwame sən Samuyila ka, sà'buə bang-bang. Sə bwame ne Sawul ama, <<Ace mana sə a

‡ 28:6 28:6 Balli gbal aba: Pur 28:30; Bal 27:21; 1Amur 3:5.

swarkiam? A nda Sawul!>>

¹³ Murəm pələa banggi wi ama, <<Bangciu bəkəa pakko dāng. Mana de a səna?>> Bwame ne Sawul ama, <<Ən sən bə lú aban puro nə bá nzali.>>

¹⁴ Sawul dī ama, <<Lang sə puro male pa? >> Eari wi ama, <<Jamgula na puro kə yiu ka! Mbubiki rəi aba nggea-daura.Š>>Pələa Sawul sələ ama Samuyila na, pələa bunno sə ti mūrī a nzali.

¹⁵ Pələa Samuyila banggi Sawul ama, <<Mana tsəa sə a tanninə mim aban tunəam bən yiu? >> Sawul ear ama, <<Mə nda aba nggik-iban məkərkərnī, acemənana amə'Filisti yinə lwa arəəm, sə Bakuli ka pələnəm nzəmi, sə yale kə pam eare dəm dāng,* ko nəban aməbangnəa ko aba lərəo. Acemani ka, ən alte nəma bəa tunəo wu yiu wu banggam gır mənana mə nə pək ka.>>

¹⁶ Sə Samuyila banggi Sawul ama, <<Ace mana sə awu nə diəm, mənana a sələna ama Yahweh pələno nzəmi, sə duməna bioməbura ka?

¹⁷ Yahweh pəngḡəno kəla mənana nam sə ən banggo ka; sanəna domurəm a babuo sə pənī bio mə'murkala, yi Dauda.†

¹⁸ Acemənana a oki Yahweh dāng, sə a lumsə nggea bumlulla male mə'earke amur amə'Amalek raka,‡ nda Yahweh pəkkō gır mənīa yalung ngga.

¹⁹ Amur mani ka, Yahweh nə tasə Isərayila sə we gbal a babū amə'Filisti! Lí ka, we wunə amuna-burana mô, wun nə pə atəm.Š Dəm ngga Yahweh

§ 28:14 28:14 Səni aba: 1Sam 15:27. * 28:15 28:15 Balli aba:

1Sam 28:6 † 28:17 28:17 Balli aba: 1Sam 15:28. ‡ 28:18 28:18

Balli aba: 1Sam 15:1-9. § 28:19 28:19 Səni aba: 1Sam 31:2.

nə tasə amə'lwa mala Isərayila a babù amə'Filisti!
>>

²⁰ Kara Sawul kpa a nzali sáré pərapəra, bangciu pakki wi kərkər ace acau mala Samuyila. Rəcandəa malì rəi kat acemənana lì kəgir dāng, dù kat andə pwari kat.

²¹ Pələa bɔwame yiu aban Sawul, sə lang sən biki gəggəlya mənana gəggəli ka, bɔwame banggi wi ama, <<Səni, mim guro mò ka ən kpanata cau mò. Ən twal yiləmem a kún buam sə ən pak gir mənana a banggam ngga.

²² Ado ka, we gbal ka, kwakikiro arəàm, mim guro mò. Earam mə yinəo nə girlina bəti, ace mənana wu li, sə wu kum rəcandəa mala bwal njar ma'wun aban o ka.>>

²³ Sawul binəe, sə bang ama, <<Pà mə nə lili dāng.>> Səama aguro male andə bɔwame buakiarəi, pələa kpata cau malea. Nda loapi nzali sə dumnədo amur gyangŋan-nongŋo ka.

²⁴ Bwama man ngga ndanə muna ndá-ləsəa a bala, pələa bwali sə pwanmyali akaurəa. Sə dārə muku, karki dyar bəredi, sə lurəi burè pà arəi dāng,

²⁵ sə tsəki Sawul andə aguro male abadəmbia, sə à li. Nda à lo sə à o, a kə dù mənə ka.

29

Amə'Filisti binə Dauda

¹ Adyan ngga, amə'Filisti angŋa-dəmba à ramna amə'lwa malea kat abanbɔwáná a Afek,* sə

* **29:1 29:1** Afek Səni aba: 1Sam 4:1; Jes 12:18.

amə'Isərayila ka à tsək kàttì malea a nkanggari mgbeade-mùr mənana nda a Jezəril ka.

² Lang †amə'yálmúrû mala amə'Filisti gya aban kutio andə aburana malea mənana à gau rəia arə agbəman sə arə aá ka, Dauda andə aburana male gbal ka à gya aban kutio anzəm murəm Akish.

³ Amə'sàrəban mala amə'Filisti dīban ama, <<Mana amə'lbəru man pakkiyi kani?>> Akish earia wia ama, <<Mənia ka nda Dauda, mətúró mala murəm Sawul mala Isərayila. Nda kani nədo atəm kútíni pələ mwashat. Sə twal a pwari mana nying Sawul ba ado ka, ən kumi nə bekə bwarkio dāng.>>

⁴ Səama bum amə'sàrəban mala amə'Filisti lul arə murəm Akish, sə à banggi wi ama, <<Nyesə bwabura mənə ka bə o a ban mənana a pe wi bə duk kām ngga. Yì ka pà nè ká atà səm a kún munəo dāng, ace mənana bəkəa pələ bi'səm məbura a kún munəo raka. Ya njar na de ndakam nè kumo, mənana boaro-kutibanì, mala giləki-nre andə mətala-bala male ka, mənana bə pà né twal abamur aburana ma'səm raka?

⁵ Mənia ka nda Dauda mbo, mənana abwana tu'nggyal nə nggwam amurí ama,

<< <Sawul walna aá male, sə Dauda walna aá lum male ka?> >>‡

⁶ Pələ Akish tunə Dauda sə ne wi ama, <<Mbək-kàngkàng Yahweh nakam ngga, a nda mə'bealboarna, sə puro mô andə kutio mô atəm abalə amə'lwa ka ndanə boaro a məsəəm. Ən kumô nə bekə məbike dāng, twal a pwari mənana

† 29:2 29:2 Balli gbal aba: Jes 13:3. ‡ 29:5 29:5 Balli gbal aba: 1Sam 18:7; 21:11.

a yiu nēi abanam ngga, bà yalung. Kat andə amani ka, amə'yálmúrû earnə we dāng.

⁷ Acemani ka, nyar ado, o aba rəpwala, ace mənana wu kəa zurəi babum amə'yálmúrû mala amə'Filisti raka.>>

⁸ Dauda banggi Akish ama, <<Mana ən pa? Mana a kumi arəàm, mim guro mò, twal a pwari mənana ən yiu nēi aba túró mô bà yalung, mənana nē tsəa sə pà mē nē ká munəo arə abiu-məbura mala bəwaməgule mem murəm raka?>>

⁹ Akish pa'eare ama, <<Ən sələnə ama a nda bwa mə'məsəcauì a məsəàm kəla məturonjar mala Bakuli! Səama amə'yálmúrû mala amə'Filisti banghəna ama, <Dauda pà nē ká atà səm a munəo dāng.>

¹⁰ Adyan ngga, lo nē dəmbari dīdyal wunə amətúró mala mətala-bala mò mənana à yiu atò ka, sə lang banfana ka, wu bwal njar wu o.>>

¹¹ Nda Dauda andə aburana male lo nē dəmbari dīdyal, sə à bwal njar aban o a nzali mala amə'Filisti ka, sə amə'Filisti ka, à eau aban ká Jezəril.

30

Dauda gandə amə'Amalek nə munəo

¹ Lang Dauda andə aburana male yina a *Zikəlag a tàruia pwari ka, à yi səni ka amə'Amalek yina nə təlliban amur Negev andə Zikəlag. À lina Zikəlag nə munəo, à pisəni nə bəsa,

² sə à bwalkina amaməna andə koyan mənana abaləi ka bwalban-guro, amuna-məkeke andə

* **30:1 30:1** Səni aba: 1Sam 27:6; 29:4,11.

abwana-məgule. À wal-lú kəbwa ateà dāng, səama à pwanənia, à umá nəia.

³ Lang Dauda andə aburana male yiu a nggea-lê ka, à yi kumi ka à pisəni. Amālia andə amuna-burana malea, andə amuna-maməna malea ka, à pwanənia à uməna nəia.

⁴ Pələa Dauda andə aburana mana atè ka, à bua kərkər she lang rəcandəa malea maləna ka.

⁵ Amālá Dauda kəm ngga à uməna nəia, yia Ahinowam, bɔwama Jezəril andə Abigiyel, bɔwama Kamel, mā-lú mala Nabal.

⁶ Babum Dauda zurəi kərkər, acemənana aburane kə earce ama à nə bukki nə atali; koya bɔwabura ka, bumikidiki kərkər ace amuna-burana male andə amuna-maməna male. Səama Dauda bəkbabumi nəban Yahweh Bakuli male.

⁷ Pələa Dauda banggi pəris Abiyata, muna-bɔwabura mala Ahimale ama, <<Yinəam nə efot.>> Nda Abiyata yinə efot aban Dauda ka.

⁸ Dauda dī Yahweh ama, <<Mə pərta amənia yì amə'təlliban ngga le? Mə nə kasəmurià le?>> Yahweh eari wi ama, <<Pərtea, acemənana mbak-kàngkàng awu nə kasəmurià, sə mbak-kàngkàng awu nə amsə abwana, sə awu nə ak agir mana à pwania kat ka.>>

⁹ Nda Dauda lo aban ká andə aburana gbəman-tongno-nong-mwashat (600) mənana atè ka. Lang à yi bingjəna myalmúr Beso ka, abea abwana atea mənana à nda anzəmò ka à ue abanì.

¹⁰ Dauda andə aburana gbəman-ine (400) lidəmba nə pyangnəatau; acili aburana gbəman-bari (200) ka, à biki auləa à gandənə yáli myalmúr Beso dāng, nda à ueo abanì ka.

11 Pələa à kya kum bə bwa'Masar a patal, sə à yinəi aban Dauda. À pè wi bəredi shè, sə à pè wi mür nu.

12 Dəm ngga à pè wi agbatali kyak bari mala bəla vwari andə adangʔanshi bəla-anap mə'ime bari. Lang linia ka, yiləmi nyar arəi; bwabure ka pàngʔənà anonggio tàrú, du andə pwari li kəgìr dāng.

13 Dauda dī ama, <<Yana nda mətala-bala mò? Sə a pur nə kəshe?>> Pələa ear ama, <<Mə nda lagga bwa'Masar, muna-bala mala bwa'Amalek. Mətala-bala mem o dekiam, acemənana ən nong rəkwana anongʔo tàrú mənə à kùtí ka.

14 Səm wari a təlliban a njar-kunmur mala bù-nzali mala †amə'Keret, aba nzong-nzali mala Yahuda, andə njar-kunmur mala nzong-nzali Kalip; sə səm pisə Zikəlag nə bəsa.>>

15 Dauda dī ama, <<Awu nə gandə kánə mim aban nggəsan mala amə'təlliban man le?>> Pələa ear ama, <<Kánbam nə Bakuli ama a pà wunə wal-luem, ko awu nə túrām a babù mətala-bala mem dāng, sə mə nə umnə we aban nggəsan mala amə'təlliban man.>>

16 Nda warinə Dauda a banì ka, sə à kya kumia à mesəna a koya ban a nzali. À ndaban li andə nu, andə pe bəmúrià banboarnado ace nggea gəna-lwa mənana à pwani aba nzali mala amə'Filisti, sə aba bù-nzali Yahuda ka.

17 Pələa Dauda soa arəia nə munəo, twal a ban-mbul'mbul aban ká pwarikpəra mala bə pwari. Kəbwa ateà au dāng, shekə alaggana gbəman-ine

† 30:14 30:14 Səni aba: 2Sam 8:18; 15:18; 20:7; 23; 1Amur 1:38; 1Kpa 18:17.

(400) mənana à bangŋa a nzəm akalakadambi, à au ka.

¹⁸ Dauda ak agir mənana kat amə'Amalek pwan-
nia ka, andə amāmí bari.

¹⁹ Kəgír b̄wàr d̄àng, ko məkyauwe ko mēgule.
Ak amuna-burana, andə amuna-maməna, andə
gəna-lwa, andə koya gir mənana kat amə'təllìban
məno pwan-ia ka; Dauda nyesə agir kat.

²⁰ Dəm ngga Dauda pwan adomwan mala
anzur andə ambul, andə mala andá, sə pəria aban
yiu a b̄adəm acili agirkusəu, sə bang ama, <<Mənia
ka gəna-lwa mala Dauda na!>>

²¹ Pələa Dauda nyar a ban aburana gbəman-
b̄ari mənana auləa tsəia à gandənə o atè raka, yì
abwana mana à nyia a myalmúr Beso ka. À pur
ace ká kúllí Dauda andə abwana mana atè ka.
Lang Dauda bingŋəna t̄u abania ka, pələa makkia-
wia-kún.

²² Səama amə'bealbikea andə amə'bealbana
ab̄alə aburana mənana à o atà Dauda ka, à bang
ama, <<Acemənana à o atà səm raka, pà səm nè
pè kəbwa ateà kəgír ab̄a gəna-lwa mənana səm
nyesəia ka d̄àng! Kə amālia andə amunia nda səm
nè pea wia ka, sə koyan ngga b̄ə bwal amale b̄əà
o.>>

²³ Səama Dauda na ama, <<Wun amə'eambəam,
wu kəa pak anggo nə gir mənana Yahweh pa səm
ngga d̄àng! Yahweh yál səm sə tasə amə'təllìban
mənana à yiu arə səm ngga, a babù səm.

²⁴ Yana nè kwakikiri arə wun amúr cau man?
Kəmbe mala b̄wa mənana wari a munəo ka, nə
duk mwashat andə mala b̄wa mənana ue a ban
atwalo ka.>>

²⁵ Twal a pwari mæno bà yalung ngga, mænia ka duk nzongcau andə nggurcau aban amə'Isərayila.

²⁶ Lang Dauda bingṇəna Zikəlag ka, tasə aba gəna-lwa mənana pwan ngga, aban abwana-məgule mala Yahuda, mənana à nda ka agyajam male ka, nə cau ama, <<'Boro nia ka ace wun, aba gəna-lwa mənana səm pwan arə abibura mala Yahweh ka!>>

²⁷ Aḃoronì ka, à nda ace abwana mæno arə alá mænia ka: ace amæno yì abwana a Betel, andə Ramot Negev, andə Jattir ka;

²⁸ ace abwana mæno a Aruwa, andə Sifmot, andə Eshtemowa,

²⁹ andə Rakal ka; ace abwana mæno arə anggea-là mala amə'Jerameel andə amə'Ken ngga;

³⁰ ace abwana mæno a Horma, andə Bor Ashan, andə Atak,

³¹ andə Hebəron ngga; sə ace abwana mæno arə acili abân mənana kat Dauda andə aburana male ging kam ngga.

31

Lú mala Sawul andə amuna-burana male (1 Acau Kpa 10:1-12)

¹ Adyan ngga amə'Filisti naban munəo arə amə'Isərayila; sə amə'lwa mala Isərayila bangṇa abadəm amə'Filisti; à wal-lú amə'Isərayila amúr Nkono Gilbowa.

² Amə'Filisti pərta Sawul andə amuna-burana male, à kya kasəmurià, sə à wal-lú amuna-burana male, yia Jonatan, andə Abinadap, andə Malkishuwa.

³ Munəo yi candə arə Sawul; amə'sələ túr munda ta Sawul nə munda, à tsəki wi penye kərkər.

⁴ Sawul ne mə-bwali-wi agirmunəo male ama, <<Pusə nggeabyau mô sə wu zubiam nēi, bə ana raka, amə dʒwanyi kasə-batau man nə yia zubiam sə à nə bangginə mim.>> Səama mə-bwali-wi agirmunəo male binəe, acemənana bangciu pəkki wi kərkər. Nda Sawul twal nggeabyau male sə kpa amurí ka.

⁵ Lang mə-bwali-wi agirmunəo male səni Sawul wuna ka, kara yì gbal ka kpa amúr nggeabyau male sə wù atà Sawul.

⁶ Anggo sə Sawul andə amuna-burana male tərú, andə mə-bwali-wi agirmunəo male andə aburana male mənana atè kat ka, à wù akə pwari mə'mwashati.

⁷ Lang amə'Isərayila mənana à nda a bui njarnza mala Bangnaban Jezəril andə amana a takuli mala Nggeasala Jodan səni ama, aburana mala amə'Isərayila bangnəna, sə Sawul andə amuna-burana male wukina ka, à bangnə à nying alá malea; sə amə'Filisti yiu à yi do abaləia.

⁸ Lang ban fana ka, amə'Filisti yiu ace pwan agirbura mala abwana mana à wuna ka, kara à yi kum lú Sawul andə alú amuna-burana male tərú amúr Nkono Gilbowa.

⁹ À kasə bamur Sawul, sə à swár agirmunəo male. À tasə amə'na-túrbân aba nzali mala amə'Filisti kat bəà hamnə bəsacé a ndàməgule mala ankúl malea, sə aban abwana malea.

¹⁰ À tsək agirmunəo mala Sawul a ndàməgule

mala *Ashterot, sə à gyar luí arə sheran mala Bet Shan.

¹¹ Lang abwana mənana nədo a Jabesh-Giləyat ok gír mənana amə'Filisti pàkki Sawul ka,

¹² kara akanggərang amə'lwa malea kat lo, sə à gya aba dù mənə kat. À kya twal lú Sawul andə alú amuna-burana male mənana arə sheran mala Bet Shan ngga, sə à yiu a Jabesh, à kya pisəia kàm.

¹³ À pwan amuia, sə à lumsəia a tərta nggun zāambo a Jabesh; sə à gilmùr anonggio tongno-nong-bari.

* **31:10 31:10** Səni aba: Akas 16:23-24.

Mbula-Bwazza
Portions of the Holy Bible in the Mbula-Bwazza
language of Nigeria

copyright © 2022 The Seed Company

Language: Mbula (Mbula-Bwazza)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 12 Jul 2025

dc693218-7e0b-5547-ab57-2e0275b90e93